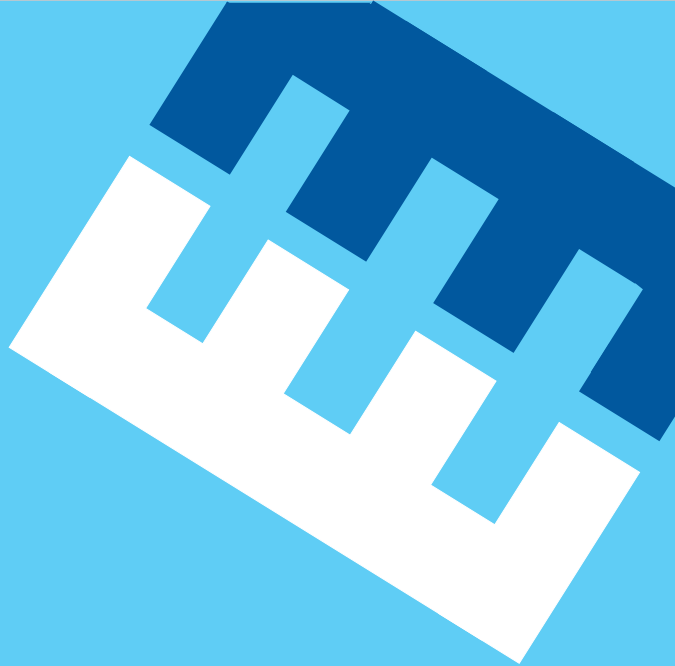

***Guía dos equipamentos para a
Educación Ambiental na Galiza
e doutras instalacións para a
divulgación do Patrimonio***

Araceli Serantes Pazos

*Guía dos equipamentos para a
Educación Ambiental na Galiza
E doutras instalacións para a
divulgación do patrimonio*

Araceli Serantes Pazos

Serantes Pazos, Araceli

Guía dos Equipamentos para a Educación Ambiental na Galiza. E doutras instalacións para a divulgación do patrimonio / Araceli Serantes Pazos. – 1ª edición. – A Coruña: CEIDA. – 164 páx.: 16'5 x 24 cm. – (Documentos para a Educación Ambiental do CEIDA; 1). – Índice: páx. 5. – Bibliografía: páx. 143. – D.L. C 2261-2005 . – ISBN 84-609-7239-9

I. CEIDA.

Edita: CEIDA, Centro de Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental de Galicia

Imprime:

Deseño e maquetación: Araceli Serantes Pazos

Fotografías: Araceli Serantes Pazos

Corrección lingüística: Goretti Sanmartín Rei. Servizo de normalización lingüística da Universidade da Coruña

Depósito Legal: C-2261 -05

ISBN: 84-609-7239-9

1ª edición, outubro 2005

5000 exemplares

A MANOLO E CELITA, PORQUE FAN QUE TODO SEXA POSIBLE
AOS NOSOS NENOS E NENAS, A RAZÓN E PROMESA DE VIDA, AÍND A CANDO XA NON ESTÁN
A TODOS VOS, AMIGOS E AMIGAS, QUE SEMPRE SODES E ESTADES

SOBRE A AUTORA

Araceli Serantes Pazos (Ferrol, 1965) é pedagoga, especializada en Intervención socioeducativa e experta en equipamentos para a Educación Ambiental. Traballa como profesora asociada na Universidade da Coruña, no Departamento de Pedagogía e Didáctica; investiga desde 1997 sobre os equipamentos galegos para a Educación Ambiental. Ten experiencia como educadora e como coordinadora dos equipos educativos de varios equipamentos andaluces e galegos: granxa-escola, aula da natureza, aula de ecoloxía urbana e centro de referencia. Elaborou para a Xunta de Galicia o borrador da Carta de Calidade Galega para os Centro de Educación Ambiental. Publicou numerosos artigos sobre o tema en revistas e actas.

Contacto: boli@udc.es

ÍNDICE

Limiar.....	6
1. Introducción.....	8
2. Os equipamentos para a Educación Ambiental	14
3. Equipamentos para a Educación Ambiental na Galiza	26
4. Listaxe de equipamentos e outras instalacións para a divulgación do patrimonio.....	38
5. Referencias bibliográficas	142
Anexo: Lexislación	148

LIMAR

O **CEIDA** é o Centro de Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental de Galicia, un organismo promovido pola Consellería de Medio Ambiente, a Universidade da Coruña e o Concello de Oleiros.

O obxectivo do Centro é dinamizar a educación ambiental na comunidade galega, a través de seis eixos de intervención: a *formación* dirixida aos diferentes colectivos sociais, a *interpretación* como técnica e práctica de divulgación do patrimonio, a *exhibición* de materiais e recursos sobre medio ambiente, a *divulgación* de pesquisas e investigacións de relevancia ambiental e educativa, a *elaboración* de documentos científicos e técnicos, e a *información* de eventos, recursos e iniciativas. Para todo isto conta cunha serie de instalacións e infraestructuras na illa de Santa Cruz (Oleiros), nun castelo mandado construír a remates do século XVI con fins tácticos, para a defensa da baía da Coruña e hoxe profundamente reformado e declarado Ben de Interese Cultural. Tanto pola súa ubicación, como polos recursos existentes, así como polo seu compromiso fundacional, o CEIDA é o Centro de Referencia para a Educación Ambiental na Galiza.

“Documentos para a Educación Ambiental do CEIDA” resposta as accións emprendidas na liña de *elaboración de materiais* con carácter científico e técnico. É unha colección de estudos e investigacións cun formato pensado para difundir entre todo tipo de públicos aspectos relacionados coa educación, a divulgación e a información ambiental na Galiza.

Os Documentos son un eslabón entre o ámbito da investigación, e o mundo educativo e de intervención social. Son materiais de divulgación para profundar no coñecemento de diferentes aspectos relacionados co medio ambiente e a súa problemática. A finalidade

é proporcionar *instrumentos para a acción* no ámbito da Educación Ambiental, e deste xeito contribuir á sustentabilidade da nosa Comunidade.

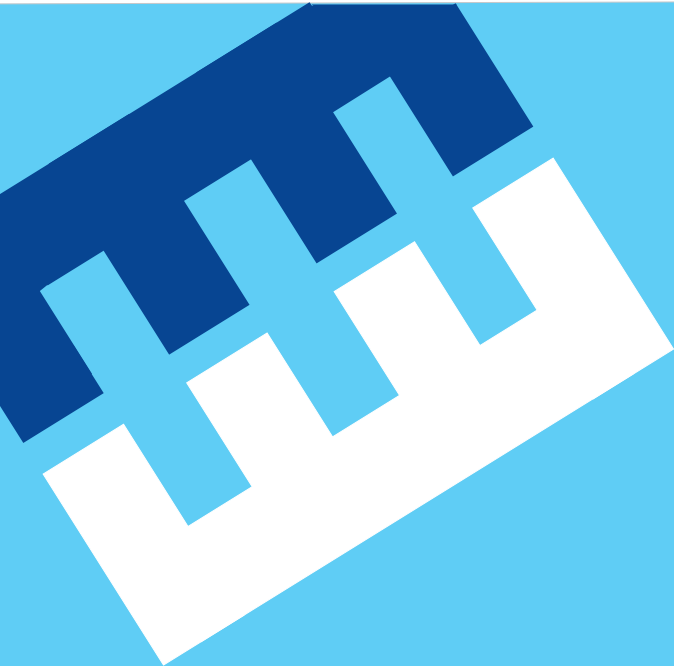
Trátase dunha iniciativa encamiñada a cubrir o baleiro que hoxe existe neste ámbito. A intención é proporcionar documentos de interese que veñen sendo demandados de forma reiterada en Seminarios, Foros e Colectivos.

O Documento nº 1, “*Guía dos Equipamentos para a Educación Ambiental na Galiza*” é o primeiro rexistro sistemático de Centros que están a traballar na divulgación do patrimonio, a través de propostas educativas e interpretativas ou ben doutras expositivas e informativas. En calquera caso, todos comparten como un fin propiciar actitudes favorables á conservación do legado natural e cultural, sen renunciar, en moitos dos casos, ao desenvolvemento local e sociocomunitario.

O libro estrutúrase en dúas partes: a primeira, de contido teórico, contextualiza estes centros no ámbito da Educación Ambiental, presentando as súas características e as súas tipoloxías no seu conxunto, tanto a nivel do Estado como da comunidade galega. A segunda, presenta fichas coa información de cada iniciativa, facendo unha breve descrición das infraestruturas e da oferta educativa ou divulgativa, ao tempo que se facilita o contacto co centro (endereço, teléfonos, web, etc.) e valóranse algúns aspectos referidos aos recursos e aos programas.

Tanto polo formato como polo contido, a *Guía dos Equipamentos para a Educación Ambiental* é un recurso fundamental para coñecer os centros e instalacións existentes na Galiza, así como para favorecer o uso dos mesmos, e disfrutar aprendendo a través das diversas propostas didácticas e lúdicas que nos están a propor.

Carlos Vales Vázquez
Director do CEIDA

1

Introducción

NO CONTEXTO DA EDUCACIÓN AMBIENTAL

O modelo de desenvolvemento da maior parte dos países occidentais leva asociado un alto deterioro nos ecosistemas naturais que, ao mesmo tempo, repercute negativamente nos sistemas sociais e económicos. A partir da década dos 60, denunciábase desde algúns organismos e entidades que se trata dun modelo inxusto e pouco viable; a educación aparecerá como un aspecto máis na procura de alternativas de mellora ou de substitución deste modelo.

A *Educación Ambiental* (EA) nace da consciencia crecente dunha crise ambiental sen precedentes e, como consecuencia, da urxente búsqueda de solucións, para o que promoverá un cambio nas conductas. No intento de mellorar as relacións que as persoas mantemos coa natureza e co contorno en xeral, a EA partirá de postulados positivistas e cientifistas, para ir asumindo progresivamente posturas máis críticas e un maior compromiso ético (cadro núm. 1), o que fai que non exista unha única concepción de EA.

Existen tres tendencias clásicas á hora de definir a EA: un modelo inicial que se define como un ámbito de pensamento centrado no *coñecemento* do medio e das relacións que se establecen entre os distintos elementos vivos e inertes -ecoloxía- para, deste xeito, comprender a problemática ambiental (*educación sobre o medio*). Pronto, preocupábase en como *sensibilizar* e *concienciar* a

Cadro núm. 1: *Evolución da EA na relación dialéctica persoas-medio*

poboación e os responsables políticos fronte aos problemas, e atopa no medio un bo recurso para iso; centrará as súas propostas arredor da metodoloxía de aprendizaxe (*educación no medio*). Na actualidade, incríbese no ámbito dos valores e dos fins, cunha forte pegada ambientalista, na procura dunha nova ética reguladora da relación persoa-medio (*educar para o medio*) (María NOVO, 1985, 1995; Antoni J. COLOM e Jaume SUREDA, 1989; José GUTIÉRREZ, 1995; Daniella TILBURY, 1995; Søren BREITING, 1997; Pablo MEIRA, 1998; José A. CARIDE e Pablo A. MEIRA, 2001, J. Eduardo GARCÍA, 2004). O principio de *sostenibilidade* será o marco de acción para garantir un mundo equitativo e habitable (DOG, 2000).

Alguns autores, como Daniella TILBURY (2001, páx. 66), José A. CARIDE e Pablo A. MEIRA (2001, páxs. 185-187) ou J. Eduardo GARCÍA (2002, páx. 6; 2004, páx. 13), consideran insuficientes estas tres tendencias, e asocian a EA á *capacitación para a acción*, ao tratamento do conflito, á xustiza social e á sustentabilidade ecolóxica. O principio de *sostenibilidade* non garante un mundo equitativo e habitable, polo que se está a promover o *desenvolvemento humano*.

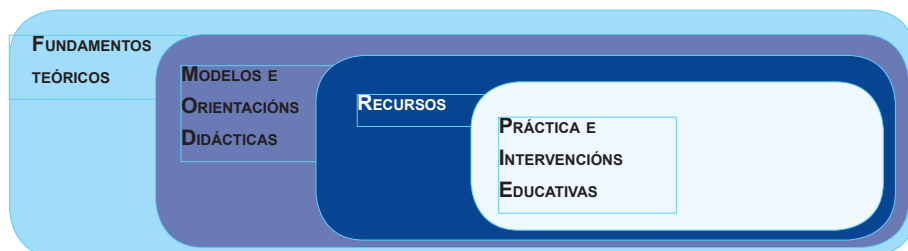
En calquera das concepcións e prácticas, a EA adoptou crear unha serie de *recursos* que facilitasen a comprensión da *complexidade* teórica do problema, que fomentasen o *pensamento crítico*, que promovesen respostas *interdisciplinares*, que permitisen a *participación* e mais o *compromiso* das persoas na mellora do medio, e que propiciasen a *coordinación* entre diferentes axentes para optimizar os esforzos. Os instrumentos, segundo o *Libro Blanco da Educación Ambiental en España* (COMISIÓN TEMÁTICA DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1999, páx. 45), deben estar baseados na aprendizaxe social, na responsabilidade, na participación e na experimentación.

RECURSOS PARA A EDUCACIÓN AMBIENTAL

Os recursos son instrumentos ou estratexias de corpo físico, intelectual ou metodolóxico, que facilitan a consecución duns obxectivos: a súa función é *mediadora*. No ámbito da EA deben facilitar a adquisición de coñecementos, de actitudes e de habilidades, así como sensibilizar e mais concienciar as persoas para que participen na resolución dos problemas ambientais (Oscar CID, 1997, páx. 47; Oscar CID e Agustín CUELLO, 1996, páx. 196). Estase a falar de espazos, de instalacións, de materiais, de estratexias ou de persoas que facilitan o desenvolvemento de accións no marco da EA; neste contexto, é o propio medio e a súa problemática o principal recurso. Son a concreción do fundamento teórico, plasmado nun modelo ou nuns principios didácticos concretos, que dan coherencia e orientan a práctica (cadro núm. 2).

Os recursos non teñen valor de seu, senón que están ao servizo do proceso educativo e son un elemento chave, mais non son un fin. Henry GIROUX (1996) subliña o potencial que agochan os recursos no ámbito educativo, mais tamén advirte que estes lexitiman prácticas e morais pouco recomendables, que ás veces enmascaran os principais problemas. Revisten os feitos cunha aparente inocencia e presentan unha imaxe idílica do medio: o autor chámalo «política da inocencia» ou «o mundo Disney», onde se está a eludir a crítica ao pensamento e aos intereses dominantes.

Cadro núm. 2: Os recursos como mediadores entre a teoría e a práctica

Na actualidade, existen numerosos recursos dispoñibles, algúns *específicos* (centros de EA, publicacións, material audiovisual etc.). Outros relacionados coa *xestión ambiental*, que se empregan puntualmente con fins educativos (depuradoras, centros de compostaxe de residuos sólidos, parques eólicos, espazos protexidos etc.), e, por último, aqueloutros susceptibles de constituírense nun recurso para a EA: son a maior parte dos elementos e das instalacións de calquera contorno natural ou intervído (museos, rúas, transporte público, montes en mancomún etc.).

Aínda que no *Libro Blanco da Educación Ambiental* se recoñece un incremento significativo dos recursos (COMISIÓN TEMÁTICA DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1999, páx. 36), a dispersión da información sobre estes, a pouca dispoñibilidade, as dificultades para acceder a eles, a imposibilidade de os adquirir ou os empregar, acrecenta a percepción xeneralizada de escaseza que, por outra banda, é real. Mª Rosario GARCÍA e Yolanda SAMPEDRO (2000, páx. 22) indican que existen lagoas importantes en canto aos temas que se están a tratar, os recursos materias para abordalos non son suficientemente diversos e a profundidade con que se acometen é moi desigual. Reclámase como urxente a sistematización da información, a divulgación desta e a elaboración doutros recursos para superar os défits detectados (SEMINARIO DE EA NO SISTEMA EDUCATIVO, 1988; COMISIÓN TEMÁTICA DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1999; DOG, 2000).

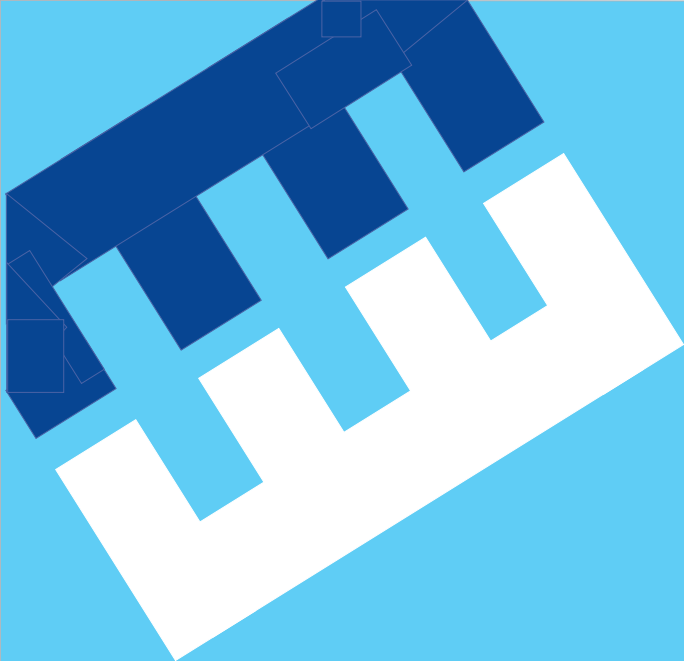
Cada vez son máis as institucións públicas, os organismos privados e as iniciativas particulares que poñen en marcha campañas e programas de EA, para os que se deseñan recursos específicos. De todos eles, os equipamentos para a Educación Ambiental (EqEA) son o recurso máis singular e de gran «impacto»; as razóns son varias:

- tiveron un papel activo na *educación integral* do alumnado nos distintos ciclos de escolarización obrigatoria e non obrigatoria

- colaboraron na *formación ambiental* de distintos profesionais da educación, así como doutro personal técnico e político.
- son *referentes estables* para a comunidade local, para as distintas institucións e para organismos internacionais
- teñen *continuidade* no tempo; posibilita abordar programas a longo prazo
- o *número* de participantes e de persoas colaboradoras é maior que en calquera outro programa de EA
- *xeran e dinamizan* outros programas, recursos, actuacións etc.
- facilitan o marco axeitado para desenvolver *investigacións* a nivel local, autonómico, estatal ou internacional

Os EqEA non atoparon un lugar e unha función propia dentro e fóra do sistema educativo: non houbo ningún proceso de articulación e de planificación do sector. Desde a aparición da primeira das iniciativas, ata os nosos días, o Estado estivo ausente como regulador: queda por definir o papel destes centros.

2

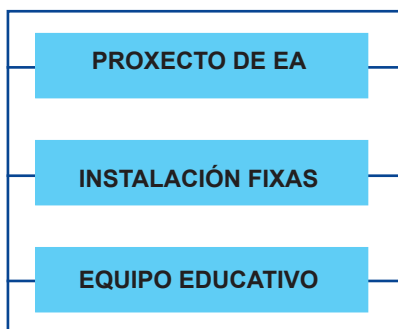
*Os equipamentos para a
Educação Ambiental*

ACHEGAMENTO CONCEPTUAL

Os EqEA teñen unha historia propia, aínda que pola súa xuventude –algúns autores falan de algo máis de 30 anos- non contan cunha traxectoria que permita facer unha análise en profundidade e con perspectiva. Cando en 1980 Fiorenzo ALFIERI visita a *Granxa-Escola Huerta La Limpia* confesou sorprendido que esta experiencia lle permitíu comprender as singularidades deste movemento pedagóxico no Estado español fronte a outras realidades europeas: é xusto recoñecermos que se trata dun movemento con entidade propia, diferenciado, singular e vivo. A súa continuidade no tempo converteunos en verdadeiros referentes da práctica educativa e da participación para a xestión do patrimonio.

Moitos e moitas autoras coinciden en que deben reunir, cando menos, tres requisitos, aínda que son dúas as propostas: a primeira vén dada por un **proxecto de educación ambiental**, que desenvolve un **equipo educativo** estable nunhas **instalacións fixas** (SEMINARIO DE EQUIPAMENTOS PRIVADOS DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1996; GRUPO DE TRABAJO DE EQUIPAMENTOS DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1998; COMISIÓN TEMÁTICA DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1999; Pilar ESTADA, Trinidad HERRERO, Manuel Angel MARTÍN e Josechu FERRERAS, 2000; Clotilde ESCUDERO, 2003; Helena BARRACOSA, 2004) (cadro núm. 3); a segunda, por un **proxecto educativo** que explicita os programas, un **escenario educativo** e uns espazos físicos ou unhas **instalacións** (Oscar CID e Agustín CUELLO, 1996; Oscar CID, 2002; AMBIGÉS, SL, 1993; Javier REYES, 2000) (cadro núm. 4).

Todos os estudosos coinciden en definilos como *heteroxéneos*, tal e como defendeu, Oscar CID (2002) no grupo de traballo de EqEA, nas *III Xornadas de Educación Ambiental* celebradas en Pamplona. A *diversidade* en canto á propiedade das instalacións, dos modelos de xestión, dos usuarios, dos con-

Cadro núm. 3: *Elementos constitutivos dos EqEA segundo o SEMINARIO DE EQUIPAMENTOS PRIVADOS DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1996; GRUPO DE TRABAJO DE EQUIPAMENTOS DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1998, páx. 9; COMISIÓN TEMÁTICA DE EA, 1999, páx. 83; Pilar ESTADA, Trinidad HERRERO, Manuel Angel MARTÍN e Josechu FERRERAS, 2000; Clotilde ESCUDERO, 2003; Helena BARRACOSA, 2004.*

Cadro núm. 4: *Elementos constitutivos dos EqEA segundo Oscar CID e Agustín CUELLO, 1996, páx. 182; Oscar CID, 2002, páx. 9.185; AMBIGÉS, S.L., 1993; Javier REYES, 2000.*

tornos, do custo da actividade, do contido e da duración da oferta converten en difícil **definir criterios comúns** a todos eles: a heteroxenidade convértese ao mesmo tempo nun valor (a diversidade de propostas) e nun problema (a ordenación do sector).

Os EqEA considéranse iniciativas **heteroxéneas** de educación **non formal**, que contan cunhas **instalacións** (fixas ou móbiles) axeitadas para levar adiante un **proxecto educativo**, cuxos fins e obxectivos son os propios da EA. O programa desenvólveo un **equipo educativo** estable e profesionalizado, que dispón dunha serie de **recursos** e de **materiais** para a execución e a **avaliación** das actividades, creados ou adaptados polos propios educadores. Estas iniciativas son **xestionadas** coherentemente con principios de sostibilidade, e revisadas tanto por axentes internos como externos, e convenientemente actualizadas (Araceli SERANTES, 2003a, 2003b, 2003c e 2003d) (cadro núm. 5).

Cadro núm. 5: Elementos que definen ós EqEA (Araceli SERANTES, 2003)

ALGUNHAS CARACTERÍSTICAS DOS EqEA

Se atendemos aos **fins**, os EqEA poden ser ben diferentes: de mediadores para a *conservación* a simples *recursos* para escolares, de propostas de *ocio* consciente á *formación continua* dos profesionais, de axentes de *desenvolvemento local* a colaboradores en proxectos de *ensino activo* ou de *centros de investigación* e divulgación a simples recursos *turísticos*. As persoas **destinatarias** son un factor determinante das ofertas e dos fins.

A caracterización do centro depende, en grande medida, do perfil dos **profesionais** que están a traballar: inflúen na filosofía do centro, na oferta de actividades, nos obxectivos específicos etc. Moitos EqEA mudan radicalmente ao cambiar os seus traballadores, polo que se comproba que os proxectos están íntimamente ligados ao **equipo de educadores**. Estes equipos, ao non seren estables, inflúen na traxectoria das iniciativas. Os profesionais son un elemento determinante á hora de entendermos os EqEA.

Respecto as persoas **usuarias**, conséntase o obxectivo de ampliar a gama de beneficiarios: os EqEA comezan sendo propostas para escolares ou para

visitantes dos espazos naturais. Co tempo, anímase a que cheguen a outro tipo de colectivos, ben por supervivencia económica, ben polo interese de chegar a outros beneficiarios. Na actualidade, o perfil das persoas usuarias segue a ser escolares acompañados polo profesorado. Mais a ansia de dirixirse a outros públicos fai que moitas das actividades e dos recursos se deseñen en función dos que nunca chegan ou dos que o fan timidamente (xestores, decisores, políticos, público en xeral...), polo que, as veces, estase a descoidar a demanda real (centros educativos).

Respecto aos **contidos**, dise que sufriron unha “curricularización” (adaptáronse ás necesidades do *curriculum* escolar), en vez de seren mediadores para ambientalizar os contextos (Oscar CID, 1998, páx. 5). Nas exposicións, nos trípticos, nas unidades didácticas, nas páxinas web..., existe certo medo en clarificar e expoñer contidos: fronte ás críticas de textos longos e especializados -pouco relevantes- van aparecendo propostas tan esquemáticas e sintéticas que apenas ofrecen información; tamén hai certo abuso da anécdota que distrae do obxectivo central. Imponse a descrición de elementos sen incidir nas interrelacións e no global, e a secuencia de exposición é similar en contextos distintos, o que incide na perda de identidade. En xeral, estase a dar unha tendencia a trivializar os contidos, a ofertar propostas pouco específicas e politicamente correctas, contidos que son obrigatorios nos *curricula* escolares.

As persoas usuarias veñen acompañadas por persoas **responsables** do grupo, mais o seu papel no EqEA está pouco definido: normalmente só asumen funcións de control e de disciplina do grupo. Son un elemento activo cando se fala de avaliación: moitas veces son as únicas informantes. O seu papel é relevante para que a experiencia no sexa anecdótica e puntual mais son poucos os EqEA que planifican conxuntamente. Moitos dos materiais deseñados para o profesorado son simples “solucionarios” dos materiais para o alumnado.

Respecto á **xestión**, aumentan o número de EqEA de *propiedade pública* (concellos, deputación ou autonomía) ou de grandes entidades *privadas* (caixas de aforros, eléctricas, construtoras etc.) que ceden a xestión a unha pequena empresa de carácter local, que interpreta e adapta os intereses do promotor á oferta educativa: é un determinante a falta de liberdade real ou o medo a perder esta xestión. Comeza a haber empresas alleas ao ámbito da EA que “explotan” estes centros, para o que contratan puntualmente persoas que realizan os traballos, sen interese en formaren equipos educativos, nin na estabilidade dos propios EqEA: vaise “desnaturalizando” ou pérdese o compromiso que tiñan inicialmente. Conservan un maior compromiso e coherencia aqueles centros xestionados polos promotores iniciais.

Por último, moitas das **instalacións** non se axustan ás necesidades diversas dos grupos, e non son exemplares no uso, no consumo e na reciclaxe dos recursos, aínda que hai unha preocupación crecente ao respecto: foron superando barreiras arquitectónicas dos edificios e dos contornos, incluíron sistemas para minimizaren o consumo da auga ou electricidade, usan materiais ecolóxicos e certificados nas instalacións, producen parte da enerxía que consumen, fan separación de residuos sólidos en orixe, mercan os produtos nas tendas e establecementos das localidades máis próximas etc.

TIPOLOXÍAS DE EeqEA

A preocupación por establecer categorías que agrupen e definan a diversidade de iniciativas axudou a clarificar a que nos estamos a referir cando falamos de EeqEA: a calquera experiencia educativa relacionada co medio ambiente nunha instalación?, é entón un EeqEA unha horta escolar?, e se a horta non está na escola?, podemos considerar EeqEA os albergues que realizan puntualmente campamentos de carácter ambiental?, e os campamentos de verán que promoven asociacións e desenvolven educadores ambientais?...

Unha das propostas máis difíciles de catalogar son os **roteiros**. Autores como Teresa FRANQUESA e Miquel MONGE (1984, páx. 18), Mª José MOSQUERA (1991, páxs. 174-200), José GUTIÉRREZ (1995, páx.63) ou CIDN (2000, páx. 63) non os consideran EeqEA, fronte a Charo DOMÍNGUEZ (1993, páxs. 9-12) ou Jaume SUREDA, Aina CALVO e Mª Magdalena CORTÉS (s/d) para os que son un máis. Esta diferenciación, así como as tipoloxías de equipamentos, resultan interesantes só cando tratamos de ordenar, de homologar, de definir criterios de calidade ou de crear *redes de equipamentos*. O exercicio de facer categorías é tamén interesante para definirmos e diagnosticarmos o campo.

Os intentos de sintetizar levan sempre asociada unha simplificación da realidade; ademais, córrese o risco de crear categorías que dean unha imaxe estanca e simple dunha realidade ben complexa. A pesar da gran variedade de EeqEA existentes (máis dun cento de denominacións diferentes), podemos identificar cinco grupos que non son excluíntes, se atendemos a súa *filosofía* e aos seus *sinais de identidade* (Araceli SERANTES, 2005, páxs. 177-178) (cadro núm. 6):

1. Os EeqEA **especificamente educativos** basean a súa oferta nos procesos de adquisición de coñecementos, no fomento de actitudes, no desenvolve-

Cadro núm. 6: *Tipoloxías de EeqA segundo as perspectivas e aos obxectivos xerais*

mento de habilidades etc. Trátase de experiencias pioneiras, herdeiras de correntes educativas reformistas, como a *Escola Nova* -e da súa concreción no Estado español, a *Institución Libre de Enseñanza*-, de experiencias libertarias e antiautoritarias etc., que se basean en modelos de ensino-aprendizaxe pouco directivos e cun forte contido didáctico; son propostas para o compromiso e o cambio de valores.

Moitas *granxas-escola*, *campos de aprendizaxe*, *cotos escolares*, *aulas activas* e *aulas da natureza* foron concebidas, e traballan, dende esta perspectiva.

- Os ligados á **xestión do patrimonio**, fundamentalmente natural. Aínda que alleos ou marxinais respecto aos *programas de uso público*, apostan por ocuparen un lugar relevante nos *plans de uso e xestión*. As actividades

céntranse no coñecemento dos valores do territorio e promoven un uso compatible coa conservación; nalgúns casos promoven a participación, unhas accións de mellora ou de mantemento. Céntranse preferentemente na información e divulgación; a avaliación redúcese aos usos do espazo.

Moitos *centros de visitantes, centros de interpretación, museos e parques etnográficos ou arqueolóxicos* responden a este apartado.

3. Os comprometidos co **desenvolvemento socio-económico** en contextos desfavorecidos. A súa finalidade é a dinamización dos recursos locais a través da participación da poboación próxima; buscan recuperar costumes, usos e valores tradicionais. A súa función podería definirse como “terapéutica” e exemplificadora respecto á poboación local, a que ofrecen servizos complementarios e amosan “boas prácticas”; respecto as persoas visitantes, a función é de inmersión noutras “realidades” ricas e diferentes.

Os *centros de desesenvolvemento rural, algunha vila-escola, os centros de educación ambiental e as aulas experimentais* poderíamos catalogalas nesta epígrafe.

4. Os centrados no **ocio** e no **turismo** de baixo impacto (ecoturismo, turismo verde ou alternativo, deportes na natureza etc.) propoñen actividades de coñecemento e goce de forma activa, a través de prácticas de tipo recreativo (bicicleta, sendismo, roteiros a cabalo ou a piragua, descenso de canóns etc.); os contidos son naturalísticos ou referidos ao patrimonio, e teñen carácter complementario. Ofertan tamén actividades relacionadas cos costumes e coas tradicións (obradoiros de cociña, destilados, xabóns e cremas, matanza do porco, elaboración de embutidos etc.).

Casas na natureza, experiencias de *turismo rural* e *albergues na natureza* son algunhas das posibilidades.

5. Por último, os chamados **centros de referencia**, que coordinan e xeran recursos para outros EqEA, institucións e colectivos. O obxectivo fundamental é a *formación* de mediadores (profesorado, educadores, persoal técnico...), a *divulgación* de experiencias e boas prácticas, a *elaboración de recursos* e a *distribución* de documentación técnica.

Neste apartado sitúanse experiencias como o *CENEAM*, os *CEIDA* vascos, o *CEIDA* galego, *CEMA Torre Güil* ou o *CRANA*.

De forma xenérica, podemos considerar esta proposta tamén como unha categorización temporal, xa que foron aparecendo, en primeiro lugar, os EqEA de carácter educativo ou adicados á xestión e máis tarde os lúdicos, os centrados no desenvolvemento local e os centros de referencia. Non significa que na actualidade non se estean a crear por exemplo granxas-escola, nin que estas ofrezan menos que os modelos precedentes. Na actualidade, teñen máis presenza ou peso os de carácter lúdico e turístico, fronte aos comprometidos cos procesos educativos ou aqueles ligados á xestión, aínda que non existen iniciativas «puras» que se encadren exclusivamente nun destes apartados.

TRAXECTORIA E EVOLUCIÓN DOS EeqEA

Se atendemos aos **fin**s e ás entidades **promotoras**, podemos identificar tres momentos (cadro núm. 7):

1. Inicialmente houbo centros de titularidade e de xestión *privada*, iniciativas de carácter local, moi comprometidas cos cambios políticos e sociais de comezos dos anos 80, ligadas aos procesos de democratización. Foron propostas moi *ideoloxizadas*, que procuran materializar *utopías* que se per-seguían dende finais da ditadura: concibíanse como apoio ao que se facía nas escolas por parte de colectivos educativos máis progresistas. Son experiencias fortemente vinculadas co *sistema educativo formal*, propuñan innovacións nas metodoloxías de traballo, na organización, nos espazos de aprendizaxe, na relación docentes-alumnado etc.
2. A boa acollida das iniciativas pioneiras posibilitou que as institucións *públicas* ligadas coa xestión do patrimonio, viran nos EeqEA unha *oportunidade* para cumpriren coas súas *obrigas*: a declaración de espazos naturais protexidos, de lugares de interese arqueolóxicos etc. esixía un *plano de uso*, e estes centros permitían o *cumprimento da normativa* dun xeito sinxelo e barato. Os máis frecuentes foron os centros de *propiedade pública* (organismos autonómicos) e *xestión privada* (asociacións e cooperativas).

Cadro núm. 7: Evolución dos EeqEA tendo en conta os promotores e os fins que se perseguen

3. Na actualidade, os promotores son sobre todo os *concellos*, as *mancomunidades* e as iniciativas *privadas* que contan co apoio de programas e axudas europeas, cun marcado carácter local. Responden a iniquidades de tipo *laboral* (fundamentalmente de autoemprego) en espazos rurais deprimidos, obxecto prioritario das axudas da Unión Europea. A xestión é *privada*, por parte de colectivos ou pequenas empresas da localidade, aínda que a propiedade poida ser do concello, dun consorcio, da mancomunidade ou do propio colectivo.

3

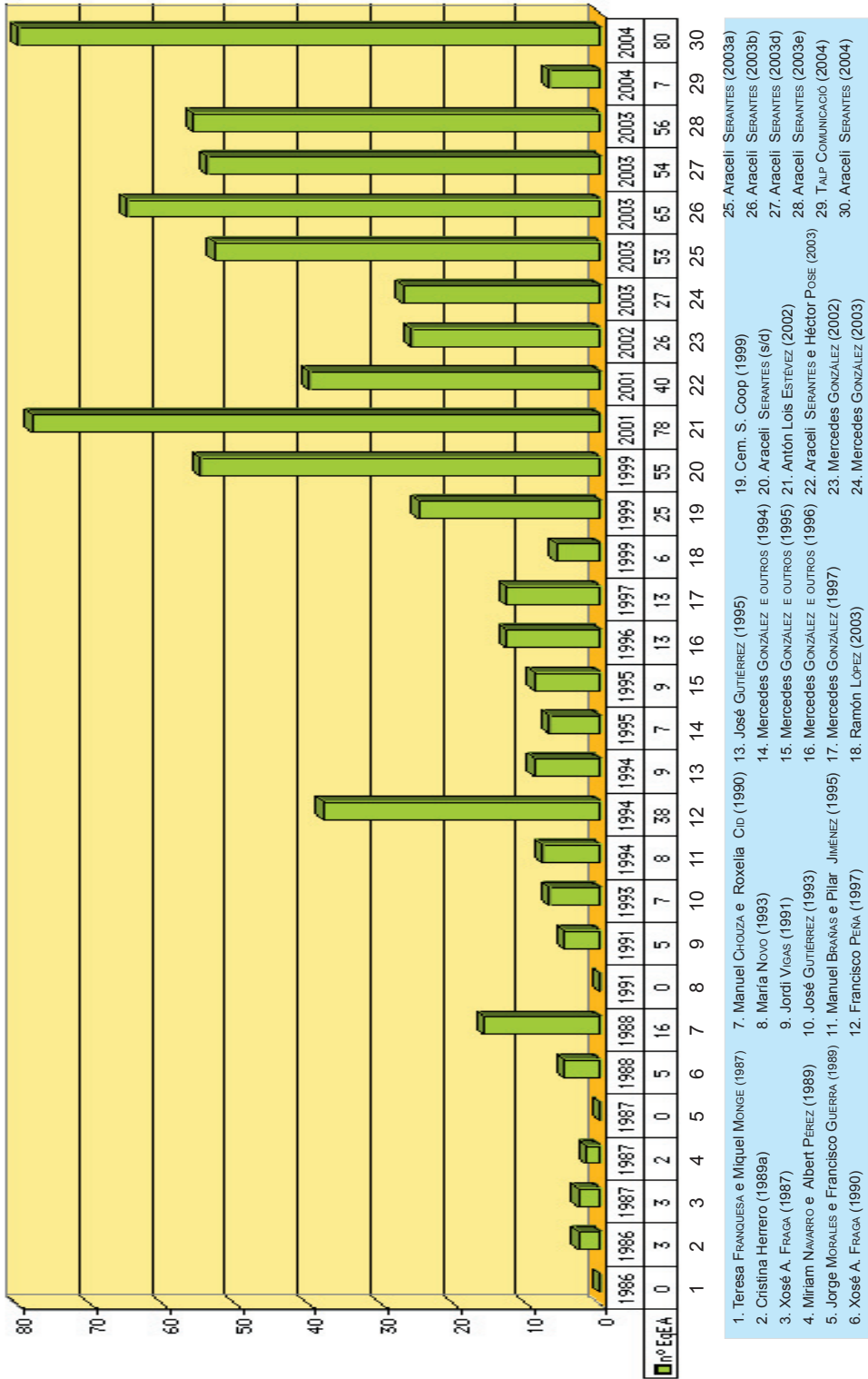
*Equipamentos para a
Educación Ambiental na Galiza*

ESTUDOS E PESQUISAS SOBRE OS EQEA GALEGOS

Na Galiza non existen diagnósticos sobre o sector, aínda que hai algúns estudos e pesquisas. A maior parte deles fixéronse a través de enquisas, cunha baixa porcentaxe de participación, e sen un proceso posterior para contrastar os datos que se achegan. O único estudo publicado parcialmente ata o momento é o elaborado por CEM S.COOP. (1999) co gallo da *Estratexia Galega de Educación Ambiental*, e como parte da mesma (DOG, 2000). Poderían considerarse como aproximacións o artigo de Antón Lois ESTEVEZ (2002) para a *Sociedade Galega de Educación Ambiental* e os elaborados por Araceli SERANTES (s/d, 2002, 2003, 2004, 2005) en distintos foros e publicacións.

A revisión das aportacións existentes (cadro núm. 7) permite comprobarmos o alto grao de descoñecemento do sector, así como as diferenzas á hora de referenciar iniciativas: trátase de máis de 130 iniciativas en 30 traballos.

A gráfica fai pensar que ata os anos 90 o movemento de EqEA non tivo maior impacto na sociedade galega e que será na década do 2000 cando se produce un importante crecemento. Ao comprobarmos as datas de creación dos centros obsérvase certo descoñecemento do sector, incluso por parte dos investigadores: a *Granxa de Barreiros*, creada en 1948, e en funcionamento como *granxa-escola* dende 1984, referénciase no 1988 e esquecese nos estudos ata 1997; o *Centro de Educación Ambiental Outeiro*, creado en 1984 é citado por primeira vez en 1999; o *Museo Etnográfico da Limia*, creado en 1991, no 2004; a *Casa da Terra*, 1992, e o *Aula de Natureza do Invernadeiro*, 1987, citados 7 anos máis tarde; o *Centro de Desenvolvemento Rural O Viso*, do 1994 é referenciado 5 anos máis tarde etc. Ata 1994 só se coñecían o 5'5% das experiencias aínda que xa funcionaban o 13'13%; haberá que esperar ata 2001 para que, cando menos, estean o 70%.

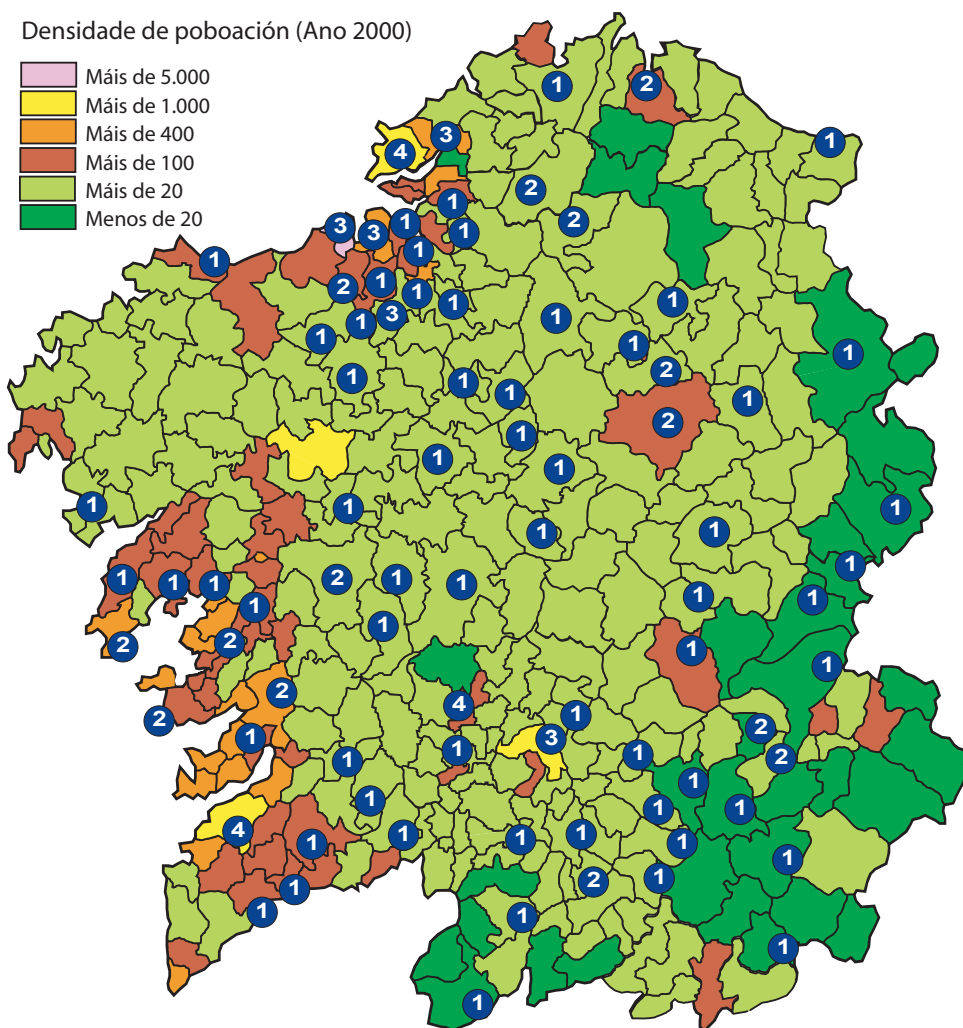
Cadro n.º 7.- Seguimento dos E+FA galegos a través dos estudos publicados en libros e revistas

Moitos dos centros referenciados non deben ser considerados como EqEA: non houbo un criterio homoxeneo á hora de os identificar. Nótase certo evoluir á hora de enumeralos: inicialmente máis centrados na investigación do medio natural e o patrimonio cultural, en que predominan elementos expositivos, para paseniñamente ir engadindo experiencias máis participativas; en xeral nótase unha importante ausencia de propostas sociais e culturais fronte ás naturalistas. Identificáronse antes as iniciativas públicas que as privadas, e estas últimas estiveron ausentes na maior parte dos estudos.

CARACTERIZACIÓN DAS INICIATIVAS GALEGAS

Os EqEA, e outras instalacións para a divulgación do patrimonio están **localizadas** dun xeito desigual no territorio: A Coruña é a provincia con maior número de iniciativas (36%), seguida de Ourense (25%), mais Pontevedra (20%) e Lugo (19%). O número de habitantes por provincia non é un elemento determinante da oferta (Pontevedra é a segunda máis poboada). Tampouco inflúe na **distribución**: atópase unha grande concentración nas cidades e nas áreas urbanas (Vigo, A Coruña, Pontevedra, Ferrol, Ourense, Lugo, o Barbanza e o Morrazo; resulta chamativa a carencia no área de Santiago), mais tamén hainas en áreas ben despoboadas, como na que comprende as serras da Serpe, Careón, Faladoira, San Mamede, Queixa, O Courel e Os Ancares ou no espazo que vai dende a Comarca da Limia ata os montes centrais de Ourense. Das iniciativas que a continuación presentamos, 2/3 están en municipios escasamente poboados (mapa núm. 1).

Atendendo ao **medio** en que están emprazados, a distribución é bastante equilibrada xa que o 34% están en espazos naturais, o 34% en rurais e o 22% en cidades ou vilas. O 47% están no contorno de espazos naturais protexidos; máis da metade dos espazos de alto valor natural -segundo se recolle na pro-

Mapa núm. 1: *Distribución de iniciativas por Municipios atendendo á densidade de poboación*

posta da Xunta de Galicia para a Rede Natura 2000 (Dog, 2003)- non contan con ningunha instalación para a divulgación, a interpretación do patrimonio ou a educación ambiental, quer no espazo, quer no seu contorno. A localización é un factor importante para termos en conta, porque posibilita ou limita determinados servizos como o transporte público (posible só no 50% dos casos), asistencia sanitaria, servizos complementarios de hostalaría etc.

As **temáticas** que se abordan non están directamente relacionadas coa localización: nos núcleos urbanos só existe un centro que se dedique á problemática das cidades (*Aula de Ecoloxía Urbana* de Ferrol); o resto dos centros urbanos abordan fundamentalmente a problemática natural.

Se atendemos aos **promotores**, compre destacarmos, como característica diferenciadora do resto do Estado, o dinamismo do movemento asociativo (13%), que contrasta coa titularidade da **propiedade** dos centros que é fundamentalmente de carácter público (37% municipal e 34% da Xunta de Galicia). O 37% das iniciativas autonómicas e o 43% das municipais son xestionadas por entidades privadas. É moi significativo o número de instalacións pechadas ou sen uso (12%).

As persoas **usuarias** son, no 75% dos casos, alumnado dos centros educativos; o *usuario-tipo* sería un escolar de ciclo medio ou superior de primaria dun centro educativo urbano. Os centros que teñen outro tipo de ocupación é porque ademais ofertan outras actividades (turismo rural, deportes na natureza, cursos de formación etc.) ou porque están localizados en lugares de alto interese polos seus valores patrimoniais. Isto é común tanto para os centros públicos como para os privados.

Polos **sinais de identidade**, ou o carácter predominante da oferta, pódese clasificar en 5 categorías, se atendemos aos obxectivos: aqueles en que os intereses das persoas usuarias son relevantes e se vehiculizan a través de propostas de carácter *educativo e didáctico* (36%), os que perseguen a *conservación* do patrimonio a través da divulgación (24%), os que teñen *carácter social* e pretenden dinamizar a poboación e potencian os recursos locais (17%), os que propoñen actividades de *lecer, deportivas* ou *turísticas*, e inciden no ocio activo (21%) e, por último, os *centros de referencia* (1%).

Cada centro ofrece, ao mesmo tempo, 2, 1 ou ningún **programa**, o que valórase como unha infrautilización; só o 20% ofrece máis de 2, polo que parece recomendable diversificar máis a programación. As *exposicións* son o recurso máis frecuente. A maior parte dos centros realizan programas de 1 día de duración (79%, moitos deles de 1 ou 2 horas). Os *obxectivos* teñen que ver coa adquisición de coñecementos; os *contidos* xiran arredor do medio natural ou espazo protexido (40%), ou dun elemento do patrimonio construído (33%).

Os **recursos** de apoio máis habituais son, por esta orde, roteiros guiados por profesionais, exposicións, visitas guiadas no centro, traballos nas hortas ou establos, e observación de animais en cativeiro. Nalgún caso ofrécese a posibilidade de rutas en bicicleta, a cabalo, en piragua etc. As **actividades** máis comúns son os roteiros e os obradoiros temáticos.

Hai bastantes centros con **animais** en cativeiro (28%), ben como oferta única (zoos), ben como oferta complementaria (*aulas da natureza e granxas-escola*). Os máis abondosos son os *domésticos* e de granxa (10), *seguidos dos peixes* e animais acuáticos (6), os *exóticos* –básicamente aves– (5), os de interese *cinexético* (5), *as abellas* (3), *os silvestres* (2) e os *cabalos* (2).

Non todos os centros dispoñen dun **equipo de profesionais** estable: algúns que contratan persoal temporalmente, outros funcionan con voluntarios ou profesionais en prácticas, algúns subcontratan a empresas para as actividades e, existen outros sen persoal e ocúpase da instalación alguén alieo ao programa. O *perfil do profesional* é muller, de 26 a 30 anos, titulada superior, con máis dun ano de antigüidade na empresa, a tempo completo, e con escasa participación nos cursos e eventos de EA.

A **ocupación** sofre unha forte estacionalidade: hai practicamente ocupación *plena* nos meses de abril, maio e xuño, *media* en marzo, xullo, agosto, setem-

bro, outubro, novembro e mais decembro, e *baixa* ou *nula* en xaneiro e febreiro. Respecto ao **custo**, é similar o número de centros *gratuítos* (58) respecto aos que teñen un prezo ao público (51), que é asequible na maior parte dos casos; en moitos existen prezos rebaxados para grupos organizados.

Respecto á **divulgación**, existen grandes carencias: non hai ningunha institución ou organismo que facilite dun xeito organizado información sobre os centros galegos. Pola súa banda, non todos os centros teñen trípticos ou dírpticos divulgativos, nin páxina web, polo que as persoas usuarias lles resulta complicado obter información sobre programas, horarios, prezos etc. Tamén dificulta o coñecemento das experiencias o feito de estaren mal sinalizados nas estradas, teren accesos complicados e non dispoñeren de información pertinente nas oficinas municipais e organismos públicos. Non existe unha *norma* para sinalizar estes centros nin unha imaxe común.

Non todos os centros resultan **accesibles** a todo tipo de públicos: o 41% resulta impracticable para persoas con limitacións para desprazárense, pola cantidade de escaleiras de acceso, polas limitacións de espazo nas instalacións, ou polas condicións dos roteiros e das actividades que propoñen.

Respecto á **coherencia das instalacións**, só 3 centros utilizaron técnicas bioclimáticas ou de bioconstrución. Moitas están mal illadas, con problemas de orientación e con humidades. Poucas teñen sistemas de *aforro e eficacia* enerxética e de consumo de auga; incluso algún carecen de sistemas de tratamento de augas residuais ou de recollida do lixo. Hai centros públicos sen abastecemento de auga potable, sen servizos públicos ou cun sistema de xeración de enerxía eléctrica moi contaminante e pouco eficiente. Case o 50% son edificios rehabilitados ou adaptados a este uso e outro tanto de nova construción.

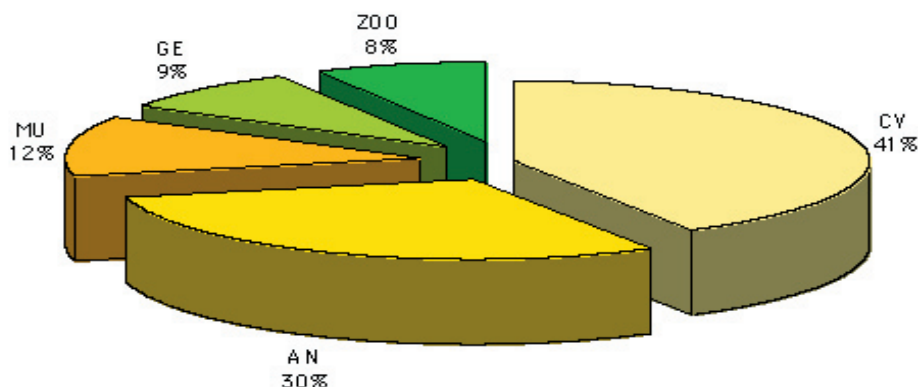

Non todas as **instalacións** contan con aulas (só 1/3), obradoiros (1/5), laboratorios (1/3), salón de actos (1/2) ou salas de usos múltiples (2/3). Algunha só ten espazos exteriores para realizar actividades ou visitas (4%).

TIPOLOXÍAS SEGUNDO A OFERTA

A denominación dos centros non define *a priori* o tipo de oferta de actividades, de contidos ou da metodoloxía de traballo. Segundo a oferta, vanse agrupar os centros galegos baixo 5 denominacións xenéricas (cadro núm. 8):

1. *Centros de visitantes* (CV): ofertan material expositivo (e/ou interactivo) para divulgar –ou interpretar– o patrimonio. A actividade principal é a información e a divulgación, frecuentemente dun xeito impersoal: a persoas organizan a visita de forma pouco estruturada e sen asesoramento, máis os recursos que atopan lles esixen certa participación e implicación. As veces contan con guías-intérpretes durante o percorrido dentro e/ou fóra do centro.
2. *Aulas de natureza* (AN): propoñen como estratexia de aprendizaxe actividades, obradoiros e roteiros, a cargo dun ou varios profesionais; a metodoloxía de traballo busca a participación e implicación dos visitantes.

Cadro núm. 8: Tipos de centros atendendo a súa oferta

3. *Granxas-escola* (GE): realizan obradoiros agropecuarios co obxectivo de divulgaren os valores do medio rural e da vida no campo; completan a oferta con actividades de tipo artístico, tradicional, folklórico etc.
4. *Museos* (MU): amosan coleccións, xacigos, utensilios etc., normalmente con carácter temático; a diferenza dos CV, carecen de estratexias de comunicación ou de interpretación dos elementos.
5. *Zoos*: exhiben animais vivos (exóticos ou autóctonos), con ou sen carácter monográfico (aves, especies cinxéticas, peixes etc.). Non sempre contan con programas educativos, interpretativos ou divulgativos.
6. Denominamos *sen uso* (S/U) ás instalacións que no momento da publicación están pechadas, en proceso de reestruturación, rematándose as obras ou sen uso.

Se atendemos á **oferta** podemos agrupar estes 5 tipos en 2 grupos:

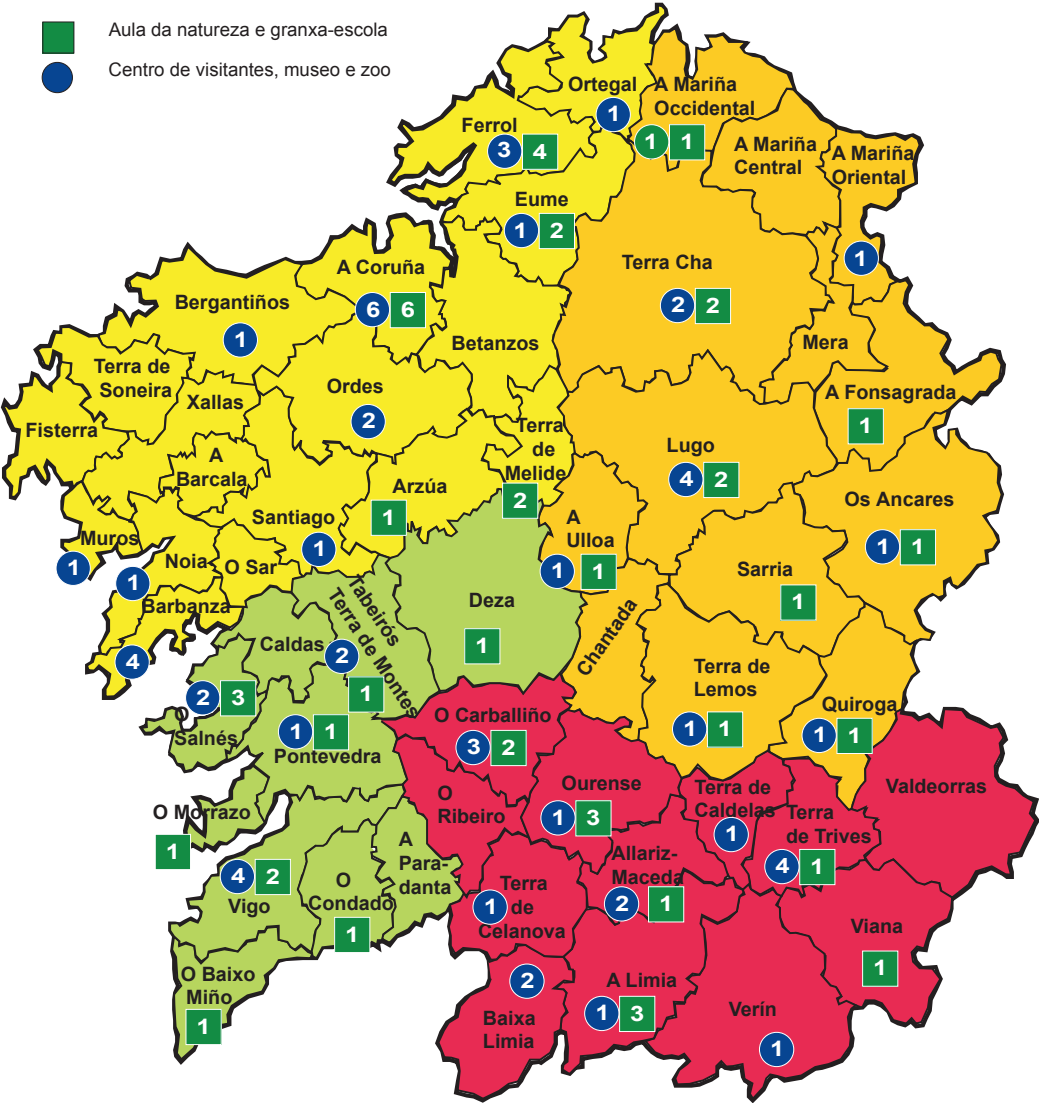
- Moitos dos *centros de visitantes*, algún *museo* e dos *Zoos* ofrecen programas destinados a grupos amplos, cun perfil variado, en espazos curtos de tempo, cun formato de comunicación unidireccional, o que non facilita a implicación das persoas visitantes, e en que dominan os **medios expositivos** (Javier BENAYAS, José GUTIÉRREZ e Norma HERNÁNDEZ, 2003, páx. 28). José GUTIÉRREZ (1995, páx. 67) descríbeos como equipamentos estables a tempo parcial e oferta educativa estruturada en calidade de percorrido, de visita ou de roteiro de curta duración: terían un **baixo impacto social**. Os que ademais contan con programas interactivos de varias horas de duración, con audiovisuais, con maquetas e con modelos anolóxicos, califícaos de **alto impacto social** (*Ibid.*, páxs. 64-65).
- Moitas das *aulas da natureza* e das *granxas-escola* son experiencias bidireccionais que propoñen actividades vivenciais e participativas para facilitaren aos individuos o **contacto coa realidade**, cos elementos e cos problemas

ambientais máis próximos, con posibilidades de participación, e realizadas en grupos reducidos (Javier BENAYAS, José GUTIÉRREZ e Norma HERNÁNDEZ, 2003, páx.28). Son os centros de **maior impacto social**, especialmente os que contan con instalacións para acoller os grupos varios días (José GUTIÉRREZ, 1995, páx. 64).

Tanto a nivel da Galiza, como en cada unha das catro provincias, son os *centros de visitantes* a tipoloxía máis frecuente. Non hai *granxas-escola* nin *zoos* en Ourense. Un 23% das Comarcas carecen de infraestructuras deste tipo (mapa núm. 2).

Respecto á **oferta residencial**, só hai 24 centros con capacidade de acoller grupos de usuarios. A maior parte están localizados en zonas rurais moi despoboadas ou en zonas de montaña; 5 están localizados en *espazos naturais protexidos*, e só 1 é propiedade da Xunta de Galicia. A titularidade destes centros é a metade de carácter público e a outra metade privado, máis maioritariamente están xestionados por iniciativas privadas (72%). O número de plazas é menor de 35 en 4 casos, entre 36 e 60 en 12, entre 61 e 100 en 3 e máis de 100 en 5.

Mapa núm. 2: Distribución dos centros por comarcas se atendemos ás tipoloxías segundo as

4

*Listaxe de equipamentos
e outras instalacións para a
divulgación do patrimonio*

PROPOSTAS DE CLASIFICACIÓN

Non existe unha única proposta senón as confeccionadas por diferentes entidades e autores (WALS, EPLER e ALDRIDGE, 1976; Jaume SUREDA, Aina CALVO e Magdalena CORTÉS, s/d; SOCIETAT CATALANA DE EDUCACIÓN AMBIENTAL, 1987; Oscar CID, 1992, 1997, 1999; José GUTIÉRREZ, 1993, 1995; Araceli SERANTES, 2003). A maior parte só diferencian entre as propostas dirixidas a escolares e aquelas relacionadas coa conservación. Neste traballo presentamos cinco categorías:

- *Equipamentos para a Educación Ambiental*: as iniciativas que teñen instalacións fixas, proxecto educativo, equipo educativo e recursos propios
- *Equipamentos de uso público*: instalacións que desenvolven programas dirixidas ás persoas visitantes dos espazos de interese patrimonial, para achegalas aos valores dun xeito compatible cos planos de conservación
- *Instalacións para a divulgación do patrimonio con oferta educativa*: centros que non reúnen algún dos requisitos para ser EqEA ou que os seus fins e obxectivos non coinciden cos da EA
- *Instalacións para a divulgación do patrimonio sen oferta educativa*: a súa función principal non é «educar» senón turística, recreativa ou cultural
- *Instalacións en construción*, e que teñen un proxecto educativo aprobado

EQUIPAMENTOS PARA A EDUCACIÓN AMBIENTAL (EqEA)

1. Aquarium Galicia-Aquavisión	43
2. Albergue Rural e Aula de Natureza Alentea	44
3. Albergue Rural A Escola	47
4. Alvarella Ecoturismo	51
5. Aula Activa do Mar Santiago Gallego	53
6. Aula de Ecoloxía Urbana de Ferrol	54
7. Aula Forestal Foncuberta	55
8. Aula Municipal Etnográfica	56
9. Aula da Natureza da Cabalar	58
10. Aula da Natureza Castelo Sobroso	61
11. Aula da Natureza San Xulián	72
12. Aula da Natureza do Veral	73
13. Centro de Desenvolvemento Rural O Viso	82

14. Centro de Educación Ambiental As Corcerizas	83
15. Centro de Educación Ambiental Equal	84
16. C. Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental de Galicia. CEIDA	88
17. Centro de Información e Interpretación Monte Aloia	90
18. CI do patrimonio e a paisaxe A Capela	103
19. Granxa Ecolóxica de Vilasantar	114
20. Granxa Escola Barreiros	115
21. Granxa Escola Belelle	116
22. Granxa Escola Casa do Queixo	117
23. Granxa-Escola Serantellos	121
24. Granxa-Escola Yuca	122
25. Parque Eólico Experimental Sotavento	130

EQUIPAMENTOS DE USO PÚBLICO (UP)

26. Aula da Natureza dos Ancares	57
27. Aula da Natureza do río Chelo	62
28. Aula da Natureza de Crendes	63
29. Aula da Natureza O Invernadeiro	64
30. Aula da Natureza Moreda do Caurel	67
31. Centro de Interpretación do Ecosistema Litoral de Galicia-CIELGA	98
32. Centro de Interpretación da Lagoa de Cospeito	100
33. Centro de Interpretación da Natureza A Siradella	102
34. Centro de Visitantes e Interpretación San Estebo (Illas Cíes)	111
35. Centro de Visitantes Xurés-Baixa Limia	112

INSTALACIÓNS PARA A DIVULGACIÓN DO PATRIMONIO CON OFERTA EDUCATIVA (ICOE)

36. Albergue Os Biocos	46
37. Albergue de Quiroga	48
38. Aquaciencia	52
39. Aula Forestal Os Trollos	55
40. Aula da Natureza Juan Lambeye	65
41. Aula da Natureza de Pedroso	70
42. Aula da Natureza de San Xoán de Río	71
43. A Casa das abellas	75
44. Casa do mel	76
45. Caseta de Pepepe do Cuco	77
46. Centro Arqueolóxico Barbaza-Castro Neixón	78
47. Centro Interactivo de Educación Medioambiental Naturnova	92
48. Centro de Interpretación da Avifauna	94
49. Centro de Interpretación de Xogos Populares O Palao	108
50. Eco-Museu de Costa da Égoa	113
51. Granxa Escola A Casa da Terra	118
52. Granxa Escola Fervenza do Toxa	119
53. Granxa Escola El Kiriko	120

54. Marcelle Natureza.....	124
55. Museo Arqueolóxico do Castro de Viladonga.....	126
56-58. Museos Científicos Coruñeses.....	127
59. Museo do Mel “O enredo do abelleiro”	128
60. Museo da Natureza	127
61. Selva Lupi (antes Casa Escuela de la Naturaleza)	134
62. Vigozoo	135

INSTALACIÓNS PARA A DIVULGACIÓN DO PATRIMONIO SEN OFERTA EDUCATIVA (ISOE)

63. Albergue-Aula da Interpretación da Natureza A Reboleira	45
64. Albergue Turístico Hípico de Sabucedo.....	49
65-68. Albergues Xuvenís da Xunta de Galicia	50
69. Aula da NAtureza A Casa da Ría.....	60
70. Aula da Natureza-Albergue de Montaña de Montederramo	66
71. Aula de Natureza de Oira	68
72. Centro Arqueolóxico Fundación Federico Maciñeira	79
73-84. Centros Comarcais.....	80-81
85. Centro de Educación Medio Ambiental a Devesa das Rapinas	86
86. Centro Etnográfico Terra de Montes.....	87
87. Centro da Identidade Galega-Museo etnográfico.....	89
88. Centro de Interpretación da Castaña.....	95
89. Centro de Interpretación do Castro de Baroña.....	96
90. Centro de Interpretación Histórico Cultural Santa Leonor	99
91. Centro de Interpretación do Pico Sagro	104
92. CI e Recep. de Visit. do Xacemento Romano de Cambre	105
93. CI da Reserva da Biosfera Insuas do Miño	107
94. Granxa Horto Os Regos	123
95. Museo etnográfico da Limia.....	124
96. Museo do Moucho - Ecomuseo	125
97. Museo dos Muíños de Maré	126
98. Parque Etnográfico do Arenteiro.....	131
99. Parque Etnográfico do río Arnoia.....	132

INSTALACIÓNS EN CONSTRUCCIÓN CON PROXECTO EDUCATIVO OU DIVULGATIVO (IC)

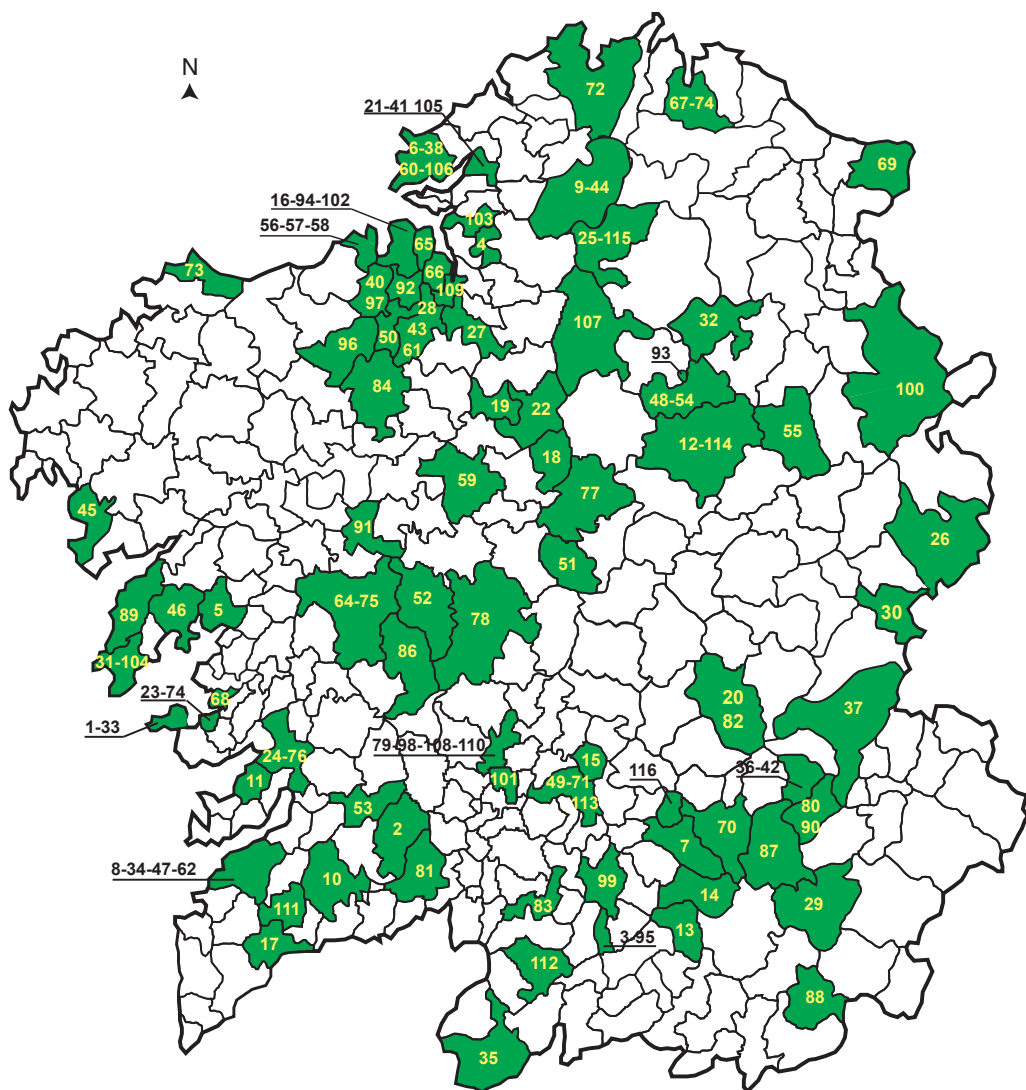
100. Aula Verde	74
101. CI da Cultura Castresa San Cibrán de Lás	97
102. Centro de Interpretación do Litoral-Costa de Mera	101
103. Centro de Recepción de Visitantes das Fragas do Eume.....	110
104. Parque Arqueolóxico do Megalitismo	129
105. Parque Micolóxico do río Beelle	133
106. Reciclaterra	140

INSTALACIÓNS PECHADAS OU SEN USO (S/U)

107. Aula Forestal San Xoán de Lagostelle	55

108. Aula da Natureza do Carballiño.....	59
109. Aula de Natureza O Pasatempo.....	69
110. Centro de Educación Ambiental Outeiro.....	85
111 Centro de Información das Ribeiras do Louro	91
112. Centro de Interpretación Aquis Querquennis.....	93
113. CI e Rexeneración do Patrimonio Natural Autóctono As Madornas	106
114. Centro de Interpretación Terras do Miño	
115. Centro de Ocio e Educación na Natureza Safari Fraimil	109
116. Museo de la Alfarería	125

Mapa núm. 3: Localización das iniciativas por municipios

Acuarium Galicia-Aquavisión

As instalacións contan con 20 acuarios e máis de 150 especies de fauna mariña, que poden ser visitadas segundo catro modalidades: visita libre, visita guiada, estancia de 1 día con obradoiro e visita ao Centro de Interpretación da Natureza A Siradella ou visita guiada e mais viaxe pola ría no catamarán Aquavisión. Como complemento pódese visitar unha granxa de cultivos mariños. As visitas poden ser libres ou guiadas e os obradoiros son para grupos tras realizar unha solicitude.

Punta Moreiras, s/n.
Reboredo-O Grove (Pontevedra)
Tel.: 986 73 15 15
www.acquariumgalicia.com
info@acquariumgalicia.com

EqEA	TIPO:	ZOO	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		ningunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		si	ANIMAIS VIVOS:	peixes-acuáticos
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		moi boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Albergue-Aula da Natureza Alentea

Capacidade para albergar en cuartos duplos, comúns ou en tendas de campaña. Conta con biblioteca, lagar e espazo para obradoiros.

Oferta: actividades de coñecemento do medio natural e da vida rural, sendismo, deportes na natureza e multiaventura; en programas de 1 día como aula da natureza, e de varios días como albergue rural ou como acampamentos de verán.

Posibilidades de aloxamento e actividades para familias e grupos.

Barrio de Mera, 33
36878 Barciademera-O Covelo (Pontevedra)
Telf: 986 66 81 34
www.alberguealentea.agatur.org
alentea@terra.es

EqEA

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	<i>moitas</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>si</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>non</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>non</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>non</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>si</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>boa</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>individual/grupo</i>

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>boa</i>
ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>regular</i>
ACCESO AUTOBUSES:	<i>non ata o centro</i>
APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>non</i>
TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>non</i>
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>20 km</i>
ANIMAIS VIVOS:	<i>domésticos-granxa</i>
ALOXAMENTO:	<i>24 prazas+camping</i>
COMEDOR:	<i>si</i>
CAFETERÍA:	<i>non</i>
TENDA:	<i>non</i>
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>1/varios días</i>
PERÍODO APERTURA:	<i>todo o ano</i>

Albergue-Aula da Natureza A Reboleira

No Camiño de Santiago, trátase dun albergue rural de montaña, inaugurado no 2005, nunha edificación nova, con cuartos duplos e un común con liteiras. Ten no programa actividades de cestería, elaboración artesanal de pan e queixo, astronomía etc.; realizan roteiros polo contorno do Cebreiro e visitas a vaquerías de especies autóctonas. Ofrecen rutas a cabalo. Os servizos de hostalaría realízanse na palloza que hai no fronte (é un mesón).

Fonfría del Camino

27671 Pedrafita do Cebreiro (Lugo)

Telf: 982 18 12 71

619 75 19 83

Fax: 982 16 13 35

www.casanunez.agatur.org

fonfriacity@hotmail.com

ICOE

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	<i>algunha</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>si</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>non</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>non</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>non</i>
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	<i>non</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>escasa</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>individual/grupo</i>

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>ningunha</i>
ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>bo</i>
ACCESO AUTOBUSES:	<i>bo</i>
APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>non</i>
TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>non</i>
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>18 km</i>
ANIMAIS VIVOS:	<i>non</i>
ALOXAMENTO:	<i>40 prazas</i>
COMEDOR:	<i>si</i>
CAFETARÍA:	<i>si</i>
TENDA:	<i>si</i>
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>varios días</i>
PERIODO APERTURA:	<i>todo o ano</i>

Albergue Os Biocos

Na Terra de Trives, con capacidade de aloxamento en réxime de pensión completa, nunha finca de 10 has. Conta con laboratorio, observatorio de astronomía, diferentes salas multiusos e espazos para realizar actividades ao ár libre. Oferta: obradoiros de meteoroloxía e astronomía, sendismo, xogos tradicionais, deportes na natureza e actividades na neve (durante o inverno). Posibilidade de aloxamento por libre.

32770 San Xoan de Río (Ourense)

Tel.: 988 34 62 04

Fax: 988 34 61 30

www.biocos.net

albergue@biocos.net

ICOE

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	algunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si
AUDIOVISUAIS:	non
EXPOSICIÓNS:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
TRANSPORTE PÚBLICO:	non
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	5 km
ANIMAIS VIVOS:	non
ALOXAMENTO:	85 prazas
COMEDOR:	si
CAFETARÍA:	non
TENDA:	si
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	varios días
PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Albergue Municipal de Quiroga

Antiga escola adaptada como albergue (habitacións de 2, 4, 6 e 20) no centro da vila. Oferta actividades deportivas e educativas para grupos, no municipio e no contorno da serra do Courel: roteiros guiados, excursións, deportes, multiaventura (parapente, piragüismo, descenso de canóns, escalada, espeleoloxía, tiro con arco etc.) e obradoiros (cerámica, encadernación, estampación...). Ten un convenio para usar a piscina e o pabellón polideportivo municipal. Posibilidade de aloxamento por libre.

Rúa Real, 118

27320 Quiroga (Lugo)

Tel.: 982 43 52 90 606 37 19 64

Fax: 982 43 52 90

www.alberguequiroga.com

albquiroga@hotmail.com

ICOE	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★
BARREIRAS NO ACCESO:		ningunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	moi bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	206 prazas
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Albergue Rural A Escola

Antiga escola unitaria rehabilitada para aloxar en réxime de pensión completa. Oferta: actividades deportivas, obradoiros relacionados coa cultura tradicional e roteiros por espazos de interese natural e cultural da comarca da Limia. De especial interese son as actividades que recuperan antigas tradicións e en que participa a xente do lugar: fornada, matanza, tecido artesanal... Pódense alugar cabalos e bicicletas para realizar rutas. Oferta de turismo rural para familias e grupos.

Rúa Celanova, 13.

32650 Vilar de Santos (Ourense)

Tel.: 988 46 59 63

Fax: 988 46 59 63

EqEA	Tipo:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	<i>moitas</i>		INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>escasa</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>		ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>bo</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>si</i>		ACCESO AUTOBUSES:	<i>moi bo</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>		APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>bo</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>		TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>si</i>		DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>0 km</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>non</i>		ANIMAIS VIVOS:	<i>domésticos-granxa</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>non</i>		ALOXAMENTO:	<i>48 prazas</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>		COMEDOR:	<i>si</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>non</i>		CAFETERÍA:	<i>non</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>si</i>		TENDA:	<i>non</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>ningunha</i>		DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>varios días</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>individual/grupo</i>		PERÍODO APERTURA:	<i>todo o ano</i>

Albergue Turístico Hípico de Sabucedo

Na antiga escola rural rehabilitada para aloxar en habitacións con camas ou liteiras. Na comarca de Tabeirós-Terras de Montes, ofrece rutas culturais e pola natureza, a pé, en bicicleta, en quads ou a cabalo. Existe a posibilidade de contratar obradoiros e actividades didácticas, recreativas e de medio ambiente. O seu sinal de identidade é a doma de cabalos en liberdade e pódese visitar o lugar onde se atopan os rabaños e os curros; posibilidade de clases de monta. Hai tamén unha oferta individual e para familias.

Campo do Medio s/n

36599 Sabucedo-A Estrada (Pontevedra)

Telf: 679 40 22 87

680253068

Fax: 679 40 22 87

www.alberguedesabucedo.com

reservas@alberguedesabucedo.com

ISOE

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:

poucas

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:

ningunha

ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:

non

ESTADO DAS ESTRADAS:

bo

ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:

si

ACCESO AUTOBUSES:

regular

ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:

si

APARCADOIRO AUTOBUSES:

non

ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:

si

TRANSPORTE PÚBLICO:

si

AULAS/LABORATORIOS:

non

DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:

0 km

AUDIOVISUAIS:

non

ANIMAIS VIVOS:

cabalos

EXPOSICIÓNS:

non

ALOXAMENTO:

31 prazas

SENDEIROS AUTOGUIADOS:

non

COMEDOR:

si

MATERIAL DE APOIO:

non

CAFETARÍA:

non

TRÍPTICOS INFORMATIVOS:

si

TENDA:

non

INFORMACIÓN EN INTERNET:

escasa

DURACIÓN DA ACTIVIDADE:

varios días

TARIFAS PARA O PÚBLICO:

individual/grupo

PERÍODO APERTURA:

todo o ano

Albergues xuvenís da Xunta de Galicia

Recóllense só catro dos albergues: os que realizan esporadicamente programas de Educación Ambiental da Xunta de Galicia: “Un mundo aberto” para a mocidade, ou “Atlántida” e “As riquezas do mar” para o alumnado dos centros educativos.

Albergue Xuvenil Gandarío

15167 Bergondo (A Coruña)

Telf.: 981 79 10 05

Albergue Xuvenil Marina Española

15167 Sada (A Coruña)

Telf.: 981 62 01 18

Albergue Xuvenil Area

27850 Viveiro (Lugo)

Telf.: 982 56 08 51

Albergue Xuvenil As Sinas

Praia das Sinas. Vilanova de Arousa (Pontevedra)

Telf: 986 55 40 81

<http://www.rix.org>

ISOE

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si
AUDIOVISUAIS:	non
EXPOSICIÓN:	si/non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	algunha
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	grupo

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	regular
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo-regular
TRANSPORTE PÚBLICO:	si
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	variable
ANIMAIS VIVOS:	non
ALOXAMENTO:	+100 prazas
COMEDOR:	si
CAFETERÍA:	si
TENDA:	non
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	3-15 días
PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Alvarella Ecoturismo

Albergue bioclimático, deseñado con criterios de bioconstrucción, no Parque Natural das Fragas do Eume: é en si mesmo un recurso didáctico e un exemplo de boas prácticas. Sistema de separación e reutilización das augas negras e grises. Finca dedicada a usos agrícolas e forestais, con piscina, paleira, pista polideportiva, zona de xogos... Oferta actividades deportivas, de turismo cultural e no parque natural; posibilidades de practicar piragüismo e montar a cabalo. Ten ademais unha casa rural para aloxar a 8 persoas.

Breanca-Doroña, s/n.

15637 Vilarmajor (A Coruña)

Tel.: 981 79 88 63

Fax: 981 79 88 63

www.alvarella.com

info@alvarella.com

EqEA	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		ningunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	5 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	60+8 prazas
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		si	CAFETARÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		moi boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Aquaciencia

O xardín didáctico amosa distintos usos da auga, aparellos para entender algúns principios dinámicos, enxeños para producir enerxía hidráulica e aplicacións a traballos tradicionais. Maquetas, paneis e xogos completan a oferta. As visitas poden ser guiadas ou libres. Pódense conseguir as unidades didácticas na páxina web.

Parque Raiña Sofía

15401 Ferrol (A Coruña)

Tel.: 981 30 00 35

Fax: 981 33 67 56

www.ferrol-concello.es/aquaciencia

aquaciencia@ferrol-concello.es

ICOE

TIPO:

Museo

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:

ningunha

ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:

si

ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:

non

ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:

si

ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:

si

AULAS/LABORATORIOS:

non

AUDIOVISUAIS:

non

EXPOSICIÓNS:

si

SENDEIROS AUTOGUIADOS:

non

MATERIAL DE APOIO:

si

TRIPTICOS INFORMATIVOS:

si

INFORMACIÓN EN INTERNET:

moi boa

TARIFAS PARA O PÚBLICO:

gratuito

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:

ningunha

ESTADO DAS ESTRADAS:

bo

ACCESO AUTOBUSES:

regular

APARCADOIRO AUTOBUSES:

non

TRANSPORTE PÚBLICO:

si

DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:

0 km

ANIMAIS VIVOS:

non

ALOXAMENTO:

non

COMEDOR:

non

CAFETERÍA:

non

TENDA:

non

DURACIÓN DA ACTIVIDADE:

1 día

PERÍODO APERTURA:

martes a sábado

Aula Activa do Mar Santiago Gallego

Exposición de paneis, maquetas e reproducións sobre o patrimonio natural e etnográfico relacionado co mundo do mar, nesta vila mariñeira da comarca do Barbanza. Ten recursos expositivos dedicados ás aves e mamíferos mariños, á flora e fauna do litoral, ao cultivo do mexillón, ás embarcacións e carpintería de ribeira, ás artes de pesca, á contaminación mariña... É imprescindible concertar previamente a visita .

Rúa dos Mestres. Rianxo (A Coruña)

Contacto: Área de cultura

Concello de Rianxo

Tel.: 981 86 00 75

www.rianxo.com/AulaActiva/aulaac.html

EqEA

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	si
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	laborais

Aula de Ecoloxía Urbana

Exposición interactiva con claves para comprender o medio urbano; ofrece unha exposición permanente da cidade como ecosistema, dos ciclos de produción e consumo, e do evoluir das cidades; céntrase fundamentalmente na cidade de Ferrol. Completa a oferta con roteiros guiados polo parque municipal e obradoiros de educación ambiental, tanto para escolares como para adultos e rapaces (os sábados). As visitas poden ser individuais ou en grupo.

Parque Municipal Raiña Sofía

15402 Ferrol (A Coruña)

Contacto: Concellería Medio Ambiente

Tel.: 981 35 86 00 – 981 33 67 31

aeuferrol@mundo-r.com

EqEA

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:

ningunha

ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:

si

ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:

si

ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:

si

ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:

si

AULAS/LABORATORIOS:

si

AUDIOVISUAIS:

non

EXPOSICIÓN:

si

SENDEIROS AUTOGUIADOS:

non

MATERIAL DE APOIO:

non

TRÍPTICOS INFORMATIVOS:

si

INFORMACIÓN EN INTERNET:

ningunha

TARIFAS PARA O PÚBLICO:

gratuito

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:

ningunha

ESTADO DAS ESTRADAS:

bo

ACCESO AUTOBUSES:

regular

APARCADOIRO AUTOBUSES:

non

TRANSPORTE PÚBLICO:

si

DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:

0 km

ANIMAIS VIVOS:

non

ALOXAMENTO:

non

COMEDOR:

non

CAFETERÍA:

non

TENDA:

non

DURACIÓN DA ACTIVIDADE:

1 día

PERÍODO APERTURA:

excepto luns

Aula Forestal Foncuberta
Aula Forestal Os Trollos
Aula Forestal San Xoa

Ofrecen exposicións sobre o papel do bosque, a xestión dos recursos, aspectos de interese forestal, problemáticas como os incendios... Todas inclúen na actividade unha proxección dun vídeo e actividades complementarias nos viveiros forestais. Teñen un «baul forestal» con recursos didácticos. Hai que concertar a visita previamente; a de Guitiriz está pechada.

Contacto: Dir. X. Montes e Industrias Forestais
Maceda (Ourense) Tel.: 988 38 66 98
Bóveda (Lugo) Tel.: 982 42 60 31
Guitiriz (Lugo) Tel.: 982 29 45 31
www.xunta.es/conselle/CMA10j/
CMA10jgAulasForestais/.htm

ICOE-ISOE-S/U TIPO: Aula da Natureza
VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo-malo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo-malo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+10 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	laborais

Aula Municipal de Etnografía

Exposicións e obradoiros de carácter temporal, con contidos etnográficos e históricos para descubrir as interrelacións entre o medio natural, a cultural e o patrimonio da zona. As actividades son temporais e moi participativas; os contidos sobre o medio mariño e a cultura tradicional mariñeira, xogos e xoguetes tradicionais, proceso artesanal do pan etc. Visitas organizadas para grupos de ata 30 persoas.

Baixada á Igrexa, s/n.

Sians-Vigo (Pontevedra)

Contacto: Concellería Patrimonio Histórico

Concello de Vigo

Tel: 986 46 08 12

www.vigo.org/movemonos/educacion4?lang=gal

ofi.pathis@vigo.org

EqEA

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	si
AUDIOVISUAIS:	non
EXPOSICIÓNS:	si
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	regular
APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
TRANSPORTE PÚBLICO:	si
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
ANIMAIS VIVOS:	non
ALOXAMENTO:	non
COMEDOR:	non
CAFETERÍA:	non
TENDA:	non
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
PERÍODO APERTURA:	laborais

Aula da Natureza dos Ancares

O centro conta cunha exposición permanente sobre o espazo natural e a riqueza etnográfica da parte galega da serra dos Ancares: xeoloxía, flora, fauna, paisaxe, cultura etc.. Facilita información sobre os lugares de interese e os itinerarios autoguiados que poden desenvolverse. Existe unha oferta de roteiros guiados para grupos escolares organizados, sempre que se solicite previamente.

Campa da Braña-Cervantes (Lugo)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente

Tel.: 981 54 17 63 – 981 54 17 89

Fax: 981 54 17 65

www.xunta.es/conselle/cma/CMA06f/CMA06fh/p06fh01.htm

aulas@siam-cma.org

UP

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+20 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETARÍA:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERIODO APERTURA:	todo o ano

Aula da Natureza de A Cabalar

Na serra da Faladoira, é un conxunto de vivendas tradicionais restauradas e adaptadas para aloxar a grupos durante varios días. Desenvolven actividades na natureza e relacionadas co patrimonio cultural; oferta de obradoiros de reciclaxe, encadernación, estudo dunha charca, elaboración do pan, construción de caixas niño, xoguetes populares etc. Pódense realizar roteiros socio-naturais.

Somede-As Pontes de G^a Rodríguez (A Coruña)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente

Tel.: 981 54 17 63 – 981 54 17 89

Fax: 981 54 17 65

www.xunta.es/conselle/cma/CMA06f/CMA06fa/p06fa01.htm

aulas@siam-cma.org

EqEA

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	<i>muitas</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>si</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>non</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>non</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>si</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>si</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>boa</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>grupo</i>

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>escasa</i>
ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>regular</i>
ACCESO AUTOBUSES:	<i>regular</i>
APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>regular</i>
TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>non</i>
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>+30 km</i>
ANIMAIS VIVOS:	<i>especies cinexéticas</i>
ALOXAMENTO:	<i>33 prazas</i>
COMEDOR:	<i>si</i>
CAFETERÍA:	<i>non</i>
TENDA:	<i>non</i>
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>varios días</i>
PERÍODO APERTURA:	<i>previa solicitude</i>

Aula da Natureza do Carballiño

Situada na piscifactoria do concello de Carballiño. Solicítouse a apertura no ano 2001 (BOP nº 136) mais na actualidade está sen equipar e fóra de uso.

Piscifactoria
O Carballiño (Ourense)
Telf: 981 54 17 63,
Fax: 981 54 17 65
webmaster.cma@xunta.es

S/U	TIPO:	Zoo	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	3 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	peixes
EXPOSICIÓNS:	non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	non	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		PERIODO APERTURA:	pechado

Aula da Natureza A Casa da Ría

Nunha área recreativa, no monte de Santa Cruz, nun espazo restaurado por unha escola-taller. Conta cunha exposición naturalística sobre a ría de Ribadeo; ten un observatorio astronómico. Na actualidade as instalacións están moi deterioradas e ábrese esporádicamente no verán.

Monte de Santa Cruz

Ribadeo (Lugo)

Contacto: Concellería de Medio Ambiente

Telf: 982 12 81 28

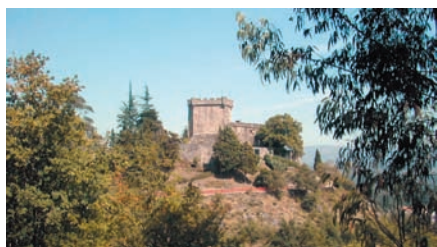
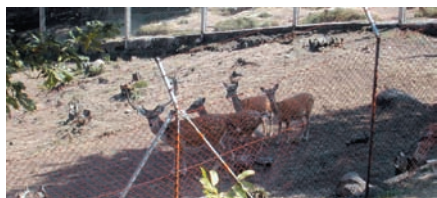
ISOE

Tipo: *Centro da Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	algunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	5 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	esporádicamente

Aula da Natureza Castelo Sobroso

Xunto ao Castelo de Sobroso, na antiga carballeira de 30 hectáreas, hoxe parque forestal. Oferta propostas didácticas sobre a conservación do bosque, sobre fauna, flora e o medio ambiente. No parque hai cercados con distintas especies de fauna (cervos, cabras, aves...). Destacamos a recollida e coidado de borricos abandonados. O castelo acolle o Centro de Recuperación de Cultura Popular.

Castelo de Sobroso

36860 Ponteareas (Pontevedra)

Conracto: Concello de Ponteareas

Tel.: 986 65 43 05

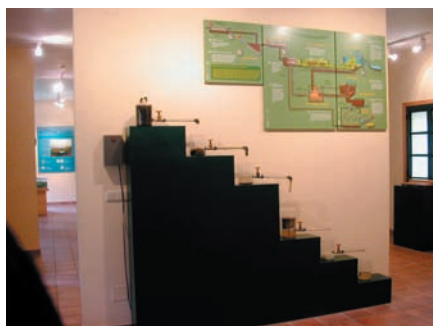
concelloponteareas.fegamp.es/parquec.htm

EqEA	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	5 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	cinexéticos-domésticos
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		non	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		gratuito	PERÍODO APERTURA:	laborais

Aula da Natureza do río Chelo

Na área recreativa do río Chelo, nun interesante bosque de ribeira. Amosa as características dos ecosistemas fluviais, da súa biodiversidade e os seus usos, a través dunha exposición con paneis informativos, reproducións, mesas didácticas e maquetas. Organizan itinerarios guiados para grupos organizados e escolares, e facilitan información sobre posibles rutas aos visitantes ocasionais.

Coirós-Betanzos (A Coruña)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente

Tel.: 981 54 17 63 – 981 54 17 89

Fax: 981 54 17 65

www.xunta.es/conselle/cma/CMA06f/CMA06fc/p06fc01.htm

aulas@siam-cma.org

UP

Tipo: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	non
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+20 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	laborais

Aula da Natureza de Crendes

Preto do espazo natural protexido Encoro Abe-gondo-Cecebre. Conta cunha exposición perma-nente dos valores naturais e culturais do lugar, unha sala de audiovisuais e unha biblioteca. Oferta información, rutas guiadas e actividades para grupos organizados. Esporadicamente realizan actividades de aniñamento, avistamento de aves e cursos de formación.

Lugar Vilar. Crendes.

15318 Abegondo (A Coruña)

Contacto: Concellería de Medio Ambiente

Tel.: 981 64 79 96

UP	Tipo: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	ningunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERIODO APERTURA:	excepto luns

Aula da Natureza O Invernadeiro

No Parque Natural do Invernadeiro, na Ribeira Grande. Atópanse diferentes infraestruturas que permiten aloxar un grupo que autoxestione a súa alimentación (hai unha cociña industrial coa enxoval necesaria); conta ademais con laboratorio, biblioteca, aula e distintas salas para desenvolver actividades. Dende o centro pódense realizar diferentes roteiros co apoio do equipo de monitores.

Campobecerras (Ourense)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente

Tel.: 988 38 65 54 – 988 38 64 52

Fax: 988 38 65 66

www.xunta.es/conselle/cma/CMA06f/CMA06fb/p06fb01.htm

UP

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	poucas
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	si
AUDIOVISUAIS:	non
EXPOSICIÓN:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ESTADO DAS ESTRADAS:	acceso de terra
ACCESO AUTOBUSES:	non ata o centro
APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
TRANSPORTE PÚBLICO:	non
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+30 km
ANIMAIS VIVOS:	cinexéticos
ALOXAMENTO:	56 prazas
COMEDOR:	si
CAFETERÍA:	non
TENDA:	non
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	varios días
PERÍODO APERTURA:	previa solicitude

Aula da Natureza Juan Lambeye

No xardín botánico do Burgo. Oferta rutas para a identificación de aves na ría do Burgo, sobre o aproveitamento económico e a problemática ambiental da ría, así como no propio xardín, onde están representados diferentes tipos de bosques.

Xardín Botánico do Burgo
15670 Culleredo (A Coruña)
Telf: 981 17 33 35
Fax: 981 17 75 27

ICOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	algunhas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	ocasional

Aula da Natureza-Albergue de Montaña de Montederramo

No centro da vila. Oferta actividades relacionadas co patrimonio natural e cultural, rutas (sendismo, a cabalo, 4x4, bicicleta etc.) e deportes no contorno da Ribeira Sacra e da serra de San Mamede, en estancias de varios días, fundamentalmente en vacacións.

Pza. Montederramo 3
32750 Montederramo (Ourense)
Telf: 986 24 23 13
www.pasatemplos.com
pasatemplos@pasatemplos.org

ISOE	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	<i>moitas</i>		INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>ningunha</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>non</i>		ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>bo</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>si</i>		ACCESO AUTOBUSES:	<i>bo</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>		APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>bo</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>		TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>non</i>		DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>0 km</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>non</i>		ANIMAIS VIVOS:	<i>non</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>non</i>		ALOXAMENTO:	<i>38 prazas</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>		COMEDOR:	<i>si</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>non</i>		CAFETERÍA:	<i>non</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>si</i>		TENDA:	<i>non</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>escasa</i>		DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>varios días</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>individual/grupo</i>		PERÍODO APERTURA:	<i>previa solicitude</i>

Aula da Natureza Moreda do Courel

Conta cunha exposición permanente sobre o espazo natural e a riqueza etnográfica da serra do Courel, preto da Devesa da Rogueira. Ademais facilita información sobre lugares de interese e os itinerarios autoguiados que poden desenvolverse. Existe unha oferta de roteiros guiados para grupos escolares organizados.

Folgozo do Courel (Lugo)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente.

Tel.: 981 54 17 63 – 981 54 17 89

Fax: 981 54 17 65

www.xunta.es/conselle/cma/CMA06f/CMA06fe/p06fe01.htm

aulas@siam-cma.org

UP

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	algunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+10 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Aula de Natureza do Oira

Nas beiras do río Miño, a instalación está nunha frecuentada zona de recreo. ten elementos expositivos sobre a xeoloxía, a flora, a fauna e a cultura arredor do río. Oferta actividades para os escolares (xogos de educación ambiental) e roteiros polas beiras do Miño.

Parque Fluvial de Oira

32001 Ourense

Contacto: Concellería de Medio Ambiente
Concellería de Educación

Telf: 988 38 81 35   988 38 81 31

Fax: 988 38 81 48

medioambiente@ourense.es

ISOE

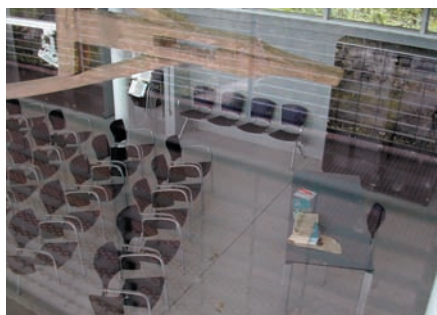
Tipo: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NOS ACCESOS:	algunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	6 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Aula de Natureza O Pasatempo

No Parque temático do Pasatempo, as arredores da vila. Conta cunha exposición sobre as paisaxes das Mariñas e a ría de Betanzos; ten unha sala de audiovisuais. Na actualidade está pechada.

Parque do Pasatempo

Betanzos (A Coruña)

Contacto: Concello de Betanzos

Telf: 981 77 36 98

S/U

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	exóticos (no parque)
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		PERÍODO APERTURA:	pechado

Aula da Natureza de Pedroso

No contorno do río Xubia. Propoñen actividades de lecer e de educación ambiental no contorno do Muíño de Pedroso, utilizando como infraestruturas o muíño e a área recreativa, o edificio de usos múltiples e a aula da natureza. Oferta obradoiros de pan, cestería, medio ambiente, xogos deportivos, xogos populares, xogos alternativos e actividades deportivas (tiro con arco, esgrima, canoas, bicis...). Na actualidade estase a ampliar a oferta coa construción dun camping.

Area recreativa do Pedroso

Neda (A Coruña)

Contacto: Motus. Gestión de Tiempo Libre

Telf.: 981 31 28 34

ISOE

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	<i>muitas</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>si</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>non</i>
EXPOSICIÓN:	<i>non</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>non</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>non</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>ningunha</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>individual/grupo</i>

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>ningunha</i>
ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>regular</i>
ACCESO AUTOBUSES:	<i>regular</i>
APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>regular</i>
TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>non</i>
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>+10 km</i>
ANIMAIS VIVOS:	<i>non</i>
ALOXAMENTO:	<i>non</i>
COMEDOR:	<i>si</i>
CAFETERÍA:	<i>si</i>
TENDA:	<i>si</i>
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>1/varios días</i>
PERÍODO APERTURA:	<i>temporada</i>

Aula da Natureza de San Xoan de Río

O centro ofrece información sobre a natureza e a etnografía de Galiza en xeral e sobre a zona en concreto, a través de paneis, de maquetas e das reproducións de diferentes animais: a información resulta excesiva para un espazo tan reducido. Conta, ademais, cunha aula de audiovisuais, un viveiro e un estanque. Ofrece itinerarios e actividades de educación ambiental.

San Xoan de Río (Ourense)

Contacto: Oficina Turismo Terras de Trives

Tel.: 988 34 62 02 988 34 62 04

sxoanrio@teleline.es

ICOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	<i>poucas</i>	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>escasa</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>	ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>bo</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>si</i>	ACCESO AUTOBUSES:	<i>regular</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>	APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>regular</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>	TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>non</i>	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>1 km</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>si</i>	ANIMAIS VIVOS:	<i>non</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>si</i>	ALOXAMENTO:	<i>non</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>	COMEDOR:	<i>non</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>non</i>	CAFETERÍA:	<i>non</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>si</i>	TENDA:	<i>non</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>ningunha</i>	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>1 día</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>individual</i>	PERIODO APERTURA:	<i>excepto luns</i>

Aula da Natureza San Xulián

No parque da natureza do Lago Castiñeiras, en Cotorredondo; un espazo forestal en que hai especies arbóreas autóctonas e exóticas. Conta con cercados para animais de interese cinexético (cervos etc.). No contorno están os restos arqueolóxicos de Chan Castiñeiras. Ofrecen actividades e roteiros interpretativos de interese socio-natural. Existe unha oferta de itinerarios guiados para grupos organizados.

Lago Castiñeira-Cotorredondo. Marín (Pontevedra)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente

Tel.: 981 54 17 63 – 981 54 17 89

Fax: 981 54 17 65

www.xunta.es/conselle/cma/CMA06f/CMA06fd/p06fd01.htm

aulas@siam-cma.org

EqEA

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si
AUDIOVISUAIS:	non
EXPOSICIÓNS:	si
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si
MATERIAL DE APOIO:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	regular
APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
TRANSPORTE PÚBLICO:	non
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	14 km
ANIMAIS VIVOS:	cinexéticos
ALOXAMENTO:	non
COMEDOR:	non
CAFETERÍA:	non
TENDA:	non
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Aula da Natureza do Veral

Está nas beiras do río Mera. Ofrece información sobre distintas rutas para desenvolver de forma autoguiada, así como un amplo programa de itinerarios de interese ecolóxico e etnográfico pola zona. Ademais, os grupos escolares organizados poden solicitar o desenvolvemento de roteiros, actividades e obradoiros adaptados aos distintos niveis escolares. As actividades están abertas ao público as fins de semana e as vacacións.

Lugo

Contacto: Consellería de Medio Ambiente

Tel.: 981 54 17 63 – 981 54 17 89

Fax: 981 54 17 65

www.xunta.es/conselle/cma/CMA06f/CMA06ff/p06ff01.htm

aulas@siam-cma.org

EqEA	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa	
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo	
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	malo	
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo	
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non	
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	8 km	
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non	
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non	
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non	
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETARÍA:	non	
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non	
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día	
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	todo o ano	

Aula Verde

A aula está nun antigo centro de capacitación agraria e conta con dous edificios totalmente re-habilitados, con posibilidade de albergar grupos e un amplo terreo, nun contorno agrícola, gandeiro e natural de grande interese; está dotado de certa infraestrutura (aulas, laboratorios, mesas con expositores etc.). A vila ten un interesante museo sobre etnografía. Na actualidade estase a definir o proxecto educativo.

Paradanova

A Fonsagrada (Lugo)

Contacto: Concello de A Fonsagrada

Telf: 982 34 00 00

S/U	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes		INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non		ESTADO DAS ESTRADAS: acceso de terra
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non		ACCESO AUTOBUSES: malo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non		APARCADOIRO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non		TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:	si		DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 2 km
AUDIOVISUAIS:	non		ANIMAIS VIVOS: non
EXPOSICIÓN:	si		ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non		COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:	non		CAFETERÍA: non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non		TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha		DURACIÓN DA ACTIVIDADE: pechado
TARIFAS PARA O PÚBLICO:			PERÍODO APERTURA: pechado

A casa das abellas. Centro de divulgación apícola

O centro dirixido pola Asociación Local de Apicultores. Dispón dunha antiga casa de labranza restaurada e dun parque temático sobre a apicultura con numerosos recursos (colmeas antigas e modernas, colmeas de observación, apiario-escola, plantas melíferas e aromáticas...). Realizan actividades concertadas con grupos e abren os sábados para o público en xeral. Desenvolven obradoiros de mel e de cera, e visitas guiadas polas colmeas.

Meangos

15318 Abegondo (A Coruña)

Telf: 981 58 95 34

630 06 96 35

casadasabellas@corevia.com

ICOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si
AUDIOVISUAIS:	si
EXPOSICIÓN:	si
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
TRANSPORTE PÚBLICO:	si
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
ANIMAIS VIVOS:	abellas
ALOXAMENTO:	non
COMEDOR:	non
CAFETARÍA:	non
TENDA:	si
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
PERIODO APERTURA:	concertada/sábado

Casa do mel

Centro dirixido pola Asociación Local de Apicultores. Conta cunha exposición sobre a apicultura tradicional e a moderna con numerosos utensilios cedidos polos veciños, unha sala de extracción e embasado para uso didáctico e uso dos veciños, e outra sala para conferencias e audiovisuais. Realizan obradoiros con cera, sobre a explotación tradicional das colmeas e de tratamento do mel.

Goente

As Pontes (A Coruña)

Telf: 661 00 36 16

www.apiculturagalega.org

casadomel@vodafone.es

ICOE

TIPO: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	ningunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	ai	ANIMAIS VIVOS:	abellas
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual	PERÍODO APERTURA:	con reserva

Caseta de Pepe do Cuco

Da a coñecer a historia e evolución do porto de Lira, das artes de pesca, das embarcacións, dos sistemas de conservación e comercialización etc. desta Comarca, ao tempo que abonda sobre a vida dos pescadores. Hai rutas guiadas ou autoguiadas para escolares e para adultos ("Andar ao Mar"). Organizan asemade para adultos xornadas de pesca de 1 día de duración en dúas embarcacións, compartindo as faenas cos mariñeiros.

Portocubelo

Lira-Carnota (A Coruña)

Telf.: 981 76 12 52

636 29 47 96

Fax: 981 83 75 04

www.mardelira.net

información@mardelira.net

ICOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro Arqueolóxico Barbanza-Castro Neixón

O centro conta cunha exposición sobre a cultura doméstica castrexa, as características do castro contiguo e a excavación e consolidación dos restos arqueolóxicos. Hai un roteiro autoguiado polo castro marítimo. Ofertan actividades complementarias e información sobre os centros de interese arqueolóxico e natural da comarca.

Nine s/n. Neixón
15991 Cespón (A Coruña)
Telf.: 981 84 38 10
Fax: 981 84 38 23
centroarqueoloxico@boiro.org

ICOE

TIPO: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	<i>algunha</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>non</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>non</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>non</i>
EXPOSICIÓN:	<i>si</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>si</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>si</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>si</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>ningunha</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>gratuito</i>

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>moi boa</i>
ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>bo</i>
ACCESO AUTOBUSES:	<i>regular</i>
APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>moi bo</i>
TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>non</i>
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>10 km</i>
ANIMAIS VIVOS:	<i>non</i>
ALOXAMENTO:	<i>non</i>
COMEDOR:	<i>non</i>
CAFETERÍA:	<i>si</i>
TENDA:	<i>si</i>
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>1 día</i>
PERÍODO APERTURA:	<i>excepto luns</i>

Centro Arqueolóxico Federico Maciñeira

Ofrece unha exposición de paneis, maquetas, audiovisuais e pezas orixinais dos lugares de interese arqueolóxico da comarca do Ortegal. O centro conta cun salón de actos que se utiliza tamén para outras actividades de animación sociocultural. Existe un servizo de visitas guiadas (concertado con 15 días de antelación) e talleres monográficos dirixidos aos escolares da comarca.

Avda. Francisco de Santiago 6-9

Ortigueira (A Coruña)

Telf.: 981 40 24 13

Fax: 981 40 24 34

fundacion@ortegalia.es

ISOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:

algunha

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:

escasa

ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:

non

ESTADO DAS ESTRADAS:

bo

ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:

si

ACCESO AUTOBUSES:

bo

ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:

si

APARCADOIRO AUTOBUSES:

moi bo

ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:

si

TRANSPORTE PÚBLICO:

si

AULAS/LABORATORIOS:

non

DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:

0 km

AUDIOVISUAIS:

si

ANIMAIS VIVOS:

non

EXPOSICIÓNS:

si

ALOXAMENTO:

non

SENDEIROS AUTOGUIADOS:

non

COMEDOR:

non

MATERIAL DE APOIO:

non

CAFETERÍA:

non

TRÍPTICOS INFORMATIVOS:

si

TENDA:

si

INFORMACIÓN EN INTERNET:

ningunha

DURACIÓN DA ACTIVIDADE:

1 día

TARIFAS PARA O PÚBLICO:

gratuito

PERÍODO APERTURA:

excepto luns

Centros Comarcais

Edificios de usos múltiples que funcionan como dinamizadores dos recursos socio-económicos e culturais das comarcas e que ofrecen unha imaxe de identidade. Teñen puntos de información e de atención ás persoas visitantes e exposicións permanentes sobre os recursos da comarca. Dende o programa “Coñecer Galicia por dentro” ofertan roteiros adaptados os distintos visitantes. Teñen salas de audiovisuais.

<http://www.cetadec.net/centros.htm>

CC de Bergantiños

Estrada Buño-Malpica.

15111 Malpica de Bergantiños (A Coruña)

Telf: 981 70 73 00; Fax: 981 70 73 99

ccbergantinos@catadec.net

CC do Carballiño

N-541 km. 27. 32500 O Carballiño (Ourense)

Telf: 988 53 02 52; Fax: 988 27 37 69

cccballino@catadec.net

CC de Deza

Parque Empresarial Lalin 2000.

36500 Lalín (Pontevedra)

Telf: 986 79 40 59; Fax: 986 79 40 57

ccdeza@catadec.net

CC de Ordes

N-550 km 37. 15680 Ordes (A Coruña)

Telf: 981 68 83 86; Fax: 981 69 75 47

ccordes@catadec.net

CC do Salnés

Paseo da Calzada s/n
36630 Cambados (Pontevedra)
Telf: 986 52 60 13; Fax: 986 54 33 66
ccsalnes@catadec.net

CC de Tabeirós-Terras de Montes

C-41 Toedo. 36682 A Estrada (Pontevedra)
Telf: 986 57 51 49; Fax: 986 57 53 01
cctabeiros@catadec.net

CC de Celanova

Vilanova dos Infantes
32829 Celanova (Ourense)
Telf: 988 43 22 67; Fax: 988 43 12 71
cctcelanova@catadec.net

CC de Terra de Lemos

N-120 Km 519,2
27400 Monforte de Lemos (Lugo)
Telf: 982 41 60 46; Fax: 982 41 06 57
cctlemos@catadec.net

CC de Terra de Trives

C-536 km 68
32780 A Pobra de Trives (Ourense)
Telf: 988 33 09 74; Fax: 988 33 08 40
ccttrives@catadec.net

CC da Mariña Occidental

Lodeiro s/n. 27850 Viveiro (Lugo)
Telf: 982 57 06 70; Fax: 982 57 06 71
ccmarina occidental@catadec.net

CC da Paradanta

Estrada de Crecente s/n.
36880 A Cañiza (Pontevedra)
Telf: 986 66 33 29; Fax: 986 66 33 28
ccparadanta@catadec.net

CC da Ulloa

Avda. Compostela, 57
27200 Palas de Rei (Lugo)
Telf: 982 38 07 40; Fax: 982 38 07 41
cculloa@catadec.net

ISOETIPO: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	poucas
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non
AUDIOVISUAIS:	si
EXPOSICIÓN:	si
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	moi boa
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
TRANSPORTE PÚBLICO:	non
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0-10 km
ANIMAIS VIVOS:	non
ALOXAMENTO:	non
COMEDOR:	non
CAFETERÍA:	si
TENDA:	si
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
PERIODO APERTURA:	laborables

Centro de Desenvolvemento Rural O Viso

Trátase dunha vila-escola, en que os grupos poden aloxarse no albergue situado na antiga casa reitoral. Ofertan diversas actividades, relacionadas cos oficios e labores tradicionais: fornada, tecido, cestería, coiro... ademais de roteiros e actividades no bosque-viveiro. É moi interesante a participación das persoas maiores da vila na monitoraxe das actividades. Organizan cursos e xornadas sobre temas de interese natural e para o desenvolvemento local. Posibilidades de turismo rural.

32631 Lodoselo-Sarreaus (Ourense)

Tel.: 988 46 20 04

Fax: 988 45 44 08

www.inicia.es/de/cdr.oviso

cdroviso@inicia.es

EqEA

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si
AUDIOVISUAIS:	non
EXPOSICIÓN:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
TRANSPORTE PÚBLICO:	si
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
ALOXAMENTO:	40 prazas
COMEDOR:	si
CAFETERÍA:	non
TENDA:	non
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Educación Ambiental As Corcerizas

Centro con deseño bioclimático que funciona como unha illa enerxética (xera toda a enerxía que precisa para o seu funcionamento con placas fotovoltaicas, placas solares, aeroxerador, turbina hidroeléctrica e biodixestor). Na serra de San Mamede, oferta actividades arredor do bosque a súa xestión, sobre enerxías alternativas e desenvolvemento sostible, ademais de actividades na natureza, obradoiros de expresión etc. O albergue está na casa forestal rehabilitada.

Vilar de Barrio (Ourense)

Contacto: Amigos da Terra. Centro Iris.

Tel.: 988

Fax: 988

www.centroiris.org

info@centroiris.org

EqEA	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes		INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	mala
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si		ESTADO DAS ESTRADAS:	acceso de terra
DIRIXIDAS FÓRA:	si		ACCESO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si		APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si		TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	si		DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+20 km
AUDIOVISUAIS:	non		ANIMAIS VIVOS:	cinexéticos
EXPOSICIÓNS:	non		ALOXAMENTO:	48 prazos
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non		COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:	non		CAFETARÍA:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	si		TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha		DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	grupo		PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Educación Ambiental Equal

Conta con programas de 1 ou de varios días, deseñados para educación primaria, secundaria, familias e outros colectivos. As actividades están relacionadas coa reciclaxe e o consumo responsable, a elaboración de compost, o comercio xusto e obradoiros monográficos (elaboración de aceites, xabóns etc.). Visitan o Centro de Recursos Zooxenéticos de Galicia. Organizan campamentos de verán e fins de semana para familias. Posibilidades de aluguer das instalacións para cursos.

A Barra-Coles (Ourense)

Tel.: 988 26 43 10 669 25 72 83

Fax: 988 26 43 10

www.centroequal.com

info@centroequal.com

EqEA

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si
AUDIOVISUAIS:	non
EXPOSICIÓNS:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	moi boa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
TRANSPORTE PÚBLICO:	non
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	10 km
ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
ALOXAMENTO:	52 prazas
COMEDOR:	si
CAFETERÍA:	non
TENDA:	non
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Educación Ambiental Outeiro

Centro de recuperación de fauna salvaxe que oferta unha exposición e actividades de recuperación e estudo da biodiversidade

Seoane s/n

O Carballiño (Ourense)

Telf: 988 27 41 94

www.arenteiro.com/outeiro.htm

g.a.e.outeiro@terra.es

S/U	TIPO:	Zoo	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS: bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES: moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 5 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS: silvestres
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA: non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		non	TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: 1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		gratuito	PERÍODO APERTURA: pechado

Centro de Educación Medioambiental A Devesa das Rapinas

Centro de adestramento de aves rapaces onde se fan exhibicións de voo en liberdade, visitas guiadas polo centro e a posibilidade de ter contacto directo coas aves. Ademais organizan cursos de cetrería e de cría.

Alba-Pontevedra

Telf: 986 85 77 52-677 78 31 34

ISOE	Tipo:	Zoo	VALORACIÓN:	★ ★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	mala
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	malo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	14 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	aves
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	pechado no inverno

Centro Etnográfico Terra de Montes

Trátase dunha colección particular xestionada a través dunha asociación. Conta cunha ampla ex-posición nunha casa de labranza, organizada en salas temáticas con instrumentos e pezas relacionadas coa vida rural galega: aparellos de labranza, instrumentos para tecer, mobiliario relixioso etc.

Camiño de Pouso-Soutelo de Montes

36560 Forcarei (Pontevedra)

Telf: 696 51 30 33

centroetnografico@yahoo.es

ISOE	TIPO:	Museo	VALORACIÓN:	★★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:		non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo		PERIODO APERTURA:	sábado-domingo

Centro de Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental de Galicia. CEIDA

Organismo froito do convenio entre a Universidade da Coruña, a Xunta de Galicia e o Concello de Oleiros para a promoción da educación ambiental en Galicia. Oferta cursos de formación, seminarios, congresos e conferencias; ademais, conta co Centro de Documentación Domingo Quiroga e salas de exposicións. Ten un programa de itinerarios interpretativos guiados pola illa e polos espazos de interese do municipio. Ofrece información ambiental.

Castelo de Santa Cruz s/n
15179 Liáns-Oleiros (A Coruña)
Tel.: 981 63 06 18
Fax: 981 61 44 43
www.ceida.org
ceida@ceida.org

EqEA

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	<i>muitas</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>si</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>si</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>si</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>si</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>si</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>si</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>boa</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>gratuit/indiv/grupo</i>

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>ningunha</i>
ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>bo</i>
ACCESO AUTOBUSES:	<i>bo</i>
APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>bo</i>
TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>si</i>
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>o km</i>
ANIMAIS VIVOS:	<i>non</i>
ALOXAMENTO:	<i>non</i>
COMEDOR:	<i>non</i>
CAFETERÍA:	<i>si</i>
TENDA:	<i>si</i>
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>1/varios días</i>
PERÍODO APERTURA:	<i>todo o ano</i>

Centro da Identidade Galega

Museo etnográfico

Exposición de instrumentos de traballo e utensilios da vida doméstica rural que se complementa con paneis con lendas, crenzas etc. da cultura popular da zona.

Camíño Trives 11, Celeiros

Chandreja de Queixa (Ourense)

Contacto: Concello de Chandreja de Queixa

Telf: 988 33 40 00

ISOE	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:	★★
BARREIRAS NO ACCESO:	algunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERIODO APERTURA:	previa solicitude

Centro de Información e Interpretación Monte Aloia

Na singular casa forestal do Parque Natural Monte Aloia, ofrece unha exposición sobre o os espazos forestais dende diferentes perspectivas: usos, biodiversidade, problemas etc. Ten unha sala de audiovisuais. Facilitan información sobre rutas e pódense mercar publicacións especializadas sobre a zona. Tamén hai un interesante programa de actividades dirixido aos centros educativos.

Tui (Pontevedra)

Contacto: Servizo de Medio Ambiente Natural

Tel.: 986 68 50 95

www.xunta.es/conselle/cma/CMA05e/CMA05ea/p05ea02.htm

aulas@siam-cma.org

EaEA

Tipo: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	poucas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	10 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓN:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Información das Ribeiras do Louro

Inaugurado no ano 1995, no espazo protexido das Gándaras de Budiño. O centro conta cunhas excelentes infraestruturas, ben adaptadas á paisaxe, mais permanece pechado dende o remate das obras, nun lamentable estado de deterioro, froito de numerosos espolios. Non ten dotación nin servizos. No contorno existen casetas para a observación de aves e paneis sobre os valores naturais deste humedal.

Gándaras de Budiño
Porriño (Pontevedra)
Telf: 986 68 02 84
webmaster.cma@xunta.es

S/U	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	poucas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS: moi malo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES: malo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 8 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS: non
EXPOSICIÓNS:	non	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETARÍA: non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: pechado
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		PERÍODO APERTURA: pechado

Centro Interactivo de Educación Medioambiental Naturnova

Centro con exposicións de carácter interactivo (maquetas, ordenadores, navegadores...). Oferta información sobre o sistema solar, o tempo, a xeografía galega e algúns dos problemas de diferentes ecosistemas. O obxectivo da visita é mostrar as interdependencias entre as persoas e a natureza. Conta cun amplo servizo de guías no centro que acompañan ás persoas durante a visita e facilitan información.

Velázquez Moreno, 18-20
36202 Vigo (Pontevedra)
Telf: 986 12 00 75 986 12 00 74
www.caixanova.es/centro_social.htm

ICOE

Tipo: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	poucas
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non
AUDIOVISUAIS:	si
EXPOSICIÓNS:	si
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuit/indiv/grupo

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
TRANSPORTE PÚBLICO:	si
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
ANIMAIS VIVOS:	non
ALOXAMENTO:	non
COMEDOR:	non
CAFETERÍA:	non
TENDA:	si
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Interpretación Aquis Querquennis

As beiras do encoro das Conchas, trátase dunha base militar da lexión romana: Aquis Querquennis é o campamento romano máis grande da Galiza. Está situado no Parque Natural da Baixa Limia-Serra do Xurés. Na actualidade só existe o edificio, que permanece pechado e sen cotidos desde a súa inauguración (1996).

Porto Quintela

Bande (Ourense)

Contacto: Dirección Xeral de Turismo

Telf: 981 54 63 51

988 38 60 60

Fax: 981 54 63 56

S/U	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	ningunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: mala
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS: bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES: malo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES: malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO: si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 12 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS: non
EXPOSICIÓNS:	non	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA: non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: pechado
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		PERÍODO APERTURA: pechado

Centro de Interpretación da Avifauna

Exposición de aves en cativeiro. Dispón de máis de 200 especies de todo o mundo, en recintos pechados ou semipechados que recrean contornos naturais. Non dispón de aulas nin de espazos acondicionados destinados ás persoas visitantes: todas as infraestruturas son ao ar libre. Ofertan visitas guiadas dunha hora de duración.

Bravos

Outeiro de Rei (Lugo)

Telf: 610 52 24 35

www.avifauna.net

avifauna@avifauna.net

ICOE	Tipo:	Zoo	VALORACIÓN:	★ ★
BARREIRAS NO ACCESO:		algunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	10 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	aves
EXPOSICIÓN:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo		PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Interpretación da castaña

Nunha antiga casa reitoral rehabilitada, conta cunha exposición da historia natural e económica do cultivo da castaña: distribución, variedades, usos, enfermidades dos castiñeiros etc. Na actualidade ábrese con cita previa. Ademais alberga o Centro de Estudos da Castaña, onde se organizan cursos de formación relacionados co cultivo e coa comercialización deste froito.

Trasestrada-Barrio A Igrexa. A Chaida

36610 Rios (Ourense)

Contacto: Concello de Rios

Telf: 988 42 50 32

988 42 76 90

ISOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	<i>poucas</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>si</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>non</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>si</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>si</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>si</i>
AUDIOVISUAIS:	<i>si</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>si</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>non</i>
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	<i>non</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>ningunha</i>
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	<i>gratuito</i>

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>ningunha</i>
ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>bo</i>
ACCESO AUTOBUSES:	<i>regular</i>
APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>malo</i>
TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>non</i>
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	<i>12 km</i>
ANIMAIS VIVOS:	<i>non</i>
ALOXAMENTO:	<i>non</i>
COMEDOR:	<i>si (en obras)</i>
CAFETARÍA:	<i>si (en obras)</i>
TENDA:	<i>non</i>
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	<i>1 día</i>
PERIODO APERTURA:	<i>cita previa</i>

Centro de Interpretación do Castro de Baroña

Nun edificio singular (a antiga Casa do Concello), atópase a exposición que amosa a vida cotiá deste castro marítimo, declarado Patrimonio Artístico Nacional. Amosa reproducións de pezas que se acharon no Castro de Baroña (o castro localízase a 16 km. da vila). Sobre unha maqueta sitúanse outros centros de interese na comarca: castros, mámoas e petroglifos. Está aberto en vacacións ou con cita previa.

Rúa Campo

15970 Porto do Son (A Coruña)

Contacto: Concello de Porto do Son

Telf: 981 76 75 75

ISOE	Tipo:	Museo	VALORACIÓN:	★
BARREIRAS NO ACCESO:		ningunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	cita previa/verán

Centro de Interpretación da Cultura Castrexa San Cibrán de Lás

Centro nas beiras da cidade castrexa de San Cibrán de Lás, arquetipo típico dos remates da cultura castrexa, coincidindo coa romanización: é un dos maiores da Galiza. Esta centro forma parte da futura «Rede do Patrimonio Arqueolóxico», concretamente do Parque Arqueolóxico da Cultura Castrexa; na actualidade estase a construír a infraestrutura (no ano 2003 invertiu-se na obra 2.582.000 euros). No exterior conta con dous paneis de carácter informativo.

San Cibrán de Lás
San Amaro (Ourense)
Contacto: Concello de San Amaro
Telf.: 988 28 80 01

IC	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS: regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES: regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO: si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 1 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS: non
EXPOSICIÓNS:	non	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA: non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: en construción
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		PERÍODO APERTURA: en construción

Centro de Interpretación do Ecosistema Litoral de Galicia- CIELGA.

Centro de Recepción de Visitantes- Casa da Costa

O Parque Natural Complexo Dunar de Corrubedo e Lagoas de Carregal e Vixian, conta con dúas infraestruturas: unha coa exposicións permanentes sobre o litoral galego e outra cunha sala de audiovisuais e o servizo de información ás persoas visitantes. O equipo educativo desenvolve visitas guiadas polo parque con grupos, previamente concertadas.

O Vilar-Carreira. 15967 Ribeira (A Coruña)

Contacto: Servizo de Medio Ambiente Natural

Tel.: 981 87 85 32 981 18 45 85

Fax: 981 87 85 27 981 18 46 54

www.xunta.es/conselle/cma/CMA05e/CMA05ea/p05ea04.htm

aulas@siam-cma.org

ISOE

Tipo: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	algunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa-mala	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Interpretación Histórico Cultural Santa Leonor

é unha exposición guiada a través de recursos audiovisuais (lumínicos, sonoros, olores, relatos, imaxes...) sobre as Terras de Trives, e utiliza como símbolo a montala: aporta información sobre a natureza, os costumes, a xente, as parroquias etc. Ademais pódese visitar no mesmo recinto o Museo da Escola

Paseo Santa Leonor,
Prova de Trives (Ourense)
Telf: 988 33 00 10

ISOE	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:	★★
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo	PERIODO APERTURA:	excepto luns

Centro de Interpretación da Lagoa de Cospeito

Promovida por unha escola-obrao, no contorno da Lagoa de Cospeito, na Reserva da Biosfera das Insuas do Miño. Ofrece información sobre os humedais galegos e a riqueza natural da Lagoa. Ademais existen varios observatorios de aves nas beiras, accesible polos camiños peonís que rodean a lagoa; tamén hai paneis informativos sobre a fauna, a flora e as características do contorno, tanto nos camiños como nos observatorios.

Feira do Monte

27377 Cospeito (Lugo)

Contacto: Concello de Cospeito

Telf: 982 52 00 01

Fax: 982 52 01 02

ISOE

Tipo: *Centro Interpretación*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NOS ACCESOS:

algunha

ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:

non

ACTIV. DIRIXIDAS FORA:

non

ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:

non

ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:

non

AULAS/LABORATORIOS:

non

AUDIOVISUAIS:

si

EXPOSICIÓN:

si

SENDEIROS AUTOGUIADOS:

si

MATERIAL DE APOIO:

non

TRIPTICOS INFORMATIVOS:

non

INFORMACIÓN EN INTERNET:

ningunha

TARIFAS AO PÚBLICO:

gratuito

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:

ningunha

ESTADO DAS ESTRADAS:

regular

ACCESO AUTOBUSES:

malo

APARCADOIRO AUTOBUSES:

bo

TRANSPORTE PÚBLICO:

non

DISTANCIA Á CENTRO-POBOACIÓN:

2 km

ANIMAIS VIVOS:

non

ALOXAMENTO:

non

COMEDOR:

non

CAFETERÍA:

non

TENDA:

non

DURACIÓN DA ACTIVIDADE:

1 día

PERÍODO APERTURA: **xoves a domingo**

Centro de Interpretación do Litoral-Costa de Mera

Na antiga casa do fareiro (rehabilitada polo arquitecto César Portela), no Monumento Natural da Costa de Serantes-Dexo. Na actualidade estase a rematar a exposición, que contará con maquetas, con reproducións da fauna típica a tamaño real, con vídeos, programas informáticos e outros recursos para ilustrar as características e a vida no litoral das Mariñas. Ofrece roteiros guiados e ten unha pequena aula con acuarios que permite observar nun lupa binocular as mostras recollidas durante as saídas.

Mera

Oleiros (A Coruña)

Contacto: Concello de Oleiros

Telf: 981 61 00 00

CI	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS: regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES: regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES: moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 4 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS: si
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETARÍA: si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA: si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: 1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		PERÍODO APERTURA: en construción

Centro de Interpretación da Natureza A Siradella

Situado no cumio do monte Siradella, no espazo natural Complexo Intermareal Umia-O Grove (Zona Ramsar e ZEPA). Ofrece unha exposición permanente do ecosistema litoral a través de paneis, maquetas, acuarios e coleccións de cunchas, osarios de animais mariños etc. Conta cunha sala de audiovisuais e ofertan 9 roteiros autoguiados polo contorno, así como as mesmas rutas guiadas para grupos organizados que o soliciten previamente.

O Grove (Pontevedra)

Contacto: Servizo de Medio Ambiente

Tel.: 986 68 02 84 986 80 54 36

www.xunta.es/conselle/cma/CMA05e/CMA05eb/p05eb11.htm

EqEA

Tipo: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	algunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	moi boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	8 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	acuáticos-mariños
EXPOSICIÓN:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Interpretación do patrimonio e a paisaxe A Capela

Ofértase unha exposición guiada, a través de recursos audiovisuais, pola historia dos asentamentos humanos na comarca e un audiovisual sobre os seus valores naturais e culturais. Ofrecen actividades complementarias que agrupan en obradoiros de patrimonio cultural ou de natureza, e unha ampla oferta de itinerarios guiados e autoguiados. Conta ademais cunha programación como aula de natureza e como aula xardín.

Souto-Toques (A Coruña)

Tel.: 981 50 64 21

www.ocamino.com/CENTROS_INTERES/aulanaturaleza/maula.htm

EqEA	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:	★ ★ ★
BARREIRAS NO ACCESO:	algunhas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo	PERIODO APERTURA:	todo o ano

Centro de Interpretación do Pico Sacro

A antiga casa reitoral de Lestedo, nun val que fai o río Ulla, foi restaurada para aloxar unha exposición sobre as tradicións e os costumes ancestrais arredor do Pico Sacro, lugar de espiritualidade cristiãna, vencellado á Vía da Prata do Camiño de Santiago. Para visitalo é imprescindible concertar previamente unha cita.

Lestedo

Boqueixón (A Coruña)

Contacto: Concello de Boqueixón

Tel.: 981 51 34 34 981 51 30 61 981 51 30 52

Fax: 981 51 32 00

ISOE

Tipo: *Centro de Visitantes*

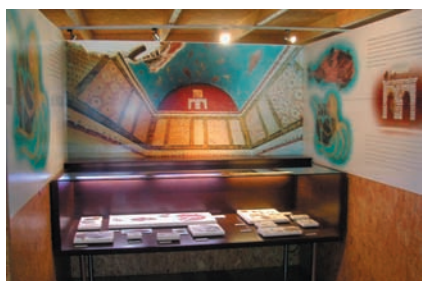
VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	non
AUDIOVISUAIS:	si
EXPOSICIÓNS:	si
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
TRANSPORTE PÚBLICO:	si
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	4 km
ANIMAIS VIVOS:	non
ALOXAMENTO:	non
COMEDOR:	non
CAFETERÍA:	non
TENDA:	si
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
PERÍODO APERTURA:	cita previa

Centro de Interpretación e Recepción de Visitantes do Xacemento Romano

O centro protexe e exhibe os restos arqueolóxicos romanos que foron trasladados en 1998 dende o seu emplazamento orixinal (preto do centro). Trátase dunha letrina e do “balneum” dunha “Villae” ou explotación agropecuaria. O máis interesante e singular son as pinturas das paredes e da bóveda. Realízanse visitas guiadas para escolares e grupos organizados. É moi interesante o material de apoio .

Praza do Mosteiro, 1
15660 Cambre (A Coruña)
Telf: 981 65 62 17
Fax: 981 67 59 69
www.cambre.org
museo@cambre.org

ISOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	poucas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETARÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	excepto luns

Centro de Interpretación e Rexeneración do Patrimonio Natural Autóctono As Madroas

Coa concepción dun museo natural para a observación da flora e da fauna, conta cun xardín botánico con diferentes especies arbóreas típicas galegas, no intento de recrear o bosque autóctono e os humadais, nos que viven anfibios. Crían en cativeiro anfibios e o galápagos europeo, cun sistema alimentado con enerxía solar fotovoltaica. No contorno hai interesantes carballeiras. Na actualidade está pechado.

Abeleda- Castro de Beiro
Ourense
Contacto: Concello de Ourense
Telf.: 981 38 81 35
medioambiente@ourense.es

S/U	TIPO:	Zoo	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes		INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non		ESTADO DAS ESTRADAS: camiño de terra
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non		ACCESO AUTOBUSES: regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non		APARCADOIRO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non		TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:	si		DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 12 km
AUDIOVISUAIS:	non		ANIMAIS VIVOS: anfibios/galápagos
EXPOSICIÓNS:	si		ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non		COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:	non		CAFETERÍA: non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si		TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha		DURACIÓN DA ACTIVIDADE: 1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:			PERÍODO APERTURA: pechado

Centro de Interpretación da Reserva da Biosfera Insuas do Miño

Estanse a rematar as obras do centro onde se facilitará información as persoas visitantes e se promoverán actividades para coñecer a Reserva da Biosfera. Contará cunha exposición permanente e está previsto que se adecúe o andar superior como albergue. Na actualidade ofertan visitas guiadas polo río e actividades deportivas (canoas, bicicleta de montaña, sendismo...).

Avda. José Pardo y Pardo Montenedro, 27
Rábade (Lugo)

Contacto: Concello de Rábade

Telf: 982 39 00 62 636 27 42 25

www.terrasdomino.org/insuas_mino.htm

ISOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	concertar cita

Centro de Interpretación Terras do Miño

O centro vai estar situado na conca alta do río Miño, nunha casa-muíño do século XIX reha-bilitada, nun fermoso espazo habilitado como parque periurbano no contorno da cidade de Lugo. Ofrecerá información sobre a Reserva da Biosfera Terras do Miño, para o que contará cunha exposición sobre os recursos fluviais. Na actualidade só está aberta a cafetería e o restaurante; o centro estará nun espazo da planta baixa do mesmo. Na actualidade ofrecen roteiros polo contorno con grupos que concertan previamente a visita.

Río Fervedoira, s/n

27071 Lugo

Contacto: Deputación Provincial de Lugo

Tel.: 902 101 117

www.terrasdomino.org

info@terrasdomino.org

IC

TIPO: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	algunhas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	4 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	concertar cita

Centro de Interpretación de Xogos Populares- O Palao

Co obxectivo de promocionar a cultura galega a través do xogo popular, dispón dun espazo con paneis, unha pista deportiva, un areal, varias zonas con herba e unha pista de chave para desenvolver xogos tradicionais galegos. A instalación utilízase ao mesmo tempo pola xente da parroquia para xogar ao fútbol e como lugar de encontro da mocidade. Na actualidade son moi evidentes os efectos do vandalismo

A Granxa, s/n

32080 Velle-Ourense

Contacto: Concellería de Cultura, Festas e F. de Cine

Telf: 988 38 81 10

988 39 13 89

Fax: 988 39 23 49

palao@altega.com

www.altega.org

ISOE

Tipo: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	5 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:	non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuíto/grupo	PERÍODO APERTURA:	concertar cita

Centro de Ocio e Educación na Natureza Safari Framil

Na serra da Loba, é un proxecto de parque temático sobre especies de interese cinéxético, pechadas en amplos valados, e financiado con axudas europeas (Leader II-Terra Cha). Na actualidade está paralizado por trámites administrativos.

Lugar de Framil, Piñeiro

Xermade (Lugo)

Telf: 982 17 50 03

S/U	TIPO:	Zoo	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:		muitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: regular
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		non	ESTADO DAS ESTRADAS: regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES: regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		non	APARCADOIRO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: +20 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS: interese cinéxético
EXPOSICIÓN:		non	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR: si
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA: si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		non	TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: 1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:			PERÍODO APERTURA: pechado

Centro de Visitantes das Fragas do Eume

No acceso ao Parque Natural das Fragas do Eume por Pontedeume, ofrece unha exposición sobre os valores naturais da zona, así como dos usos dos recursos ao longo do tempo. Conta cunha sala para proxectar audiovisuais. Facilitan información sobre os roteiros e os centros de interese no espazo, así como rutas guiadas para grupos e es colares, concertadas previamente. Aberto a partir de xuño de 2005. Antes de chegar ao centro hai un punto de información do Parque Natural.

Ombre

Pontedeume (A Coruña)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente

Telf: 981 54 17 00

Fax: 981 54 17 65

IC	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	ningunha	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS: malo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES: malo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 12 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS: non
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA: si
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: 1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA: todo o ano

Centro de Visitantes das Illas Cíes

Ocupa un dos edificios do antigo convento, en que se atopa unha exposición permanente (maquetas e paneis) cos valores máis relevantes do antigo Parque Natural das Illas Cíes; non hai información actualizada sobre o Parque Nacional. Conta tamén cunha sala de audiovisuais en que se proxecta periodicamente un vídeo do espazo e un bo servizo de roteiros guiados pola illa (só no verán). Non dispón de auga nin servizos públicos.

Illas Cíes-Vigo (Pontevedra)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente.

Tel.: 981 54 17 63

Fax: 981 54 17 65

www.xunta.es/conselle/cma/CMA05e/CMA05ea/p05ea03.htm

UP

Tipo: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS:	-
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	-
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	-
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si (barco ata a illa)
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	-
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓN:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuito	PERÍODO APERTURA:	verán

Centro de Visitantes Xurés-Baixa Limia

Está situado na Sede do Parque Natural Xurés-Baixa Limia e ten unha exposición de paneis e maquetas en que se recolle información sobre os valores ecolóxicos e etnográficos do espazo. Conta con audiovisuais adaptados a diferentes públicos. No baixo está o Punto de Información, no que facilitan información e mapas das rutas deseñadas polos servizos do Parque.

Estrada de Portugal s/n. 32870 Lobios (Ourense)

Contacto: Delegación de Medio Ambiente

Tel.: 988 44 80 48 – 988 44 81 81

Fax: 988 44 80 48

www.xunta.es/conselle/cma/CMA05e/CMA05ea/p05ea05.htm

UP

Tipo: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:

algunhas

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:

ningunha

ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:

non

ESTADO DAS ESTRADAS:

bo

ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:

si

ACCESO AUTOBUSES:

bo

ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:

si

APARCADOIRO AUTOBUSES:

bo

ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:

si

TRANSPORTE PÚBLICO:

si

AULAS/LABORATORIOS:

non

DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:

0 km

AUDIOVISUAIS:

si

ANIMAIS VIVOS:

non

EXPOSICIÓNS:

si

ALOXAMENTO:

non

SENDEIROS AUTOGUIADOS:

si

COMEDOR:

non

MATERIAL DE APOIO:

si

CAFETARÍA:

non

TRÍPTICOS INFORMATIVOS:

si

TENDA:

si

INFORMACIÓN EN INTERNET:

escasa

DURACIÓN DA ACTIVIDADE:

1 día

TARIFAS PARA O PÚBLICO:

gratuito

PERÍODO APERTURA:

excepto luns

Eco-Museu de Costa da Égoa

É un parque etnográfico, ás beiras do río Abeleira, con 14 muíños de auga e unha pequena central hidroeléctrica. Conta con paneis informativos ao longo do camiño que comunica todos os muíños. Ofrece un programa didáctico de visitas, adaptado a diferentes colectivos. Esporadicamente realizan demostracións do funcionamento dalgún deles. Pódese facer a visita con e sen guía. Completan a oferta con actividades polo contorno (rutas a cabalo, quads...)

Estrada N-550

15175 Carral (A Coruña)

Telf: 981 67 25 80, Fax: 981 67 25 81

Contacto: Concello de Carral

www.carralconcello.info

cultura@carralconcello.info

ISOE	TIPO:	Museo	VALORACIÓN:	★ ★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	14 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		gratuit/indiv/grupo	PERÍODO APERTURA:	cita previa/verán

Granxa Ecolóxica de Vilasantar

Oferta un programa de granxa-escola para escolares, con actividades de agricultura, xardinaría, gandaría ecolóxica, artesanía e transformación de alimentos, en xornadas de 1 día e con posibilidade de varios días. Para adultos ten un completo programa de formación sobre agricultura ecolóxica.

A Matés, s/n

15807 Vilasantar (A Coruña)

Contacto: Concello de Vilasantar

Telf: 981 77 74 61

Fax: 981 77 74 62

www.agroecogalicia.com

vilasantar@fegamp.es

EaEA	TIPO:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	4 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	24 prazas
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		moi boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERIODO APERTURA:	marzo/outubro

Granxa Escola Barreiros

Trátase dunha experiencia pioneira, fundada nos anos 40. Na actualidade oferta un programa extenso con obradoiros relacionados coa agricultura ecolóxica, a gandaría e o contorno natural; realiza tamén campamentos de verán, estancias para familias e cursos de formación. Moi completo e interesante o programa educativo, adaptado aos distintos niveis de ensinanza, e xira arredor do ciclo estacional.

27612 Ortao-Sarria (Lugo)

Contacto: Instituto Galego de Educación

Medioambiental A Ponticela

Tel.: 982 53 36 56

Fax: 982 53 36 56

www.granjadebarreiros.com

ponticela@teletel.es

EaEA	Tipo:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	muitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa	
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo	
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo	
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo	
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si	
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	2 km	
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa	
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	30 prazas	
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	si	
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non	
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non	
INFORMACIÓN EN INTERNET:	moi boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días	
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano	

Granxa Escola Belelle

Ofrece actividades dun día, en que se colabora nas actividades típicas dunha granxa tradicional, fundamentalmente nas de coidado dos animais, as plantacións na horta e no invernadoiro etc.; a oferta complementábase coa elaboración de pan, as rutas ecolóxicas e os paseos a cabalo ou poni.

Pename, 15

15510 Neda (A Coruña)

Tel.: 608 38 30 83

Fax: 981 38 71 65

www.granxaescolabellelle.com

contacto@granxaescolabellelle.com

EqEA	TIPO:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		muitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	non ata o centro
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	5 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Granxa Escola Casa do Queixo

Xorde coa idea de informar sobre o mundo do queixo, para o que se acondicionará unha antiga palleira; a elaboración artesanal de queixo e a formada son as actividades didácticas principais, xunto co mantemento e o coidado dos animais de granxa, e o traballo na horta e no invernadoiro. Ofrece visitas dun día de duración, ata un máximo de 60 persoas, e inclúe 3 obradoiros fixos e un optativo; conta tamén cun programa de máis días e campamentos de verán. Completan a oferta con visitas ás covas do Rei Centolo.

Casal de Abaixo, 2. Grixalba.

15816 Sobrado dos Monxes (A Coruña)

Tel.: 981 19 57 29 650 95 52 65 650 95 52 60

Fax: 981 19 57 29

www.casadoqueixo.com

info@casadoqueixo.com

EaEA	TIPO:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes		INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si		ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si		ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si		APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si		TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	si		DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	10 km
AUDIOVISUAIS:	non		ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:	si		ALOXAMENTO:	60 prazas
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non		COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:	si		CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si		TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa		DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo		PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Granxa Escola A Casa da Terra

Conta con diversas infraestructuras para o achemento ao mundo rural, dende todos os ámbitos: natural, cultural, idioma, artesanía, folclore, paisaxe... Ofrecen distintos obradoiros, deportes na natureza e tarefas típicas dunha casa rural. Tamén desenvolven rutas polo contorno. Organizan cursos monográficos para adultos e actividades de fin de semán; existe a posibilidade de aluguer das instalacións para cursos de ioga, masaxe, teatro, danza etc.

Portocarreiro-Albidrón

27570 Antas do Ulla (Lugo)

Contacto: Aperta Educación Ambiental.

Tel.: 982 17 39 54 982 78 17 82

acasadaterra@yahoo.es

EqEA	TIPO:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	20 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	24 prazas
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Granxa Escola Fervenza da Toxa

Comenzou a funcionar en xuño do 2005. Ofrece unha ampla variedade de actividades relacionadas coas labours agropecuarias e a vida rural, atendendo ás características dos distintos grupos: actividades para escolares, acampamentos de verán, agroturismo e turismo familiar. As instalacións contan con construción típicas rurais e espazos para o ocio e o deporte: piscina e campos de xogo. Realizan obradoiros relacionados coa actividade agropecuaria, a artesanía, excursións etc.

Reboreda, 6

36589 Abades-Silleda (Pontevedra)

Telf: 695 06 99 33

www.granxaescola.com

info@granxaescola.com

EaEA	TIPO:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	escasas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha	
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo	
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo	
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	regular	
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non	
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+20 km	
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa	
EXPOSICIÓNS:	non	ALOXAMENTO:	60 prazas	
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	si	
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non	
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	non	
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	varios días	
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano	

Granxa-Escola El kiriko

As beiras do encoro de Eiras, ofrece actividades de 1 ou varios días na natureza (sendismo, orientación, rutas en carro...), relacionadas co medio rural (obradoiros na horta, con plantas aromáticas, apicultura, transformación de alimentos, coidado dos animais...), deportivas (vela, canoas, equitación, fútbol...) e de tempo libre, para o que conta con zonas de xogos e deportes, ademais do encoro onde se realizan actividades náuticas. Ofrecen programas de 1 ou varios días para escolares e campamentos de verán.

Soutosico

Fornelo de Montes (Pontevedra)

Telf: 687 57 80 19

Fax: 986 44 17 99

www.kirikonatura.com

reservas@kirikonatura.com

EqEA	TIPO:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★
BARREIRAS NO ACCESO:		algunhas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+20 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	120 prazas
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		moi boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Granxa-Escola Serantellos

Preto do espazo natural do Umia-O Grove, nun pazo galego adaptado para aloxar aos grupos, organiza actividades típicas de granxa e medioambientais. Complementa o oferta con obradoiros de transformación de alimentos, artesanía, reciclaxe... Ademáis dos establos e da horta, conta cun precioso xardín pacego, con instalacións deportivas e de recreo (as do contiguo centro educativo dos PP. Salesianos). As estancias poden ser de 1 a 5 días.

Serantellos, 1.

36639 Castrelo-Cambados (Pontevedra)

Contacto: PP. Salesianos

Tel.: 986 54 27 50 – 639 03 08 02

Fax: 986 52 60 76

<http://centros.edu.xunta.es/cprsalesianosamerce/granxaescola/quenes1.html>

EaEA	Tipo:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	moitas		INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si		ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si		ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si		APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si		TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	si		DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	2 km
AUDIOVISUAIS:	non		ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:	non		ALOXAMENTO:	65 prazas
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non		COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:	non		CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si		TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha		DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	grupo		PERÍODO APERTURA:	excepto verán

Granxa-Escola Yuca

Conta con varias infraestructuras (rústicas e modernas) adaptadas para realizar actividades agropecuarias con escolares. Proporciona o achegamento ao mundo rural a través de actividades típicas de granxa: coidado dos animais, da horta e as froiteiras, elaboración de pan...

Hogar de Couso, 10.

36150 San Andrés de Xeve (Pontevedra)

Tel.: 986 87 90 16

EqEA	TIPO:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		muitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	escasa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	12 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	60 prazas
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		si	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Granxa Horto Os Regos

Ofrecen aos centros escolares do municipio e aos grupos organizados actividades relacionadas coa horta e co coidado de animais domésticos típicos de granxa.

Urbanización Os Regos
Lians-Oleiros (A Coruña)
Telf: 981 61 00 00

ISOE	TIPO:	Granxa Escola	VALORACIÓN:	★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	4 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	domésticos-granxa
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		non	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		gratuito	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Marcelle Natureza

No contorno da Reserva da Biosfera Insuas do Miño, é unha exhibición de especies de animais exóticos (bisontes, canguros, emues, renos, wapitis etc.). Ofrecen visitas libres ou actividades monitorizadas de 1 día, con diferentes obradoiros medioambientais, actividades deportivas (canoas, sendismo, orientación e circuitos multiaventura) e lúdicas. O restaurante e a tenda están abertos ao público.

Marcelle 6

27154 Outeiro de Rei (Lugo)

Telf: 982 17 50 33

<http://www.marcellenatureza.com/index.html>

info@marcellenatureza.com

ICOE	TIPO:	Zoo	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	10 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	exóticos
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo		PERÍODO APERTURA:	excepto luns

Museo da Alfarería

Exposición promovida pola asociación de artesáns da zona, que amosa o proceso de creación e as pezas da oleiría tradicional da comarca. Na actualidade está pechado.

Niñodagua

22730 Xunqueira de Espadañedo (Ourense)

Contacto: Concello de Xunqueira de Espadañedo

Telf: 988 29 11 90

S/U	TIPO:	Museo	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		non	ESTADO DAS ESTRADAS: bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		non	APARCADOIRO AUTOBUSES: regular
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 10 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS: non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA: non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		non	TENDA: si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: 1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:			PERÍODO APERTURA: pechado

Museo Arqueolóxico do Castro de Viladonga

Ao carón dun castro da época tardorromana, con varios recintos, murallas e foxos. O museo conta con catro salas monográficas (medio natural e hábitat, 2 de cultura material e outra de información complementaria) con numerosos obxectos orixinais, reconstrucións e maquetas. Contan cunha sala de audiovisuais, unha biblioteca especializada e espazos para o traballo arqueolóxico. Ofrece un programa para grupos organizados; pódese visitar individualmente. Na páxina web hai interesantes unidades didácticas.

Viladonga

27259 Castro de Rei (Lugo)

Telf.: 982 31 42 55

Fax: 982 31 41 94

www.aaviladonga.es

museo@aaviladonga.es

ICOE

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	10 km
AUDIOVISUAIS:	si	ANIMAIS VIVOS:	exóticos
EXPOSICIÓNS:	si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	si	CAFETERÍA:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:	si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	moi boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	gratuíta	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Museos Científicos Coruñeses

A **Casa das Ciencias** ofrece exposicións interactivas de divulgación científica e actividades no planetario; a **Domus** trata de forma interactiva e monográfica o ser humano, en que se utilizan as novas tecnoloxías; a **Casa dos Peixes** é un acuario con especies das costas galegas e doutros hábitats. Todos exhiben audiovisuais en distintos formatos. Contan cun programa de visitas guiadas para grupos.

Casa das Ciencias

Parque de Santa Margarita. 15005 A Coruña
wicho@casaciencias.org

Domus-Casa do Home

Santa Teresa 1. 15002 A Coruña
domus@casaciencias.org

Aquarium Finisterrae-Casa dos Peixes

Paseo Marítimo s/n. 15002 A Coruña
aquarium@casaciencias.org

Telf: 981 18 98 42

Fax: 981 18 98 43

www.casaciencias.org

ICOE	Tipo:	Museo	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:	algunha/ningunha		INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si		ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non		ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si		APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si		TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non		DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:	si		ANIMAIS VIVOS:	non/peixes
EXPOSICIÓNS:	si		ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non		COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:	non		CAFETERÍA:	non/si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si		TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	boa		DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo		PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Museo etnográfico da Limia

Nunha antiga casa reitoral restaurada, é unha exposición en seis salas sobre a xeografía, a historia, a memoria e os oficios das terras da Limia. O máis interesante son as visitas guiadas polos artesáns xubilados do lugar, que falan dos seus oficios. Pódense ver exhibicións dalgún dos oficios artesanais.

Rúa Celanova, 63

32650 Vilar de Santos (Ourense)

Telf: 988 46 58 63

Fax: 988 46 58 63

ISOE	TIPO:	Museo	VALORACIÓN:	★ ★ ★
BARREIRAS NO ACCESO:		nuitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA:	non
TRIPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual	PERÍODO APERTURA:	excepto os luns

Museo do Moucho

Museo cunha ampla colección de obxectos e libros en que aparece representado o moucho. Conta cunha exposición interactiva sobre as aves noctébricas, o seu ciclo biolóxico e unha coleccións de cráneos e ás. A visita ao museo complétase cun conto de monicreques sobre estas aves.

Avda. Galicia, 37
15185 Cerceda (A Coruña)
Telf.: 981 68 62 15 – 981 68 62 09
www.ayuntacerceda.com/

ISOE	Tipo:	Museo	VALORACIÓN:	★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

Museo dos Muíños de Maré

Exposición no muíños reconstruído de Acea de Ama, na ría do Burgo, en que se amosa información sobre a historia e importancia económica dos muíños de ribeira e maré; ilustra ademais outros tipos de muíños, o ciclo da moenda, a orixe da muiñeira e a biodiversidade que se atopa arredor do espazo. Na actualidade a exposición está bastante deteriorada e o uso da infraestrutura é como espazo expositivo de traballos e obras artísticas variadas.

Acea de Ama-O Burgo,
15670 Culleredo (A Coruña)
Contacto: Concello de Culleredo
Telf: 981 66 55 97
oburgo@iponet.es

ISOE	TIPO:	Museo	VALORACIÓN:	★★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		algunhas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		non	APARCADOIRO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		non	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		ningunha	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		gratuito	PERÍODO APERTURA:	excepto luns

Museo da Natureza

Exposición dunha extensa colección de animais e esqueletes –que se atoparon nas praias galegas–, ovos, plumas, pegadas, reproducións etc. así como información da flora e fauna da Galiza. Ademais contan co centro de documentación da Sociedade Galega de Historia Natural de Ferrol. Pódense concertar visitas guiadas no centro, actividades de educación ambiental e roteiros, organizados co Concello de Ferrol en diferentes lugares de interese natural do municipio. O edificio está nun estado lamentable.

Méndez Núñez, 11
15401 Ferrol (A Coruña)
Telf: 981 35 28 20   616 38 89 35
Fax: 981 35 28 20
www.sghn.org
sghnferrol@teleline.es

ISOE	TIPO:	Museo	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		algunhas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		gratuito	PERÍODO APERTURA:	luns a venres

Museo do Mel “O enredo do abelleiro”

Xunto ao encoro de Portodemouros, o museo ofrece unha visita guiada onde se explica o mundo das abellas e o proceso de elaboración do mel; conta cunha completa colección de colmeas, tal e como foron evoluíndo na Galiza e no mundo, así como diferentes instrumentos para o proceso de manipulación. Moi completa a exposición do interior e do exterior. Fan tamén ase-soramento aos apicultores da zona, e facilita a extracción, a análise, o embasado e o etiquetado, proceso que poden realizar tamén as persoas visitantes. Conta cunha sala de actos e unha tenda cunha ampla gama de produtos.

Dombodán-Arzúa (A Coruña)

Tel.: 981 79 88 63

Fax: 981 79 88 63

www.ocamino.com/CENTROS_INTERES/enredomiel/mmiel.htm

ICOE

TIPO: *Aula da Natureza*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:

moitas

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:

boa

ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:

si

ESTADO DAS ESTRADAS:

bo

ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:

si

ACCESO AUTOBUSES:

bo

ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:

si

APARCADOIRO AUTOBUSES:

bo

ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:

si

TRANSPORTE PÚBLICO:

non

AULAS/LABORATORIOS:

si

DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:

12 km

AUDIOVISUAIS:

si

ANIMAIS VIVOS:

abellas

EXPOSICIÓNS:

si

ALOXAMENTO:

non

SENDEIROS AUTOGUIADOS:

non

COMEDOR:

non

MATERIAL DE APOIO:

si

CAFETARÍA:

non

TRÍPTICOS INFORMATIVOS:

si

TENDA:

si

INFORMACIÓN EN INTERNET:

moi boa

DURACIÓN DA ACTIVIDADE:

1 día

TARIFAS PARA O PÚBLICO:

individual/grupo

PERÍODO APERTURA:

todo o ano

Parque Arqueolóxico do Megalitismo

Parque recreativo no que hai reproducións a escala de enterramentos e monumentos da comarca, característicos da cultura megalítica, castrexa e da romanización. Alén diso, contan cun centro de visitantes, onde se fará especial fincapé nos petroglifos. As infraestructuras e contidos fixéronse a través dunha escola-taller; na actualidade está pechado.

Parque Recreativo San Roque
Ribeira (A Coruña)
Contacto: Concello de Ribeira
Telf: 981 87 10 50
alcaldia@riveira.com

IC

TIPO: Centro de Visitantes

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:	non
AUDIOVISUAIS:	non
EXPOSICIÓNS:	si
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	ningunha
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACCESO AUTOBUSES:	bo
APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
TRANSPORTE PÚBLICO:	non
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	14 km
ANIMAIS VIVOS:	non
ALOXAMENTO:	non
COMEDOR:	non
CAFETERÍA:	non
TENDA:	non
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
PERÍODO APERTURA:	pechado

Parque Eólico Experimental Sotavento

Parque técnico-experimental en que se unea a liña de investigación e máis a de comercialización, coa liña divulgativa e formativa. Conta con cinco tecnoloxías de aproveitamento enerxético e 24 máquinas distintas, que serven como recurso divulgativo e de investigación. Ofrecen charlas e obradoiros de enerxía na aula divulgativa; ten unha sala de eficiencia enerxética e diferentes rutas que permiten o coñecemento de todo o parque e os seus elementos (incluídos uns xacigos arqueolóxicos).

Momán-Xermade (Lugo)

Rúa do Hórreo, 94 Entrechán esq

15702 Santiago de Compostela

Tel.: 981 56 39 77

Fax: 981 57 26 90

www.sotaventogalicia.com/

info-divulgacion@sotaventogalicia.com

EqEA	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★★★
BARREIRAS NO ACCESO:		bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	moi boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	non
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+20 km
AUDIOVISUAIS:		si	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		si	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		si	CAFETARÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		moi boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		gratuito	PERIODO APERTURA:	todo o ano

Parque Etnográfico do Arenteiro

Visita guiada polos tres muiños rehabilitados que conforman o conxunto etnográfico. Exposición sobre a vida doméstica nos muiños, a actividade económica e realidade social, os inxeños técnicos, a cultura e o medio natural arredor desta «industria» rural. Exhibición de moenda de cereais nun dos muiños. Conta cun audiovisual. Nos exteriores hai tamén paneis informativos sobre a fauna e flora do lugar. O camping contiguo permite realizar estancias de varios días.

Parque Municipal

O Carballiño (Ourense)

Telf: 988 53 00 07

<http://centros.edu.xunta.es/iesaslagoas/slorenf/muinoanxo.htm>

ISOE

Tipo: *Centro de Visitantes*

VALORACIÓN:

BARREIRAS NO ACCESO:	moitas
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	si
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	si
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:	non
AUDIOVISUAIS:	si
EXPOSICIÓN:	si
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non
MATERIAL DE APOIO:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:	escasa
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo

INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACCESO AUTOBUSES:	regular
APARCADOIRO AUTOBUSES:	regular
TRANSPORTE PÚBLICO:	non
DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	3 km
ANIMAIS VIVOS:	non
ALOXAMENTO:	non
COMEDOR:	non
CAFETERÍA:	non
TENDA:	non
DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
PERÍODO APERTURA:	fin semana/cita

Parque Etnográfico do río Arnoia

Conxunto etnográfico de carácter municipal, composto por varios edificios distribuídos pola vila: o muíño do Burato (exhibición da moenda tradicional), o muíño do tecido (mostra aparellos para o cultivo e transformación do liño, e un espazo con exhibicións de tecidos de liño, algodón e la), o museo do coiro (proceso artesanal do curtido, con sala de exhibición e venta) e o museo do xoguete (numerosos xoguetes antigos).

Casa da Cultura, rúa Castelo s/n

32660 Allariz (Ourense)

Tel: 988 44 08 59

Fax: 988 44 08 59

www.cgmuseos.org/allariz.html

cgmuseos@interbook.net

ISOE	TIPO:	Museo	VALORACIÓN:	★ ★ ★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		non	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	non
EXPOSICIÓNS:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETERÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non/si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	individual/grupo		PERIODO APERTURA:	todo o ano

Parque Micolóxico do río Beelle

Na fraga do río Beelle, no Muíño da Barcia, a Asociación Viariato creou unha aula da natureza para aprender sobre o mundo dos cogomelos. No exterior cultivaron diferentes especies para coñecer a evolución dos fungos superiores, recreando hábitats forestais. Inaugurada en xullo de 2001, a aula está pechada por falta de apoio económico; ofrecerá actividades relacionadas coa micoloxía, a natureza e sobre o aproveitamento do bosque.

Neda (A Coruña)

Contacto: Asociación Micolóxica Viriato

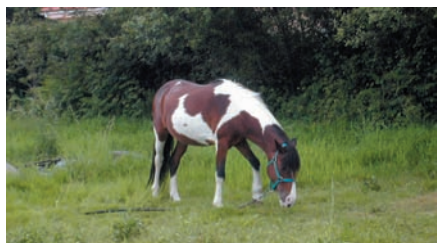
Apartado de correos núm. 37. 15500 Fene

www.geocities.com/Yosemite/8300/page18.html

websetas@telefonica.net

S/U	Tipo:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	<i>moitas</i>	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	<i>ningunha</i>
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	<i>non</i>	ESTADO DAS ESTRADAS:	<i>malo</i>
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	<i>non</i>	ACCESO AUTOBUSES:	<i>moi malo</i>
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	<i>non</i>	APARCADOIRO AUTOBUSES:	<i>non</i>
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	<i>non</i>	TRANSPORTE PÚBLICO:	<i>non</i>
AULAS/LABORATORIOS:	<i>non</i>	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	+20 km
AUDIOVISUAIS:	<i>non</i>	ANIMAIS VIVOS:	<i>non</i>
EXPOSICIÓNS:	<i>non</i>	ALOXAMENTO:	<i>non</i>
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	<i>non</i>	COMEDOR:	<i>non</i>
MATERIAL DE APOIO:	<i>non</i>	CAFETERÍA:	<i>non</i>
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	<i>non</i>	TENDA:	<i>non</i>
INFORMACIÓN EN INTERNET:	<i>escasa</i>	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		PERÍODO APERTURA:	pechado

Selva Lupi (antiga «Casa Escuela de la Naturaleza»)

O centro oferta actividades lúdicas e deportivas na natureza, e compatibilízase co coñecemento e conservación do espazo natural protexido de Abegondo-Cecebre. Organiza rutas a cabalo, en canoa, en bicicleta e sendismo; alén de fins de semana para adultos ou para nenos. En verán desenvolven acampamentos e o aloxamento é en tendas de campaña. Teñen prevista a construción dunha infraestrutura para aloxar a 50 persoas.

Crendes

Abegondo (A Coruña)

Tel.: 981 66 90 66 981 24 09 83 653 90 60 60

www.selvalupi.com

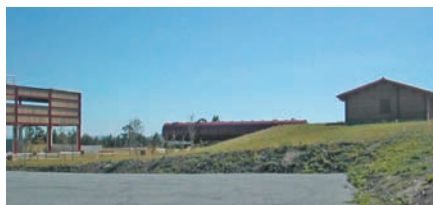
selvalupi@hotmail.com

ICOE	TIPO:	Aula da Natureza	VALORACIÓN:	★★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	regular
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		si	ACCESO AUTOBUSES:	regular
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	malo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		non	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	0 km
AUDIOVISUAIS:		non	ANIMAIS VIVOS:	cabalos
EXPOSICIÓNS:		non	ALOXAMENTO:	tendas de campaña
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		non	COMEDOR:	non/mesas ár libre
MATERIAL DE APOIO:		non	CAFETARÍA:	non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	non
INFORMACIÓN EN INTERNET:		boa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1/varios días
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	cita previa

Reciclaterra. Aula de ecoloxía

A Aula está localizada nas antigas instalacións da planta de compostaxe da área metropolitana de Ferrol, hoxendía pechada e sellada, e que no futuro poderá utilizarse como zona verde de espacemento. Trátase dunha instalación de nova creación onde se realizan actividades educativas relacionadas coa reciclaxe de residuos sólidos; no exterior conta cun mirador de dúas plantas. Aínda que as obras están rematadas desde xullo, na actualidade está pechada.

Mougá-Ferrol (A Coruña)

Contacto: Consellería de Medio Ambiente

Concello de Ferrol

Tel.: 981 944 000

Fax: 981 944 028

informacion@ferrol.es

S/U	TIPO: Centro de Visitantes	VALORACIÓN:
BARREIRAS NO ACCESO:	bastantes	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS: ningunha
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:	non	ESTADO DAS ESTRADAS: bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:	non	ACCESO AUTOBUSES: bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:	non	APARCADOIRO AUTOBUSES: moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:	non	TRANSPORTE PÚBLICO: non
AULAS/LABORATORIOS:	si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN: 14 km
AUDIOVISUAIS:	non	ANIMAIS VIVOS: non
EXPOSICIÓN:	si	ALOXAMENTO: non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:	non	COMEDOR: non
MATERIAL DE APOIO:	non	CAFETERÍA: non
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:	non	TENDA: non
INFORMACIÓN EN INTERNET:	non	DURACIÓN DA ACTIVIDADE: 1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:	non	PERÍODO APERTURA:

Vigozoo

O Departamento de Educación Ambiental do zoo oferta visitas organizadas ás instalacións co obxectivo de achegar información sobre os distintos animais e promover a conservación das especies ameazadas. Conta no recinto cunha sala de audiovisuais, unha aula para realizar obradoiros e unha “granxa-escola” en que se amosan especies gandeiras, algunhas autóctonas que están en risco de desaparecer. O estado das instalacións dos animais é moi precario, mais o programa educativo é interesante.

Monte da Madroa. Praza dos Leon

36317 Vigo (Pontevedra)

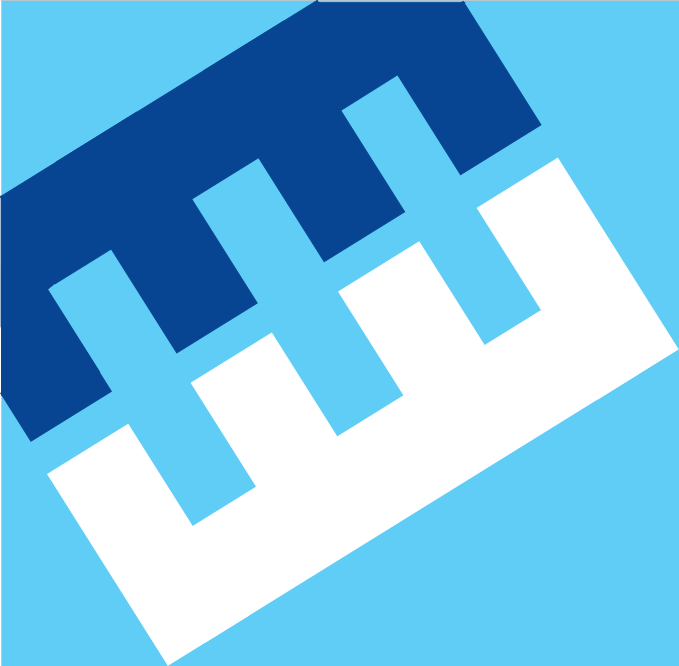
Tel.: 986 26 77 83 – 986 26 77 84

Fax: 986 27 31 87

www.vigozoo.com

ICOE	Tipo:	Zoo	VALORACIÓN:	★ ★
BARREIRAS NO ACCESO:		moitas	INFORMACIÓN NAS ESTRADAS:	boa
ACTIV. DIRIXIDAS NO CENTRO:		si	ESTADO DAS ESTRADAS:	bo
ACTIV. DIRIXIDAS FÓRA:		non	ACCESO AUTOBUSES:	bo
ACTIVIDADES PARA ESCOLARES:		si	APARCADOIRO AUTOBUSES:	moi bo
ACTIVIDADES PARA OUTRO PÚBLICO:		si	TRANSPORTE PÚBLICO:	si
AULAS/LABORATORIOS:		si	DISTANCIA AO CENTRO-POBOACIÓN:	4 km
AUDIOVISUAIS:		si	ANIMAIS VIVOS:	exóticos, cinexéticos
EXPOSICIÓN:		si	ALOXAMENTO:	non
SENDEIROS AUTOGUIADOS:		si	COMEDOR:	si
MATERIAL DE APOIO:		si	CAFETERÍA:	si
TRÍPTICOS INFORMATIVOS:		si	TENDA:	si
INFORMACIÓN EN INTERNET:		escasa	DURACIÓN DA ACTIVIDADE:	1 día
TARIFAS PARA O PÚBLICO:		individual/grupo	PERÍODO APERTURA:	todo o ano

5

Referencias bibliográficas

- AMBIGÉS, SL (Coord.) (1993): *Curso de Monitores de Educación Ambiental. Dossier informativo*. León: Junta de Castilla y León e Fondo Social Europeo.
- BARRACOSA, Helena (2004): "Los equipamientos para la Educación Ambiental en Portugal: una aproximación diagnóstica" en Clara Barroso, Javier Benayas e Luis Cano (Coord.), *Investigaciones en Educación Ambiental. De la conservación de la biodiversidad a la participación para la sostenibilidad*, páxs. 63-81. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente.
- BIGAS, Jordi (Coord.) (1991): *Páginas Verdes*. Barcelona: Integral.
- BRAÑAS PÉREZ, Manuel Pedro e María Pilar JIMÉNEZ ALEIXANDRE (1995): "Recursos en Galicia para a Área de Ciencias da Natureza" en *Revista Galega de Educación*, núm. 22, páxs. 61-65.
- BREITING, Søren (1997): "Hacia un nuevo concepto de educación ambiental" en Francisco HERAS e Mercedes GONZÁLEZ, *30 reflexiones sobre educación ambiental. Artículos publicados en la carpeta informativa del CENEAM (1993-1999)*, páxs. 59-74. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente.
- CALVO, Susana e Eva GARCÍA (Coords.) (1996): *Seminarios permanentes de educación ambiental*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente.
- CARIDE, José Antonio e Pablo A. MEIRA (2001): *Educación ambiental y desarrollo humano*. Barcelona: Ariel.
- CID, Oscar (1992): "Equipamientos escolares" en *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 204, páxs. 18-22.
- CID, Oscar (1997): "Recursos para la Educación Ambiental", en Pedro MIGUEL e M^a LUZ AGUILÓ (Coords.), *I Jornadas: La Educación Ambiental en Canarias. Cuidamos el presente para el futuro...*, páxs. 36-81. Santa Cruz de Tenerife: Gobierno de Canarias.
- CID, Oscar (1998): "Equipamientos para la educación ambiental: nuevos retos", en *Ciclos. Cuadernos de comunicación, interpretación y educación ambiental*, núm. 3, páxs. 4-8.
- CID, Oscar (1999): "Equipamientos de educación ambiental cara á calidade educativa" en *IV Xornadas Galegas de Educación Ambiental*. Santiago: Consellería de Medio Ambiente, sen paxinar. (CD)
- CID, Oscar (2002): "La heterogeneidad como resultado de la falta de planificación. El voluntarismo se paga. La dependencia, también" en *Carpeta informativa CENEAM*, núm. Enero, páxs. 09.184-09.186.
- CID, Oscar e Agustín CUELLO (Coords.) (1996): "Seminario permanente de introducción de la educación ambiental en el sistema educativo: Grupo de trabajo de recursos y equipamientos para la educación ambiental" en Susana CALVO e Eva

- GARCÍA (Coord.), *Seminarios permanentes de educación ambiental*, páxs. 157-216. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente.
- CIDN (CONSEJO IBÉRICO PARA LA DEFENSA DE LA NATURALEZA) (2000): *Guía de Educación Ambiental: recursos y estrategias. La experiencia del Consejo Ibérico para la Defensa de la Naturaleza*. Madrid: CIDN e Obra Social Caja Madrid.
  - CHOUZA, Manuel e Roxelia CID (1990): "A educación ambiental fora da escola" en *Encontro sobre Educación Ambiental en Galicia. Ponencias e Comunicacóns*, páxs. 429-479. Santiago: Xunta de Galicia.
  - CIDN (2000): *Guía de Educación Ambiental: Recursos y Estrategias. La Experiencia del Consejo Ibérico para la Defensa de la Naturaleza*. Madrid: CIDN e Caja Madrid.
  - COMISIÓN TEMÁTICA DE EDUCACIÓN AMBIENTAL (1999): *Libro Blanco de la Educación Ambiental en España*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente.
  - DOG (Diario Oficial de Galicia) (1999): "Orde do 28 de outubro de 1999 pola que se declaran provisionalmente as zonas propostas para a súa inclusión na Rede Europea Natura 2000, como espazos naturais en réxime de protección xeral", núm. 118, páxs. 8.176-8.212.
  - DOG (Diario Oficial de Galicia) (2000): "Resolución do 3 de outubro de 2000 pola que se publica a Estratexia Galega de Educación Ambiental", núm. 205, páxs. 14.333-14.371.
  - DOMÍNGUEZ, Charo (1993): *Los recursos para la educación ambiental*. Valsain: CE-NEAM. Material policopiado.
  - ESCUDERO, Clotilde (2003): "Guía de recursos para a educación ambiental" en Araceli SERANTES (Coord.), *Seminario itinerante Recursos e equipamentos de educación ambiental*, páxs. 85-92. A Coruña: Universidade da Coruña e Ineco.
  - ESTADA, Pilar, Trinidad HERRERO, Manuel Angel MARTÍN y Josechu FERRERAS (2000): "Los centros de educación ambiental" en *Carpeta Informativa del CENEAM*, núm. junio, páxs. 02.258-02.261. <http://www.mma.es/educ/ceneam/02firmas/firmas2000/firma45.htm>
  - ESTÉVEZ, Antón Lois (2002): "Equipamentos de Educación Ambiental en Galicia" en Grupo de Traballo sobre Equipamentos de Educación Ambiental da Sociedade Galega de Educación Ambiental (Inédito).
  - FRAGA, Xosé A. (1987): "Equipamentos e recursos en Educación Ambiental" en Xosé A. FRAGA e Xosé M. LÓPEZ, *I Xornadas galegas de Educación Ambiental*, páxs. 23-32. Vigo: AS-PG e ADEGA.
  - FRAGA, Xosé A. (1990): "Pasado e presente da educación ambiental en Galicia", en Manuel P. BRAÑAS ET AL. (Coords.), *Encontro sobre Educación Ambiental en Galicia. Ponencias e Comunicacóns*, páxs. 9-30. Santiago: Xunta de Galicia.

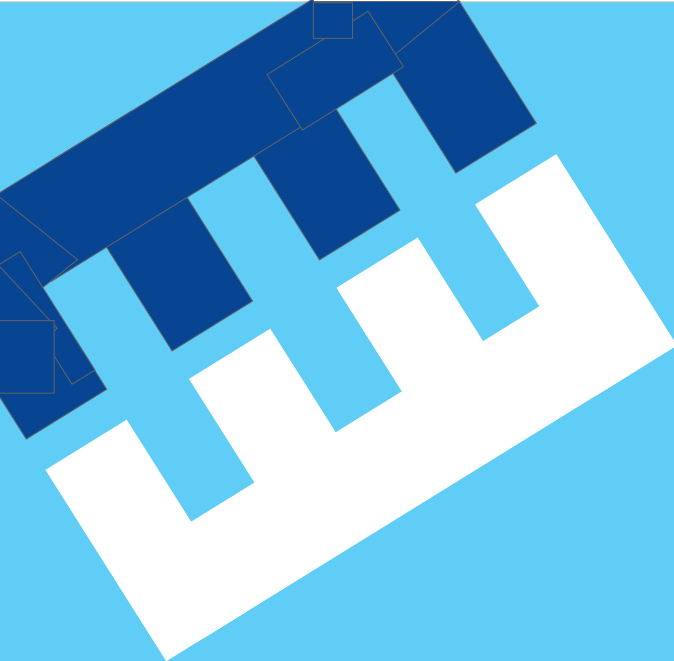
- FRANQUESA, Teresa e Miquel MONGE (1984): "Recursos i materials per a l'educació ambiental a l'estat espanyol: primera aproximació" en *Quaderns d'ecologia aplicada. L'educació ambiental*, núm. 6, páxs. 31-108.
- GARCÍA, J. Eduardo (2002): "Los problemas de la Educación Ambiental: ¿es posible una Educación Ambiental integradora?" en *Investigación en la Escuela*, núm. 46, páxs. 5-25.
- GARCÍA, J. Eduardo (2004): *Educación Ambiental, Constructivismo y Complejidad*. Sevilla: Diada.
- GARCÍA, Mª Rosario e Yolanda SAMPEDRO (Coord.) (2000): *Estrategia de Educación Ambiental en Castilla y León. Documento para el debate*. Valladolid: Junta de Castilla y León.
- GIROUX, Henry (1996): *Placeres inquietantes*. Barcelona: Paidós.
- GONZÁLEZ DE LA CAMPA, Mercedes (Coord.) (1997): *Guía de Recursos para la Educación Ambiental. Equipamientos. Versión 3.0*. Madrid: Ceneam. (Disquette 3.5)
- GONZÁLEZ DE LA CAMPA, Mercedes (Coord.) (2002): *Guía de Recursos para la Educación Ambiental*. Madrid: Ceneam. (CD)
- GONZÁLEZ DE LA CAMPA, Mercedes (Coord.) (2003): *Agenda de Educación Ambiental*. Madrid: Ceneam.
- GONZÁLEZ DE LA CAMPA, Mercedes e OUTROS (1994): *Guía de Recursos para la Educación Ambiental. Equipamientos. Versión 1.0*. Segovia: Ceneam-Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. (Disquette 3.5)
- GONZÁLEZ DE LA CAMPA, Mercedes e OUTROS (1995): *Guía de Recursos para la Educación Ambiental. Equipamientos. Versión 2.0*. Segovia: Ceneam-Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. (Disquette 3.5)
- GONZÁLEZ DE LA CAMPA, Mercedes e OUTROS (1996): *Guía de Recursos para la Educación Ambiental. Equipamientos. Versión 2.1*. Segovia: Ceneam. (Disquette 3.5)
- GRUPO DE TRABAJO DE EQUIPAMENTOS DE EDUCACIÓN AMBIENTAL (1998): *Diagnóstico de los Equipamientos de Educación Ambiental en Andalucía*. Sevilla: Junta de Andalucía.
- GUTIÉRREZ, José (1993): : *Criterios Metodológicos para la Fundamentación y Evaluación de la Educación Ambiental no Formal*. Tese de Doutoramento. Universidade de Granada. 3 Vol.
- GUTIÉRREZ, José (1995): *Evaluación de la calidad educativa de los Equipamientos Ambientales*. Madrid: MOPTMA.
- HERRERO MOLINO, Cristina (Coord.) (1989): "La educación ambiental en España, en 1987. Balances y perspectivas" en DIRECCIÓN GENERAL DE MEDIO AMBIENTE, *Educación Ambiental: Situación Española y Estrategia internacional*, páxs. 85-165. Madrid: MOPU.

- LÓPEZ, Ramón (2003): *Educación Ambiental y su didáctica*. Lugo: Diputación Provincial de Lugo.
- MEIRA, Pablo A. (1998): *Educación Ambiental. Fontes e recursos documentais*. A Coruña: Concello de Oleiros.
- MORALES, Jorge e Francisco J. GUERRA (1989): "Estudio sobre equipamientos educativos en los espacios naturales protegidos" en *II Jornadas de educación Ambiental*, vol. III, páxs. 11-32. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo.
- MOSQUERA, Mª José (1991): "Educación Ambiental no formal: caracterización y recursos" en José Antonio CARIDE, *Educación ambiental: realidades y perspectivas*, páxs. 159-206. Santiago: Tórculo.
- NAVARRO NAVARRO, Mirian (Rel.) (1989): "Grupo de trabajo nº 3: Equipamiento y recursos" en *II Jornadas de Educación Ambiental. Informe final*, vol. 1, páxs. 37-59. Madrid: MOPU.
- NOVO VILLAVERDE, María (1985): *Educación Ambiental*. Madrid: Anaya.
- NOVO VILLAVERDE, María (1993): *Bases para una Estrategia Española de Educación Ambiental*. Madrid: ICONA.
- NOVO VILLAVERDE, María (1995): *La educación ambiental. Bases éticas, conceptuales y metodológicas*. Madrid: Universitas.
- PEÑA, Francisco (1997): "A necesidade dun programa de Educación Ambiental en Galicia" en *Segundas Xornadas Galegas de Educación Ambiental. Conferencias e comunicacións*, páxs. 23-30. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia.
- REYES RUÍZ, Javier (2000): "La escuela sola no hará el milagro: el papel de la educación no formal" en *Foro Nacional de Educación Ambiental. Memoria*, páxs. 43-54. Aguascalientes: Universidad Autónoma de Aguascaliente.
- SEMINARIO DE EDUCACIÓN AMBIENTAL EN EL SISTEMA EDUCATIVO (1988): Recomendaciones para una estrategia nacional de educación ambiental en el sistema educativo. Ávila: Comisión Española de Cooperación con la UNESCO, Minsisterio de Educación y Ciencia, MOPU, ICONA-MAPA e UNESCO. (Material policopiado)
- SEMINARIO DE EQUIPAMENTOS PRIVADOS DE EDUCACIÓN AMBIENTAL (1996): *Actas de la I Reunión*. www.jcyl.es/jcyl/cmaot/dgca/seminarios/privadas/acta_priv1.html
- SERANTES, Araceli (s/d): "Recursos e centros de educación ambiental en *Escola de Tempo Libre de Cáritas, Curso de Monitores de Tempo Libre. Introducción á Educación Ambiental, Técnicas de Campismo e Excurionismo*, páxs. 13-16. Santiago: Cáritas e Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.
- SERANTES, Araceli (2003a): "Os Equipamentos de Educación Ambiental en Galiza: un recurso para o sistema educativo formal" en ...
- SERANTES, Araceli (2003b): "Recursos para incluír a educación ambiental no currículo dos Centros Educativos galegos: análise dos Equipamentos de Educación

Ambiental na Galiza” en *Revista Galego-Portuguesa de Psicoloxía e Educación*, nº 8, páxs. 752-765.

- SERANTES, Araceli (2003c): “Los Equipamientos de Educación Ambiental en Galicia: diagnóstico y propuestas de ordenación” en *4º Congreso Iberoamericano de Educación Ambiental*. Cuba: Comité organizador. www.medioambiente.cu/4congreso/
- SERANTES, Araceli (2003d): “Qué queremos decir cuando hablamos de Calidad para los Equipamientos de Educación Ambiental en Galicia” en *Biotur 2002. III Evento Internacional Biodiversidad y Turismo*, páxs. 187-197. A Coruña: Taller de Educación Ambiental da Universidade de Santiago.
- SERANTES, Araceli (2004): *Listado de equipamentos para a Educación Ambiental e outras instalacións para a divulgación do patrimonio en Galiza*. www.sgea.org/lis-tado_EqEA.pdf
- SERANTES, Araceli e HÉCTOR POSE (2003): “Recursos e equipamentos de educación ambiental en galicia” en Araceli SERANTES (Coord.), *Recursos e equipamentos de educación ambiental*, páxs. 7-24. A Coruña: Universidade da Coruña e Deputación Provincial da Coruña.
- SUREDA, Jaume, Aina CALVO y Mª Magdalena CORTÉS (s/data): “Unidad sobre equipamientos de Educación Ambiental”, <http://mediamweb.uib.es/dceweb/rem/equipaments/dBaseTipo.html>
- SUREDA, Jaume e Antoni COLOM (1989): *Pedagogía ambiental*. Barcelona: Ceac.
- TALP, COMUNICACIÓ (2004): *Evaluación del papel que cumplen los equipamientos de uso público en los espacios naturales protegidos. 1ª fase del proyecto*. Madrid: Europarc-España.
- TILBURY, Daniella (1995): “Environmental education for sustainability: defining the new focus of environmental education in the 1990’s» en *Environmental Education Research*, núm. 1, páxs. 195-212.
- TILBURY, Daniella (2001): “Reconceptualizando la educación ambiental para un nuevo siglo” en *Tópicos en Educación Ambiental*, vol. 3, núm. 7, páxs. 65-73.

ANEXO

Legislación

DIARIO OFICIAL DE GALICIA

Nº 32   Mércores, 14 de febreiro de 2001

I. DISPOSICIÓN XERAIS
CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE

Decreto 32/2001, do 25 de xaneiro, polo que se crea o Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental de Galicia e se regulan as condicións de inscrición.

Trala publicación do Decreto 347/1997, do 9 de decembro, polo que se establece a estrutura orgánica da Xunta de Galicia e no que se crea a Consellería de Medio Ambiente como departamento dela, procedeuse á publicación do Decreto 482/1997, do 26 de decembro, polo que se establece a estrutura orgánica da Consellería de Medio Ambiente, que atribúe a competencia e funcións de información, educación e formación ambiental á devandita consellería.

No artigo 7.2º deste Decreto 482/1997, do 26 de decembro, relativo ó Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental, un dos órganos en que se estrutura a Consellería de Medio Ambiente con rango de dirección xeral, establécese que este contará con dúas unidades, o Departamento de Educación e Información Ambiental, e o Departamento de Investigación e Tecnoloxía Ambiental, e dispónse con respecto ó primeiro que realizará as funcións relativas ás propostas de integración do ambiente no curriculum educativo das ensinanzas reguladas a tódolos niveis, a promoción das ensinanzas ambientais non reguladas, a formación dunha conciencia social para a defensa e mellora do contorno, a formación permanente en materia ambiental e a información ambiental ó cidadán.

Conforme o anterior, e os principios e obxectivos previstos legalmente en materia ambiental referentes á promoción da educación ambiental en tódolos niveis educativos e da concienciación cidadá en tódolos sectores sociais, a Administración autonómica, e en concreto a Consellería de Medio Ambiente, considera como un factor prioritario contribuír á mellora da calidade das actividades e programas realizados polas distintas entidades e centros de educación ambiental.

O coñecemento dos axentes que realizan actividades de educación ambiental, do seu funcionamento e dos seus obxectivos, facilita a actuación da Administración autonómica no impulso e apoio ó sector e permite establecer unha relación baseada na transparencia e na eficacia no aproveitamento dos recursos públicos. Neste sentido, os rexistros configúranse como un instrumento axeitado de coñecemento, planificación, ordenación e publicidade, favorecedores para a consecución destes obxectivos.

Por todo isto, cómpre a creación do Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental de Galicia, do que serán obxecto aquelas entidades e centros dotados da infraestrutura, equipos e programas acordes cos principios e obxectivos que a educación ambiental require.

En consecuencia, por proposta do conselleiro de Medio Ambiente e logo de deliberación do Consello da Xunta de Galicia na súa reunión do día vintecinco de xaneiro de dous mil un,

DISPOÑO:**Título I****Disposicións xerais****Artigo 1º.-Obxecto.**

Este decreto ten por obxecto a creación do Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental de Galicia, así como a regulación das condicións de inscrición nel.

Artigo 2º.-Finalidade.

A finalidade deste decreto é dispor dun instrumento de publicidade e información sobre a existencia, organización e fins das entidades e centros de educación ambiental que, así mesmo poida servir de apropiada canle de ordenación das axudas públicas que faciliten o desenvolvemento e cumprimento das súas actuacións e obxectivos.

Artigo 3º.-Definicións.

Para os efectos do presente decreto entenderase por:

a) *Educación ambiental*: unha dimensión da educación integral e global das persoas e colectividadeas sociais que, nas súas diversas manifestacións e prácticas, promove o coñecemento, interpretación e concienciación respecto das diferentes problemáticas ambientais, do seu impacto local e planetario, activando competencias e valores dos que se deriven actitudes e comportamentos congruentes coa ética ecolóxica que se precisa para participar na construción dun desenvolvemento humano sustentable.

b) *Entidade de educación ambiental*: toda persoa xurídica ou unidade administrativa constituída mediante acordo formal que teña como finalidade principal a realización de actividades de educación ambiental, no marco dos principios e obxectivos enunciados no artigo 4º, con sede en Galicia e que teña como

ámbito de actuación a totalidade ou parte do territorio galego.

c) *Centro de educación ambiental*: aquela instalación estable situada en Galicia que realiza como actividade principal a educación ambiental e que para estes efectos conta cun inmovble, recursos materiais e didácticos, persoal e un programa educativo coincidente cos principios e obxectivos enunciados no artigo 4º.

Título II**Sobre educación ambiental****Artigo 4º.-Principios e obxectivos da educación ambiental.**

1. As entidades e centros de educación ambiental deberán traballar para conseguir os seguintes obxectivos:

a) Promover unha toma de conciencia crítica e sensible respecto do ambiente, dos seus problemas e dos riscos que comporta a súa deterioración para o conxunto da humanidade, así como para a diversidade e calidade de vida.

b) Adquirir coñecementos significativos para unha comprensión complexa e globalizada do ambiente, dos diferentes factores e procesos (físico-naturais, socioeconómicos e culturais) que o definen, favorecendo a súa aplicabilidade na análise, interpretación e avaliación das realidadeas ambientais, así como nas actuacións que sexa preciso adoptar para previr ou resolver problemas nos planos local, rexional, nacional e /ou planetario.

c) Desenvolver actitudes acordes cunha concepción integral e sistémica do ambiente, mediante a que se posibilita unha comprensión básica das principais cuestións ambientais, da súa natureza interdisciplinar e complexa.

d) Promover e desenvolver actitudes, valores e comportamentos ambientais, congruentes cun pensamento e unha ética ecolóxica orientada por criterios de solidariedade, equidade e xustiza social.

e) Habilitar e desenvolver competencias relativas a estilos de vida sustentables, posibilitando a súa concreción en iniciativas e prácticas cotiás, respectuosas cos dereitos sociais e ambientais, en diferentes contextos e de modo autónomo.

f) Incentiva-la participación social, nos planos individual e colectivo, incrementando substantivamente os niveis de información e corresponsabilidade cidadá en cuestións ambientais, cun protagonismo e unha capacidade de decisión axustada ó pleno exercicio dos dereitos civís e democráticos.

2.Os obxectivos de educación ambiental deben ser interpretados conforme os seguintes principios rectores:

a) Partir de enfoques amplos e plurais respecto da conceptualización do ambiente, das súas diversas realidades e dos problemas ambientais.

b) Garanti-lo dereito a un pensamento diverxente, crítico e innovador, nos planos individual e colectivo, en calquera das circunstancias nas que se desenvolva unha acción educativa ambiental.

c) Considera-la participación social dos cidadás, nas súas diferentes modalidades e procedementos, como unha canle insubstituíble.

d) Convocar e responsabiliza-lo conxunto da sociedade, desde a infancia ata a vellez, desde os ámbitos locais ata os internacionais neste proceso educativo.

e) Articula-la presenza de diferentes axentes sociais no deseño, desenvolvemento e avaliación de iniciativas educativo-ambientais.

f) Dispoñer e manter sustentablemente os recursos económicos, técnicos e humanos precisos para a promoción e desenvolvemento da educación ambiental.

g) Definir criterios e mecanismos de avaliación, a través dos que se valore cuantitativa e cualitativamente as iniciativas e actuacións en materia de educación ambiental, atendendo á diversidade dos seus procedementos e logros.

h) Incorpora-la educación ambiental a tódolos ámbitos da xestión ambiental, non como un elemento secundario ou exclusivamente complementario, senón como vector principal das actuacións previstas.

Título III

Sobre o Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental

Artigo 5º.-Creación.

1. Créase o Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental de Galicia, dependente da Consellería de Medio Ambiente, en concreto, do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental, que será público, de carácter administrativo e cunha función informativa, no que se inscribirán as entidades e centros de educación ambiental de Galicia.

2. Correspóndelle ó Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental da Consellería de Medio Ambiente a elaboración, organización e xestión deste rexistro xeral.

3. O acceso a este polos cidadáns deberá exercerse nos termos e condicións

establecidos no artigo 37 da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común, modificada pola Lei 4/1999, do 13 de xaneiro.

Artigo 6º.-Estructura do rexistro xeral.

O Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental de Galicia estrutúrase en dúas seccións denominadas:

A. Sección I. *Das entidades de educación ambiental.*

B. Sección II. *Dos centros de educación ambiental.*

Artigo 7º.-Sección I. Das entidades de educación ambiental.

1. Poderán inscribirse na Sección I do Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental, todas aquelas entidades que teñan como finalidade principal a realización de actividades de educación ambiental.

Para estes efectos terán tal consideración as que sexan coincidentes coa definición, obxectivos e principios rectores de educación ambiental.

2. A entidade terá a súa sede social en Galicia e o seu ámbito de actuación abranguerá total ou parcialmente esta Comunidade Autónoma.

3. Para formaliza-la inscrición no rexistro xeral, as entidades solicitantes deberán presentar a seguinte documentación:

a) A solicitude, mediante instancia normalizada segundo o anexo I, dirixida ó director do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental da Consellería de Medio Ambiente.

b) Os estatutos da entidade debidamente rexistrados ou acordo formal de constitución

da sociedade adoptado polos órganos competentes dunha institución con personalidade xurídica.

c) O proxecto de educación ambiental da entidade, axustado ó indicado no anexo II.

d) Unha breve memoria das actividades realizadas pola entidade.

e) *Unha relación e curricula vitarum dos educadores*, monitores e outro persoal que desenvolva as actividades e os programas educativos.

Artigo 8º.-Sección II. Dos centros de educación ambiental.

1. Poderán inscribirse na sección II do rexistro xeral, todos aqueles centros situados na Comunidade Autónoma de Galicia que cumpran os requisitos establecidos no presente decreto.

2. Para formaliza-la inscrición no rexistro xeral, os centros solicitantes deberán presenta-la seguinte documentación:

a) A solicitude, mediante instancia normalizada segundo anexo I, dirixida ó director do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental da Consellería de Medio Ambiente.

b) O proxecto de educación ambiental do centro, axustado ó indicado no anexo II.

c) Unha memoria das actividades realizadas pola entidade en relación co centro, segundo sinala o anexo III.

d) *Unha relación e curricula vitarum dos educadores*, monitores e outro persoal que desenvolva as actividades e os programas educativos.

e) No suposto de centros de titularidade privada ou en colaboración con entidades públicas, as entidades privadas titulares deles non só deberán estar debidamente inscritas na sección I do Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental de Galicia, senón que, ademais, deberán presenta-la seguinte documentación:

- Copia compulsada das licencias municipais de actividade e apertura do establecemento.
- Copia compulsada do documento acreditativo, se é o caso, da personalidade xurídica da entidade.
- Copia compulsada do documento nacional de identidade do titular e, se é o caso, do administrador ou representante.
- Declaración xurada do titular ou representante legal de que o centro cumpre coas diferentes normativas sectoriais que lle sexan aplicables.

f) De tratarse dun centro de titularidade pública, terá que presentarse ademais unha copia do acordo formal de constitución adoptado polos órganos competentes da institución titular do centro.

Artigo 9º.-*Requisitos dos centros de educación ambiental.*

Para a inscrición na Sección II do rexistro xeral deberá acreditarse, xunto coa documentación referida no artigo anterior, o cumprimento dos seguintes requisitos:

1. A actividade fundamental do centro debe se-la educación ambiental. Para estes efectos terá tal consideración a que sexa coincidente coa definición, obxectivos e principios rectores da educación ambiental. Non se consideran de ningún xeito como centros de educación ambiental, aqueles dedicados principalmente a outro tipo de actividades, así, lecer, deporte, aventura, idiomas, turismo ou

outras similares.

2. En relación coa súa titularidade, os centros de educación ambiental terán que estar incluídos nalguna das seguintes categorías:

- a) Centros de titularidade pública (estatal, autonómico ou de entidades de réxime local).
- b) Centros de titularidade privada.
- c) Centros de titularidade mixta ou consorciada.

3. As instalacións deberán ser estables e contar con espazos de traballo axeitados e adaptados á programación de educación ambiental que oferta o centro e ás características dos destinatarios de tales programas, así como estaren dotados dos recursos materiais e didácticos necesarios para o seu desenvolvemento.

4. O período anual de apertura do centro non poderá ser inferior a seis meses.

5. O centro deberá contar cun equipo educativo cualificado de acordo co establecido no anexo IV do presente decreto.

6. A ratio de personal para o desenvolvemento das actividades será dun máximo de 20 alumnos por cada educador, cando as actividades se realicen no centro, e de 12 cando se realicen fóra do recinto do centro.

Artigo 10º.-*Presentación das solicitudes.*

1. As solicitudes de inscrición no Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental de Galicia poderanse presentar, xunto coa documentación sinalada, no rexistro da Consellería de Medio Ambiente ou en calquera das oficinas referidas no artigo 38.4º da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas

e do procedemento administrativo común, modificada pola Lei 4/1999, do 13 de xaneiro.

2. Se a solicitude presentada polo interesado non reúne os requisitos previstos no artigo 70 da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común, ou non vai acompañada da documentación sinalada nos artigos 7 ou 8 do presente decreto, segundo sexa, requirirase o interesado para que no prazo de 10 días emende a falta ou presente os documentos preceptivos con indicación de que se así non o fixese, terase por desistido da súa petición, logo da resolución que deberá ser dictada nos termos previstos no artigo 42 da Lei 30/1992, do 26 de novembro.

Artigo 11º.-*Resolución.*

1. Á vista da documentación presentada e comprobado que se acreditan fidedignamente os requisitos establecidos no presente decreto, o director do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental de Consellería de Medio Ambiente resolverá sobre a inclusión da entidade ou centro solicitante no rexistro xeral no prazo máximo de tres meses desde a data de entrada da solicitude no rexistro da Consellería de Medio Ambiente. Transcorrido este prazo, sen que se dicte resolución expresa, entenderase estimada a solicitude, consonte o sinalado no artigo 43 da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común.

2. Na inscrición farase constar a identificación e características da entidade ou centro segundo o modelo normalizado. Así mesmo serán públicos o resumo do proxecto de educación ambiental do centro e a memoria de actividades.

3. A resolución do director do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental relativa á solicitude de inscrición da entidade ou centro no rexistro poderá ser impugnada en alzada ante o conselleiro de Medio Ambiente no prazo dun mes desde a notificación da resolución, consonte o establecido no artigo 115 da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común.

Artigo 12º.-*Actualización de documentación.*

O representante legal do centro inscrito no rexistro xeral presentará na Secretaría Xeral da Consellería de Medio Ambiente, no mes de febreiro de cada ano, a correspondente memoria anual de actividades.

De propoñerse modificacións ó proxecto de educación ambiental, estas deberán presentarse así mesmo, no mes de febreiro xunto coa memoria anual.

Título IV

Sobre a modificación e cancelación da inscrición

Artigo 13º.-*Modificación e cancelación da inscrición.*

1. O representante legal do centro ou entidade deberá comunicarlle ó Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental da Consellería de Medio Ambiente, no prazo máximo de dous meses de se ter producido, calquera cambio substancial en relación coa documentación presentada para a inscrición do centro ou entidade no rexistro xeral.

2. Para proceder á cancelación da inscrición será precisa a tramitación do oportuno procedemento con audiencia do interesado.

3. Son causas de cancelación da inscrición:

- a) A extinción ou perda da personalidade xurídica ou o cesamento de actividades.
- b) O incumprimento sobrevido das condicións esixidas para a inscrición.
- c) O incumprimento das obrigas de información e comunicación establecidas por este decreto.
- d) A modificación substancial das condicións que deron acceso ó rexistro en relación coas actividades do centro e o seu proxecto de educación ambiental.

Artigo 14º.-*Verificacións.*

1. A Consellería de Medio Ambiente a través do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental poderá realiza-las verificacións oportunas sobre os datos dos centros e entidades que solicitan a súa inscrición no rexistro xeral. Neste sentido e de conformidade co previsto no artigo 39 da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administración públicas e do procedemento administrativo común, os titulares ou responsables dos centros e entidades presentarán toda a documentación que lles sexa requirida en relación coa procedencia da inscrición no rexistro xeral.

2. Nos centros educativos dependentes da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, a comprobación a que se refire o parágrafo anterior será levada a cabo en colaboración e coordinación cos órganos competentes en materia de inspección educativa.

Título V

Sobre os efectos da inscrición

Artigo 15º.-*Efectos da inscrición.*

A inscrición no rexistro producirá o efecto da publicidade dos datos consignados e producirá efectos desde a data de resolución.

Artigo 16º.-*Axudas.*

A inscrición no Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental será condición necesaria para que os centros e entidades de educación ambiental reciban axudas da Consellería de Medio Ambiente destinadas á realización de actividades e programas de educación ambiental.

Artigo 17º.-*Publicidade e acceso a material didáctico.*

A inscrición no Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental será criterio preferente para participar no sistema de préstamo de material didáctico do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental e dos catálogos, publicacións, folletos e recursos electrónicos publicitarios dependentes deste centro.

Disposición derradeira

Este decreto entrará en vigor o día seguinte ó da *súa publicación* no Diario Oficial de Galicia.

Santiago de Compostela, vinte cinco de xaneiro de dous mil un.

Manuel Fraga Iribarne
Presidente

José Carlos del Álamo Jiménez
Conselleiro de Medio Ambiente

1.962

DIARIO OFICIAL DE GALICIA

Nº 32 • Mércores, 14 de febreiro de 2001

ANEXO I

CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE

PROCEDIMENTO INSCRIPCIÓN NO REXISTRO XERAL DE ENTIDADES E CENTROS DE EDUCACIÓN AMBIENTAL DE GALICIA	CÓDIGO DO PROCEDIMENTO MA965A	DOCUMENTO SOLICITUDE

DATOS DO TITULAR OU REPRESENTANTE

NOME E APELIDOS		NIF	
DOMICILIO		LOCALIDADE	
PROVINCIA	CÓDIGO POSTAL	TELÉFONO / FAX	E-MAIL
CARGO/FUNCIÓN			

COMO REPRESENTANTE LEGAL DA ENTIDADE

NOME E APELIDOS		NIF	
DOMICILIO		LOCALIDADE	
PROVINCIA	CÓDIGO POSTAL	TELÉFONO / FAX	E-MAIL
CARGO/FUNCIÓN			

DATOS DA ENTIDADE

NOME E APELIDOS		NIF	
DOMICILIO		LOCALIDADE	
PROVINCIA	CÓDIGO POSTAL	TELÉFONO / FAX	E-MAIL

DOCUMENTACIÓN QUE SE XUNTA

- ☐ COPIA COMPULSADA DA LICENCIA MUNICIPAL DE ACTIVIDADE.
- ☐ COPIA COMPULSADA DA LICENCIA MUNICIPAL DE APERTURA.
- ☐ ESTATUTOS DA ENTIDADE DEBIDAMENTE REXISTRADA OU ACORDO FORMAL DE CONSTITUCIÓN.
- ☐ COPIA COMPULSADA DE ACREDITACIÓN DE PERSONALIDADE XURÍDICA DA ENTIDADE.
- ☐ COPIA DO ACORDO FORMAL DE CONSTITUCIÓN ADOPTADO POLOS ÓRGANOS COMPETENTES DA INSTITUCIÓN TITULAR DO CENTRO (NO CASO DE CENTROS DE TITULARIDADE PÚBLICA).
- ☐ COPIA COMPULSADA DO DNI DO TITULAR OU REPRESENTANTE.
- ☐ DECLARACIÓN XURADA DO CUMPRIMENTO DA NORMATIVA SECTORIAL VIXENTE DE APLICACIÓN Ó CENTRO.
- ☐ PROXECTO EDUCATIVO (SEGUNDO ANEXO II).
- ☐ BREVE MEMORIA DAS ACTIVIDADES REALIZADAS POLA ENTIDADE E EQUIPO EDUCATIVO (SEGUNDO ANEXO III).

LEGISLACIÓN APLICABLE

Decreto 32/2001, do 25 de xaneiro, polo que se crea o Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental de Galicia e se regulan as condicións de inscrición.

SINATURA DO/DA SOLICITANTE

_____, de _____ de 200

Director Xeral do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental

(Para cubrir pola Administración)

RECIBIDO

REVISADO E CONFORME

NÚMERO DE
EXPEDIENTE

/ /

DATA DE ENTRADA

/ /

DATA DE EFECTOS

/ /

DATA DE SAÍDA

/ /

ANEXO II

Proxecto de educación ambiental

O proxecto de educación ambiental debe constar dos seguintes puntos:

1. Principios xerais.
2. Obxectivos xerais.
3. Descrición detallada das infraestructuras e recursos materiais dispoñibles.
4. Breve descrición do contorno como recurso educativo.
5. Programación xeral de actividades ofertadas, sexan ou non de educación ambiental. Xuntaranse folletos e outros materiais de difusión empregados.
6. Para cada programa de educación ambiental detallaranse os seguintes aspectos:
  - Denominación do programa.
  - Obxectivos específicos.
  - Destinatarios.
  - Metodoloxía didáctica.
  - Contidos.
  - Temporalización.
  - Recursos materiais.
  - Recursos humanos, con indicación expresa do perfil e cualificación profesional.
  - Criterios e instrumentos de avaliación.

O resumo do proxecto de educación ambiental, que será obxecto de publicidade, indicará de xeito breve os seguintes aspectos:

1. Síntese dos principios e obxectivos xerais.
2. Breve descrición das infraestructuras e recursos materiais.
3. Breve descrición do contorno como recurso educativo.
4. Listaxe dos programas e actividades ofertadas con indicación expresa de:
  - Denominación do programa.
  - Obxectivos específicos.
  - Destinatarios.

- Breve referencia á metodoloxía didáctica.
- Contidos.
- Temporalización.
- Criterios de avaliación.

ANEXO III

Memoria anual de actividades

A memoria anual de actividades debe constar dos seguintes puntos:

1. Ano 200...
2. Enumeración temporalizada de tódolos programas de actividades desenvolvidos, sexan ou non de educación ambiental.
3. Para cada programa de actividades de educación ambiental farase unha ficha cos seguintes datos:
  - Listaxe de grupos participantes.
  - Duración de datas de cada actividade.
  - Número de asistentes, idades ou grupo social.
  - Descrición xeral de programa e das actividades.
  - Resultados da avaliación realizada.
4. Equipo educativo que interveu no desenvolvemento das actividades, con mención expresa da carga docente de cada un.

ANEXO IV

Equipo educativo

A cualificación mínima esixible para o persoal educativo será a seguinte:

Responsable educativo:

- Titulado superior.
- Formación específica en educación ambiental.
- Formación específica en xestión de centros de educación ambiental.

Educadores:

- Titulado superior ou medio.
- Formación específica en educación ambiental.

Monitores:

- Bacharelato ou equivalente.
- Formación específica en educación ambiental.
- Monitor de tempo libre.

DIARIO OFICIAL DE GALICIA

Nº 70, Luns, 9 de abril de 2001

CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE

Orde do 28 de marzo de 2001 pola que se aproba a Carta Galega de Calidade dos centros de educación ambiental.

A necesidade de afrontar-la problemática ambiental en Galicia, dende as súas propias realidades territoriais -aínda que coa perspectiva da súa pertenza a unha sociedade cada vez máis globalizada-, xustifica unha estratexia específica de educación ambiental para esta Comunidade Autónoma pola esixencia de sinalar prioridades e identificar obxectivos, de racionalizar recursos e convocar vontades (individuais e colectivas), de coordinar e orientar decisións e accións en diversos plans políticos e sociais, situando nun lugar preferente a educación.

Trátase, deste modo, de recoñecer e incentivar-lo papel da educación, nas súas distintas modalidades e ámbitos de intervención, como unha práctica social coadjuvante no logro dunha sociedade ambientalmente máis sostible, consecuente cun reparto equitativo e xusto das cartas e dos beneficios ambientais a nivel global.

Recentemente a Xunta de Galicia procedeu á aprobación do Decreto 32/2001, do 25 de xaneiro, polo que se crea o rexistro xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental e se regulan as condicións de inscrición, co obxecto de dispoñer dun instrumento de publicidade e información sobre a existencia, organización e fins das entidades e centros da educación ambiental, que así mesmo, poida servir de apropiada canle de ordenación das axudas públicas que facilitan

o desenvolvemento e cumprimento desas actuacións e obxectivos.

Os centros de educación ambiental son instrumentos de enorme importancia na promoción e desenvolvemento dos programas e actividades de educación ambiental. Neste sentido Galicia precisa dunha infraestrutura suficiente de tales centros, tal e como sinala a Estratexia Galega de Educación Ambiental.

A Administración autonómica, concertadamente con outras administracións, coa iniciativa privada e outros axentes de educación ambiental considera oportuno aprobar e difundir unha carta de calidade para centros de educación ambiental, que defina os diferentes tipos de centros e determine os requisitos mínimos para cada tipo de instalación. Favorécese así un proceso dinámico de mellora da calidade destes centros que redundará en beneficio da educación ambiental ó tempo que se lle outorga á Administración autonómica un instrumento de avaliación que permitirá unha asignación dos seus recursos máis xusta e eficaz.

En virtude do exposto, e en uso das facultades que me confire o artigo 34.6º da Lei 1/1983, do 22 de febreiro, reguladora da Xunta e do seu presidente, modificada pola Lei 11/1988, do 20 de outubro,

DISPOÑO:

Artigo 1º.-Aprobación.

Apróbase a Carta de Calidade da Rede Galega de Centros de Educación Ambiental que se define como o marco que establece os criterios de calidade que deben cumprir os centros de educación ambiental en Galicia nun horizonte de mellora da educación ambiental en Galicia, de acordo coa Estratexia Galega de Educación Ambiental.

Artigo 2º.-Criterios de calidade.

Os criterios de calidade do centro que se explicitan no anexo abarcan o proxecto de educación ambiental do centro, as instalacións, os recursos, o equipo educativo e a xestión do equipamento.

Artigo 3º.-Cumprimento dos criterios de calidade.

1. A Administración autonómica valorará o cumprimento dos criterios de calidade da Carta de Calidade da Rede Galega de Centros de Educación Ambiental para os efectos de inscrición, suspensión ou cancelación no Rexistro de Centros e Entidades de Educación Ambiental.

2. O cumprimento dos criterios de calidade da Carta de Calidade da Rede Galega de Centros de Educación Ambiental será valorado na concesión de axudas para a educación ambiental que convoque a Administración autonómica.

3. O cumprimento dos criterios de calidade da Carta de Calidade da Rede Galega de Centros de Educación Ambiental será un criterio preferente para o acceso ós intercambios e empréstimos de materiais didácticos, participación na publicidade e calquera outro mecanismo de información cos que conte a Consellería de Medio Ambiente.

Artigo 4º.-Revisión de criterios.

Transcorridos dous anos desde a súa aprobación e logo do dictame do Observatorio Galego de Educación Ambiental revisaranse, se procede, os criterios da Carta de Calidade da Rede Galega de Centros de Educación Ambiental.

Disposición derradeira

Única.-A presente orde entrará en vigor o día seguinte ó da súa publicación no Diario Oficial de Galicia.

Santiago de Compostela, 28 de marzo de 2001.

José Carlos del Álamo Jiménez

Conselleiro de Medio Ambiente

ANEXO

1. Criterios de calidade do proxecto de educación ambiental do centro.

1. O Centro de Educación Ambiental debe ter un proxecto de educación ambiental que afonde na identidade propia e que recolla a oferta e gama de actividades e programas.

2. O proxecto de educación ambiental do centro debe ser fundamentalmente un proxecto encadrado na ética e obxectivos da educación ambiental, aínda que poida compaxinar esta actividade, que é a principal, con outras actividades coherentes coa filosofía do centro (deportes de baixo impacto, turismo rural, proxectos de desenvolvemento local, formación noutros ámbitos relacionados coa educación ambiental...).

3. O centro estará inmerso no seu contorno. Nel desenvolverá iniciativas de coñecemento, sensibilización e conservación dentro de estilos de vida sostible, promovendo a integración e a participación da súa poboación.

4. O proxecto de educación ambiental é un documento que debe recoller explicitamente os fins, obxectivos e sinais de identidade do centro (metodoloxía, contidos, actividades, programas, temporalización, recursos materiais e humanos, destinatarios, avaliación...), así como a descrición física da infraestrutura,

do contorno como recurso educativo e do programa xeral de actividades.

5. O proxecto de educación ambiental debe valorar e minimiza-lo impacto das diferentes actividades no medio, axeitándoas á súa capacidade de carga.

6. Os obxectivos do proxecto de educación ambiental teñen que ser acordes cos obxectivos xerais da educación ambiental expresados nos seguintes puntos: toma de conciencia, coñecementos, actitudes, aptitudes, avaliación e participación cara á consecución dun desenvolvemento sostible.

7. Os obxectivos educativos teñen que ser explicitados no proxecto dun xeito realista e deben ser avaliábeis.

8. Os obxectivos dos programas especificamente dirixidos á comunidade educativa serán acordes co currículo escolar.

9. Os obxectivos dos programas dirixidos a outros sectores de poboación abarcarán contidos conceptuais, aspectos de carácter social, de desenvolvemento persoal, de fomento de intercambio de experiencias, de toma de decisións e de participación.

10. O programa educativo debe fomentar a integración das persoas con discapacidades e as actitudes de igualdade, solidarias e non discriminatorias. As distintas ofertas de actividades educativas estarán adaptadas ós grupos, considerando características como idade, procedencia, formación, motivación, expectativas, características do grupo, disfuncións e minusvalías.

11. A metodoloxía deberá ser activa, participativa, crítica, cooperativa, integradora e interdisciplinar.

12. O programa debe recoller explicitamente tres momentos no desenvolvemento educativo da actividade: o traballo de información e motivación antes da estadía no equipamento, a programación durante a estadía e as actividades de compromiso, participación e avaliación ó remate dela.

13. A avaliación das actividades debe ser realizada polo equipo educativo, polas persoas participantes e polas institucións implicadas.

14. A avaliación debe recolle-la valoración sobre:

- a) Os coñecementos, actitudes e comportamentos dos participantes.
- b) Os obxectivos, metodoloxía, contidos e actividades do programa educativo.
- c) Os recursos e materiais de apoio, así como sobre o seu uso.
- d) Os espazos e instalacións.
- e) A organización e funcionamento.
- f) O equipo educativo.
- g) As intervencións realizadas no contorno, se é o caso.
- h) A propia avaliación.

15. É recomendable utilizar, sempre que sexa posible, instrumentos de avaliación que permitan o diagnóstico e valoración con criterios comparables.

16. Periodicamente avaliarse ou auditarase o impacto do desenvolvemento das actividades sobre o medio.

17. O proxecto debe actualizarse cunha frecuencia mínima de tres anos, evolucionando segundo o desenvolvemento dos programas, o resultado das avaliacións e a mellora do equipamento.

II. Criterios de calidade das instalacións.

1. As instalacións deben estar ben comunicadas, sinaladas e accesibles a todo tipo de usuarios, respectando as características do contorno.

2. O equipamento debe garanti-lo cumprimento e o control da normativa en canto ás condicións hixiénico-sanitarias, tratamento dos residuos e augas residuais, sistemas de seguridade, comunicación e emerxencia, barreiras arquitectónicas, aloxamento e manipulación de alimentos, infraestructuras específicas, e outras disposicións xerais e específicas do espacio.

3. As instalacións deben cumprir-las medidas de seguridade vixentes en canto á sinalización, recomendacións, valados, prohibicións de acceso a zonas potencialmente perigosas.

4. As instalacións deben ser coherentes desde a perspectiva ambiental, tanto no uso e xestión dos recursos como nos tipos de materiais de construción e uso e na xeración e tratamento dos residuos, na redución de contaminantes e na aplicación de sistemas de aforro e eficiencia da enerxía e da auga.

5. Os espazos de traballo deben ser apropiados para o desenvolvemento das actividades e contar cos recursos e dotacións necesarios de habitabilidade (luz, ventilación, calefacción, humectación do aire, etc.), adaptados ó público, ás características do espacio e ós fins das actividades.

6. As instalacións deberían ser, na medida do posible, acordes coa arquitectura do contorno e estaren integradas na paisaxe.

7. O número de participantes ou usuarios ten que ser acorde coa capacidade das instalacións, tanto nos obradoiros e espazos

educativos como noutras infraestructuras como comedores, servicios e duchas.

III. Criterios de calidade dos recursos.

1. O centro disporá de recursos específicos necesarios para desenvolver-lo seu programa de educación ambiental.

2. Os materiais necesarios para desenvolver-lo programas e actividades deben ser suficientes en canto ó número, adaptados e normalizados ós usuarios, evitando o uso de materiais tóxicos ou contaminantes.

3. O centro contará con materiais e recursos que garantan a seguridade persoal e ambiental das persoas usuarias e do contorno.

4. O centro deberá dispor de recursos suficientes para, ante calquera eventualidade, programar actividades complementarias ou que substitúan as inicialmente concertadas.

5. O centro deberá dispor de recursos ambientalmente coherentes e fará un uso racional deles.

IV. Criterios de calidade do equipo educativo.

1. O número de persoas que integran o equipo educativo debe se-lo suficiente para desenvolver-lo programa, de acordo coas directrices que marca o Decreto 32/2001, do 25 de xaneiro, polo que se crea o Rexistro Xeral de Entidades e Centros de Educación Ambiental a este respecto. No caso de actividades con persoas con discapacidades requirírase persoal de apoio adaptado ás súas necesidades específicas.

2. O centro de educación ambiental debe achegar un organigrama de funcionamento

no que apareza especificada a función e responsabilidade de cada un dos integrantes do equipo educativo, a súa formación, a carga horaria. O centro debería ter un responsable educativo.

3. A actitude e hábitos das persoas que integran o equipo deben ser coherentes cos principios recollidos no proxecto de educación ambiental.

4. Os compoñentes do equipo educativo deberán ter suficiente formación específica no ámbito educativo e/ou ambiental.

5. O centro debe dispoñer das acreditacións dos membros do equipo educativo en canto a formación regrada (licenciaturas, diplomaturas ou enxeñerías), formación non regrada (cursos, xornadas, seminarios, encontros...) e outra formación complementaria (títulos de monitoraxe, animación, formación de formadores, avaliación...).

6. O centro de educación ambiental debe favorecer- la formación, o intercambio e a actualización dos compoñentes do equipo educativo.

V. Criterios de calidade da xestión.

1. O centro deberá ofertar actividades de educación ambiental de cara ó público nun período non inferior a 180 días ó ano, salvo causas xustificadas.

2. O centro deberá dispor de medios específicos suficientes para difundir axeitadamente a súa oferta educativa ambiental (trípticos, folletos, vídeos, Internet...).

3. O prezo non debe constituír un factor limitante para os usuarios, permitindo a participación e acceso, na medida do posible,

a tódalas persoas interesadas, e debe ser acorde coas prestacións.

4. Os servizos do centro así como o mantemento xeral das instalacións ademais de observa-la normativa legal vixente, deben ser apropiados e suficientes para atende-las necesidades dos usuarios.

5. O centro debe ter un plan de emerxencia e evacuación coñecido polo equipo educativo e de servizos, así como planos de continxencias, (incendios, feridos, rescate...) debidamente visibles nos espazos destinados ós usuarios.

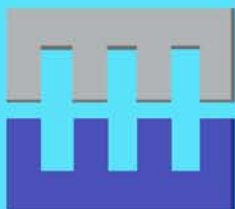
6. O centro debe dispor de pólizas de responsabilidade civil e de accidentes para tódolos participantes.

7. O centro poderá estar integrado en redes, asociacións ou federacións que permitan a continua actualización, o intercambio e a innovación del.

CEIDA

CENTRO DE EXTENSIÓN UNIVERSITARIA
E DIVULGACIÓN AMBIENTAL DE GALICIA

UNIVERSIDADE DA CORUÑA

CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE

Concello de Oleiros